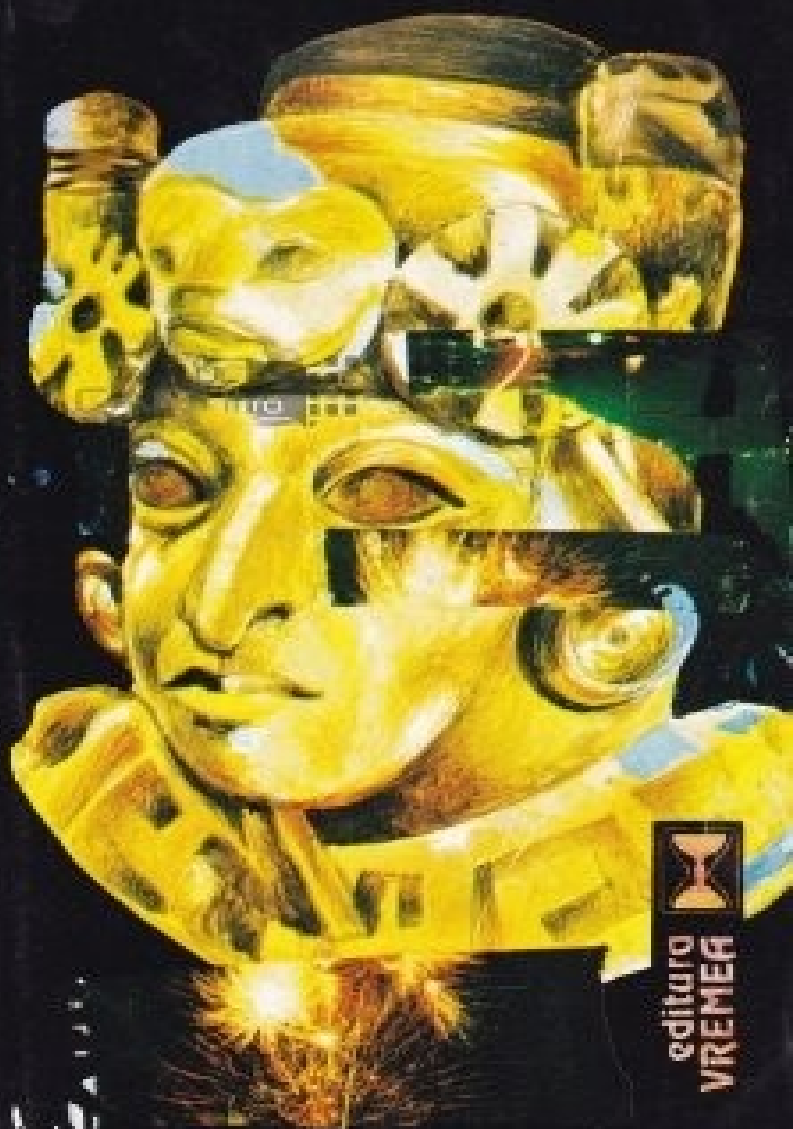

JOHN BRUNNER

timpuri nenumărate

SF

super fiction

editura
VREMEA

Timpuri Nenumărate

Partea Întâi
Odoare Din Trecut

I

Don Miguel Navarro, licențiat în serviciul permanent al Societății Timpului și supus loial al Maiestății Sale Preacatolice Filip al IX-lea, *Rey y Imperador*, se strecură într-un colț retras din marele salon, aproape de ieșire, și scoase un oftat de ușurare. Sosise la serată cu mai puțin de o oră în urmă și deja se întreba cât de curând va putea s-o șteargă fără veste.

Simțea mai mult decât o simplă dezamăgire. Simțea că fusese înșelat.

Cu câteva zile în urmă, acasă la el, zăbovisese cu o invitație în fiecare mână întrebându-se pe care s-o accepte. Tot anul acesta, 1988, era, desigur, o lungă sărbătoare; începând din ianuarie, se organizaseră nenumărate baluri, serate și serbări pentru a marca a patra sută aniversare a cuceririi Angliei de către puternica Armada spaniolă – acel eveniment istoric vital ce salvase Imperiul de la dispariția de pe fața Pământului, atunci când metropola lui era din nou cotropită de forțele Islamului. Don Miguel începuse să se cam sature de petrecerile astea dar, din punct de vedere monden, era o

greșeală să refuze *mate* invitațiile.

Una din cele două, între care trebuise să aleagă cu această ocazie, venea din partea alcaidelui municipalității Jorque-ului și promitea tot felul de clowni, jongleri și un grandios spectacol pirotehnic. Banal. Nu participase niciodată la o recepție oficială în acest oraș – de fapt, până acum vizitase Jorque-ul doar de două sau trei ori – dar se îndoia că serata va fi mai mult decât o copie palidă a ceea ce văzuse în Londra și New Madrid.

Cealaltă imitație avea în partea de Jos o semnătură trufașă, lăbărțată, ce putea fi descifrată, cu oarecare greutate, drept „Catalina di Jorque” Și tocmai aceasta îl convinsese. Reputația marquesei di Jorque nu se limita la nordul Angliei. Până aproape de patruzeci de ani fusese o frumusețe celebră: pierzându-și farmecul cam în același timp cu pierderea soțului, dar moștenindu-i averea imensă, își asumase rolul unei prospere amfitrioane mondene și al unei renumite susținătoare a emancipării femeilor.

Don Miguel se considera un om cu vederi largi, moderne. Nu vedea niciun motiv pentru care niște simple prejudecăți ar trebui să bareze drumul femeilor spre unele preocupări rezervate în mod tradițional bărbaților, cum ar fi filosofia și dreptul. În consecință simțindu-se mai degrabă onorat că se numără printre cei

aleși aruncă la coș invitația alcaidelui și o acceptă pe cea a marquesei.

Iar dacă lucrurile aveau să continue ca și până acum, până la sfârșitul serii sigur s-ar fi transformat într-un reacționar. *La naiba* cu marquesa!

Nu era numai penibila experiență de a fi purtat de ea, ostentativ, prin tot salonul – vorba ceea, un călător temporal în carne și oase, semnul exclamării, pe același ton pe care ai spune „Un tigru în carne și oase!” Lucrul acesta se întâmplă prea des pentru ca membrii Societății Timpului să nu se fi obișnuit cu el: la urma urmelor, existau mai puțin de o mie în întreg Imperiul.

Nu, iritarea lui avea un temei mai subtil. Invitația se referise la o „mică reuniune de oameni inteligenți”, și la asta se așteptase el. Prefera conversația de bună calitate tuturor clownilor și focurilor de artificii din lume. Reuniunea însă nu era deloc mică. Erau mai bine de patru sute de persoane, incluzând clerici, filosofi și fizicieni, poeți, muzicieni, pictori și încă mulți alții.

Și toți păreau a fi, într-un fel, de mână a doua.

Constituiau, e adevărat, un eșantion social îndeajuns de cuprinzător. Pe lângă stelele de primă mărime ale societății nord-engleze, fusese prezentat unor vizitatori din Noua Castilie, de pe partea cealaltă a Atlanticului, cu

toții amintindu-i mieros că prințul Noii Castilii era comandantul Societății Timpului, în afară de cei ce purtau plete negre, linse, semn al originii lor indiene - aceștia îi amintiră că șeful cercetării pentru Societate era un mohawk. Întâlnise și doi mauri amețiți de băutură, prezenți acolo în mod vădit ca o demonstrație concretă a toleranței umanitare a marquesei, care fuseseră convinși să bea vin în pofida poruncii profetului și care se țineau din ce în ce mai greu pe picioare. Don Miguel găsea acest spectacol extrem de neplăcut.

De mâna a doua, absolut toți. Fără doar și poate, reputația marquesei era clădită pe nisip și, dacă ea era cel mai de seamă susținător - rectificare: cea mai de seamă susținătoare - a egalității între sexe din toate provinciile nordice, atunci avea să treacă mult, foarte mult timp până ca mișcarea să înregistreze vreun progres!

Cel puțin, dacă Don Miguel Navarro avea să-și aducă și el aportul. Se întrebă din nou ce șanse avea să plece din clădire pe furiș și să găsească drumul spre recepția municipalității. Mai degrabă clownii de acolo decât cei de aici!

Paharul îi era gol. Uitându-se în jur, după unul din sclavii care circulau continuu prin îmbulzeală cu tăvile pline de pahare, își încrucișă privirea cu cea a unei tinere guineeze zvelte, cu ochii grei de subînțelesuri și șoldurile vioaie și, urmărind-o cum se îndepărtează, după

ce-i dăduse un alt pahar, oftă din nou. Existau atât de multe alte căi, mai plăcute, de a pierde timpul! Oftatul trebuie să fi fost prea puternic, auzi un chicotit în apropierea lui și o voce profundă, ușor amuzată:

— Înălțimea Voastră poate nu e obișnuită cu petrecerile marquezesei?

Don Miguel se întoarse pe jumătate și descoperi că stăpânul vocii era un bărbat de înălțime mijlocie, într-o mantie cafenie și în pantaloni de catifea albă; părul lui roșcat era pieptănat, sfidător în sus. Fața lui pistruiată avea ceva fascinant în ea.

Făcând semireverența pe care o cerea eticheta, spuse:

— Miguel Navarro. Într-adevăr, e pentru prima oară când mă aflu la una din aceste distracții. Nu sunt un vizitator foarte frecvent al orașului Jorque.

— Arcimboldo Ruiz, zise bărbatul pistruiat. Sunteți călător temporal, nu-i așa?

Indispus, Don Miguel își recunoscuse vina. Don Arcimboldo mai scoase un chicotit, de data aceasta oarecum compătimitor.

— Îmi închipui la câte cazne v-a supus Catalina! Așa se întâmplă întotdeauna când reușește să ademenească o celebritate la una din seratele astea – sărmanul om este mânat de colo-colo, de la un grup la altul în timp ce ea își savurează clipa de glorie răsfântă asupra ei. Nu

am dreptate?

— Ba aveți prea multă dreptate, murmură Don Miguel.

— N-ar fi chiar atât de rău dacă ar avea și bunăvoința de a-i informa pe străini asupra celei mai bune tehnici de supraviețuire la recepțiile ei. Sau poate că nu este în stare. Poate că nici ea n-o cunoaște.

— S-ar părea, totuși, că dumneavoastră o cunoașteți. În orice caz, îmi dați impresia că vă distrați destul de bine.

— O, să știți că mă distrez! Vedeți dumneavoastră, o cunosc pe Catalina de multă vreme și nu mă mai las păcălit de – cum să le numim? — pretențiile ei intelectuale, poate. După cum probabil că v-ați dat singur seama până acum, cu cea mai mare bunăvoință din lume nu poți să nu afirmi că e prea încrezătoare în propriile talente. Prin urmare, trebuie să ignori promisiunile fanteziste pe care le face în legătură cu extraordinarii și minunații musafiri pe care îi vei întâlni aici, și să te concentrezi asupra avantajelor reale – mâncarea excelentă și vinul uneori miraculos. Iar dacă, totuși, dai peste un străin interesant, trebuie să consideri asta doar ca o recompensă.

Fața lui Don Miguel se schimonosi într-un zâmbet strâmb – pentru totdeauna strâmb, mulțumită unui anumit hoplit grec de pe câmpiile Macedonii.

— Ajunsesem la aceeași concluzie, recunosc el. Mi s-a părut însă puțin probabilă. Cum s-au putut lăsa înșelați toți oamenii ăștia în privința ci atâta timp?

Culegând o prăjitură apetisantă de pe tava purtată de un sclav. Don Arcimboldo ridică din umeri.

— Câți dintre ei s-au lăsat „înșelați”? Dumneavoastră v-ați lăsa înșelat când ați mai primi una din invitațiile Catalinei? Nu, eu cred că îndeobște cei mai mulți dintre noi suntem aici mai curând pentru amuzamentul nostru decât pentru cel al amfitrioanei. Și nu te costă prea mult ca să-i faci jocul în schimb – câteva minute de lingușire sunt, în general, de ajuns, după care ești lăsat de capul tău.

— Aceasta, zise Don Miguel din adâncul inimii, este o mare ușurare.

În clipa aceea însă un alt sclav – marquesa di Jorque era bogată și avea, poate, o sută de sclavi în stăpânire – se apropie căutând prin grupurile de invitați: de data asta un guineez înalt ce-i domina pe toți cu talia lui. Zărindu-l pe Don Miguel, își întrerupse căutarea și veni în grabă.

— Excelența Sa marquesa di Jorque solicită favoarea de a fi în compania Înălțimii Voastre, îl informă el pe Don Miguel cu o plecăciune adâncă, apoi se îndreptă și rămase ca o statuie de abanos în așteptarea unui răspuns.

Strâmbând din nas către Don Arcimboldo, Don Miguel murmură:

— Parcă spuneai că poți aștepta cu încredere clipa în care ești lăsat de capul tău?

Mâhnit, Don Arcimboldo își desfăcu larg brațele.

— Nu se prea adeverește și în cazul dumneavoastră, nu? La urma urmelor, un om care a călătorit în timp este ceva cu totul deosebit.

— Nu... ăă... nu credeți că l-aș putea convinge să se întoarcă și să spună că nu mă găsește? sugeră Don Miguel plin de speranță.

— N-ar fi corect. S-ar expune la unul din accesele de furie ale Catalinei, ce pot fi și spectaculoase și publice. Sărmanul probabil că și-ar petrece noaptea în lanțuri.

— Vreți să spuneți că vederile ei egalitare nu merg dincolo de femei și de mauri?

— Nu. Nici pe departe.

— De asta mă temeam și eu, mormăi Don Miguel. În fine, cred că-i mai bine să mă conformez. Dădu pe gât ce mai rămăsese în pahar și în timp ce se întorcea ca să pornească după sclav, adăugă ceremonios către Don Arcimboldo:

— Această întâlnire m-a onorat foarte mult. Sper să ne mai vedem.

— Onoarea a fost de partea mea. Sper și eu să ne mai vedem.

Marquesa se afla sub o boltă de verdeață, din plante de seră agățate pe ramuri de argint, adâncită în conversație cu doi bărbați. Pe unul dintre ei Don Miguel îl recunoscuse: părintele Peabody, al cărui post oficial era acela de secretar al arhiepiscopului de Jorque, dar care era cunoscut în mod obișnuit drept „Capelanul Excelenței Sale”. Oamenii făceau, în șoaptă, tot felul de speculații răutăcioase pe seama funcției lui în casa marquesei. Celălalt îi era complet necunoscut.

— A, Don Miguel! exclamă marquesa, când se opri în fața ei, și îl fulgeră cu o privire care probabil îi vârase în boli pe admiratori cu douăzeci de ani în urmă. Nădăjduiesc că nu v-am inoportunitat cu invitația mea de a veni până aici! Dar tocmai discutăm despre o problemă complicată și opinia dumneavoastră de expert ar fi binevenită. Să-l lăsăm pe Don Marco să vă expună fondul problemei.

Arătă spre bărbatul pe care Don Miguel nu-l cunoștea, un ins sclivisit, într-o mantie de un verde închis și în pantaloni galbeni, cu mânerul sabiei atât de împodobit cu pietre prețioase încât mai mult ca sigur că arma nu era destinată folosinței, ci doar pentru a face impresie. Își rosti numele cu un behăit subțire, ca de țăp.

— Marco Villanova, Înălțimea Voastră!

— Miguel Navarro, zise Don Miguel scurt în ce constă problema asta a dumneavoastră?

— Ne contraziceam în legătură cu viețile particulare ale oamenilor de seamă, Don Miguel. Punctul meu de vedere - și însăși rațiunea îl reclamă! — este că măreția indivizilor trebuie să se manifeste tot atât de mult în viețile lor particulare, pe cât în cele publice.

— Ne-am referit în mod deosebit la Iulius Cezar, spuse părintele Peabody, frecându-și mâinile de pieptul sutanei lui negre și lungi lată un om a cărui măreție nu poate fi tăgăduită, îndrăznesc să afirm.

Vorbea cu un pronunțat accent local, monoton, și își înclina capul, umil, din două în două cuvinte, prea conștient parcă de statutul său social inferior.

— Mda, în ceea ce-l privește pe Cezar, zise Don Miguel puțin mai tăios decât intenționase, iritat de motivul atât de neînsemnat pentru care fusese chemat, vă pot oferi informații exacte întâmplarea face că am vorbit cu el. Mi-a dat impresia unui fante de salon mirosind a parfum de la o poștă. În tinerețe s-a făcut vinovat de tot felul de fapte de ocară cu bărbații, iar la maturitate comportarea lui a fost atât de promiscuă, încât a atras asupra ei bârfa întregii Rome. Dacă asta a fost măreția în viața lui particulară, vă puteți susține părerea în continuare; eu însă n-aș face-o.

Don Marco se înroși și făcu o jumătate de pas înapoi, cu o privire piezișă către marquesa.

— Nu mi se pare nimerit să se vorbească despre astfel de lucruri în prezența unei doamne! exclamă el.

— Abțineți-vă, vă rog, de la a mă învinui - învinuiți-l mai degrabă pe Cezar, răspunse Don Miguel cu răceală. Excelența Sa mi-a solicitat opinia de specialist și eu i-am oferit-o. Istoria este o forță imparțială. Don Marco; nu are niciun fel de răbdare cu acei diletanți care preferă să se retragă din fața a ceea ce nu le e pe plac și este plină de fapte neplăcute, dar inevitabile.

Roșeața lui Don Marco se accentuă și mai mult și - după o clipă de meditație - marquesa dădu energic din cap.

— Chiar așa. Don Marco. Don Miguel are perfectă dreptate să afirme aceasta. Tocmai rodul unei false prejudecăți e cel care a dus la protejarea și răsfățarea noastră, a femeilor și, ca să vorbesc deschis, la *amăgirea* noastră în ceea ce privește esența lumii! Este în interesul bărbaților aroganți să ne atribuie o slăbiciune pe care noi n-o avem!

Își ridică ochii șireți spre fața lui Don Miguel și scoase un oftat adânc.

— Să avem în mijlocul nostru un om care-a vorbit cu Cezar! Nu-i oare un miracol?

— Noi, cei din Societatea Timpului, nu-l considerăm un miracol, răspunse Don Miguel,

regretând deja că încercase și el să se fălească puțin. Este o aplicare a legilor naturii și nimic mai mult. Un miracol ar fi, poate, descoperirea unui mijloc de a zbura spre lună. Până acum însă nimeni nu a sugerat cum s-ar putea realiza așa ceva.

— Cu... cu tot respectul pe care vi-l datorez, Don Miguel! zise părintele Peabody, înclinându-și din nou capul rotund în care ochii erau și mai rotunzi. Cum de a fost posibil ca dumneavoastră să *vorbiți* cu Cezar? Să avem iertare, dar am înțeles că regulamentul Societății dumneavoastră interzice intervenția și limitează activitatea călătorilor temporali la simpla observație!

Știam că n-ar fi trebuit să deschid gura într-o astfel de companie.

Gândul licări o clipă în mintea lui Don Miguel și lăsa o urmă de iritare la propria gafă. Dar acum era prea târziu ca să nu mai răspundă la vicleana întrebare a preotului. Oricum, datele publicate despre investigațiile Societății asupra Romei sugerau singure în ce consta artificii și un om cu adevărat ascuțit la minte n-ar mai fi trebuit să pună o asemenea întrebare.

— Vă asigur, părinte, spuse el obosit, că regulamentul este respectat cu maximă strictețe. Nu constituie, totuși, o intervenție dacă un personaj istoric de vază rostește cuvinte, pe care oricum le-ar fi rostit. În

prezența unei persoane pe care n-o cunoaște și firește, n-o va mai întâlni niciodată. Vă este clară metoda acum?

Părintele Peabody dădu energic din cap de câteva ori și urmă o scurtă tăcere. În cele din urmă, marquesa o întrerupse.

— S-ar putea să fiu doar o biată femeie nătângă, zise ca și tăcu o pauză, de parcă ar fi așteptat să fie contrazisă automat. Așteptarea fiindu-i înșelată, aruncă o privire veninoasă părintelui Peabody, dar fu nevoită să continue.

— Mie mi se pare, reluă ea. Că nici vorbă nu poate fi de intervenție în trecut. Ce-a fost, a fost! Cum poate fi el schimbat prin intervenția noastră?

Don Miguel își înăbuși dorința de a se uita și mai fioros decât o făcuse marquesa cu câteva clipe înainte. În ciuda harurilor ei intelectuale atât de lăudate, marquesa formulase o întrebare cu care nu și-ar fi răcit gura nici măcar un școlar de cincisprezece ani. De o inteligență obișnuită. Acesta ar fi învățat răspunsul în clasă sau l-ar fi obținut singur, punând cap la cap informațiile din ziare. Într-adevăr, până și Don Marco – pe care Don Miguel nu-l găsea extraordinar de deștept – se arătă vizibil surprins auzind-o.

— Argumentele de bază constituie subiect de discuție mai curând pentru filosofi speculativi decât pentru un om pragmatic ca mine. Dar am

oarecare idee despre ele și, dacă doriți, voi încerca să vă lămuresc.

O umbră de jenă. Produsă parcă de înțelegerea faptului că se angajase într-o istovitoare activitate cerebrală, întunecă o clipă fața marquesei. Dar reuși să se stăpânească și afișă o expresie de interes politic.

— Vă rog, dacă doriți, murmură ea.

— Foarte bine. Don Miguel ezită, încercând să-și exprime gândurile în cuvinte potrivite pentru ea. Ca să începem cu începutul, există în istorie, nu-i așa, anumite momente cruciale. Și totuși, fiecare din aceste momente, pe rând, reprezintă suma unor nenumărate fapte și atitudini individuale și se întâmplă extrem de rar să reducem un eveniment istoric până la punctul în care să-l putem atribui unui singur factor cauzal. Cele mai multe sunt rezultatul unui spectru de influențe atât de larg încât ne este imposibil să-l cuprindem în totalitatea lui – din acest motiv suntem nevoiți să le considerăm, efectiv, întâmplătoare. Căderea Romei, de pildă, nu s-a datorat numai invaziei unei hoarde barbare: s-a datorat și decadenței ce domnea între romani, fapt ce i-a împiedicat să opună o rezistență serioasă.

Marquesa încuviință din cap. Începea să se încrunte, dar Don Miguel vorbi mai departe, presupunând că Excelența Sa nu era încă depășită de explicațiile lui.

— Acest flux uriaș, sau șuvoi, de evenimente tinzând spre un moment de criză ar putea fi comparat, într-o anumită măsură, cu un râu. Prezența sau absența unei singure pietricele din albia râului nu va produce nicio schimbare semnificativă a cursului și nicio schimbare detectabilă a nivelului apei de-a lungul malului. Detectabilă sau nu, e, totuși, o schimbare - *a priori!* în consecință, curgerea timpului ar putea fi comparată și cu o avalanșă. Nu e de domeniul imposibilului ca fapta unui vizitator din viitor să servească la oprirea primei pietre care a declanșat alunecarea de pământ, schimbând astfel cursul istoriei. Dacă s-ar întâmpla așa ceva. Noi ne-am putea exclude din existență! O singură idee fundamentală sădită în mintea unui roman al anului 300 ar putea avea drept rezultat, în măsura în care suntem în stare să anticipăm, înfrângerea lui Alaric și supraviețuirea Imperiului Roman!

— Sunt pur și simplu *fascinată* de marile imperii ale trecutului! exclamă marquesa cu entuziasm. Mai ales de...

Observă expresia de enervare de pe fața lui Don Miguel și se întrerupse.

— M-am lăsat furată de cuvintele dumneavoastră, sfârși ea în chip de scuză. Continuați, vă rog.

— M-ați înțeles până aici? contracara Don Miguel.

— Daa... Dar dacă una din faptele noastre ar fi să schimbe istoria, cum ar fi fost schimbată ea? Adică fără ca noi să ne întoarcem în trecut ca s-o schimbăm?

Cu mare efort, Don Miguel spuse răbdător:

— Nici nu s-ar pune problema! Aceasta ar *fi* istoria. Ar fi toată istoria care a existat.

Părintele Peabody clătină din cap, cu o expresie de uimire resemnată pe față.

— Cu adevărat căile Domnului sunt de nepătruns! zise el.

Marquesa dădu brusc din cap și zâmbi.

— Înțeleg! spuse ea și apoi adăugă nesigur: Cred că...

Don Marco vorbi răspicat:

— Și nu există, totuși, momente de criză în istorie unde, indiferent de ce ar fi sau nu ar fi să facem, rezultatul ar fi prea puțin influențat?

— A, fără îndoială, încuviință Don Miguel. Exemplul clasic este, firește, unul pe care îl știm cu toții – furtuna care a distrus sistemul de apărare al englezilor cu patru sute de ani în urmă. Care le-a scufundat navele incendiatoare și a asigurat, de fapt, cucerirea insulei britanice. E foarte puțin probabil ca oamenii să poată interveni în pregătirea unei furtuni. Dar chiar și în cazuri ca acesta e absolut necesar să fii foarte, foarte prudent.

— A, oricum deznodământul se știa dinainte, fără doar și poate! obiectă marquesa. Adică

Armada era atât de mare și atât de bine înarmată...

— Vă asigur, Excelență, că noi am studiat problema în cele mai mici amănunte. Cei mai iluștri strategii și specialiști în navigație sunt de acord că, așa cum erau ele încărcate cu trupe de ocupație și provizii, galioanele ar fi putut fi la fel de bine înfrânte – mai ales dacă navele incendiatoare engleze ar fi ajuns printre ele, împinse de un vânt prielnic. Nu, este un fapt bine stabilit că numai fericita coincidență a izbucnirii furtunii a fost cea care a înclinat balanța victoriei în favoarea noastră.

— Cred că înțeleg, zise Don Marco, încruntându-se. Ceea ce nu trebuie făcut, sub niciun motiv, într-un astfel de caz, este, prin urmare, să – ei bine, să se întârzie sosirea flotei până ce trece furtuna. Am dreptate?

— Da, aveți perfectă dreptate.

Și când te gândești că soarta noastră a atârnat de un fir atât de subțire! se minună părintele Peabody cu voce tare.

Lui Don Miguel i-ar fi convenit de minune dacă, în clipa aceasta, ar fi putut rupe firul care îl lega de marquesa; oricum, ea era hotărâtă ca așa ceva să nu se întâmple încă. Întinzând o mână îngreunată de inele ca să-i atingă brațul, zise:

— Și-acum mai e un lucru. Don Miguel, despre care, folosindu-mă de acest prilej, aș dori să vă

întreb. Am auzit că în acest an al celui de al patrulea centenar. Societatea dumneavoastră a permis unor oameni din afară, extrem de privilegiați, să asiste efectiv la obținerea victoriei – este adevărat?

— Nu, nici vorbă de așa ceva! Don Miguel era realmente șocat. De la cine ați auzit o asemenea absurditate? Regulamentul Societății este absolut inflexibil: numai licențiații au voie să călătorească în trecut. Scopul călătoriei în timp este cercetarea istorică aprofundată, călătoria în timp nu e un – un carnaval, un spectacol pentru amatorii de senzații tari!

— Ciudat, cugetă marquesa. Mi s-au dat asigurări... Dar n-are a face! în adâncul sufletului, totuși, parc-aș dori ca regulamentul să nu fie atât de rigid. Am o dorință atât de arzătoare să asist la un mare eveniment din trecut.

— Dar am adus cu noi desene, începu Don Miguel.

— Eh, desene! Desenele sunt plate și lipsite de viață! Ce sunt desenele pe lângă o priveliște reală? Dar, după câte văd, dumneavoastră aveți o inimă de piatră, Don Miguel.

— Excelența Voastră, călătoria în timp este departe de a fi o excursie de plăcere. Murdăria, mizeria, cruzimea – pe scurt, faptele dezgustătoare ale vieții în epocile de început explică de ce sunt așa.

— Vai, dar murdăria și mizeria încă ne mai însoțesc. Păi. Dincolo, chiar în târgul din fața zidurilor orașului Jorque, există oameni năpădiți de păduchi, care probabil nici nu cunosc înțelesul cuvântului săpun! Nu îmi doresc deloc să /e văd strămoșii – care au fost, neîndoios, la fel și cu cincizeci de generații în urmă. Dar aș vrea tare mult să văd splendorile trecutului. Cum începusem să spun mai înainte – își sublinie cuvintele cu o privire cochetă, plină de reproș, din arsenalul unei femei cu mult mai tinere – sunt pur și simplu fascinată de imperiile de mult apuse. Imperiul mexican, de pildă, cu minunatele lui podoabe din aur și pene!

— Și încântătorul lui obicei de a sacrifica ființe omenești, smulgând inima vie și arătând-o victimei, ripostă acru Don Miguel.

— Nu aveți niciun pic de romantism în dumneavoastră? strigă marquesa.

— Nu mie îmi lipsește romantismul, ci imperiilor trecute pe care le admirați atât de mult.

— Și totuși marquesa își lăsă cuvintele în suspensie și ridică delicat din umeri, ca o adevărată aristocrată. Ei bine, mărturisesc că cu v-am solicitat opinia de specialist și, întrucât mi-ați oferit-o, nu pot decât să accept ce-mi spuneți. Cu toate acestea, lăsați-mă să vă arăt cel puțin pe ce se întemeiază admirația mea. Am primit un obiect de preț, o mască de aur de

origine aztecă – aş dori să v-o prezint şi să văd dacă nu vă pot convinge că au existat *unele* lucruri frumoase şi în vremurile de demult.

— Dacă dorinţa Excelentei Voastre este să-mi afle opinia de specialist şi în privinţa aceasta, mă tem că nu o pot satisface, contracară Don Miguel. Mă pricep prea puţin la obiecte din aur sau giuvaeruri.

— Vai, dar nu cred să existe cineva care să nu fie impresionat de minunata mea mască! Haideţi!

Bătu din palme şi guineezul înalt, care o însoţea peste tot, se grăbi să le croiască drum prin îmbulzeală.

III

— Nădăduiesc că nu mă veţi considera lipsită de pudoare, zise marquesa, când vă voi spune că mi-am expus masca tocmai în budoar. Socot că este o insultă la adresa demnităţii femeilor să pretinzi că nu-şi pot apăra propria virtute, dacă se întâmplă să fie în aceeaşi încăpere cu un bărbat şi un pat.

Între timp. Marquesa reuşise practic să facă din luminatul şi progresistul Don Miguel un adevărat bigot conservator; drept care aceasta replică:

— Trebuie să recunoaşteţi, Excelenţa Voastră, că este, în egală măsură, şi o insultă la adresa noastră, a bărbaţilor, dacă pretindeţi că noi

suntem inevitabil înclinați să facem avansuri grosolane.

Buzele marquesei deveniră o linie albă, subțire.

— Cât se poate de adevărat! exclamă ea, încercând să se calmeze. Cel care pledează pentru egalitatea între sexe nu poate decât să fie de acord.

Marquesa însă arăta extrem de nefericită că trebuie să facă așa ceva.

Urmându-l pe guineez, părăsiră salonul plin de invitați și merseră de-a lungul unui coridor în care pașii le răsunau pe o superbă pardoseală de ceramică maură, până ajunseră în dreptul unei încăperi a cărei ușă o deschise sclavul însoțitor, cu o cheie dintr-o legătură de la brâu. Interiorul era spațios și somptuos, dominat de un pat impunător, disimulat într-un val de mușchi verde. Pereții și tavanul erau împodobiiți cu îndrăgitele plante agățătoare ale marquesei și, printr-o deschizătură acoperită doar pe jumătate de o draperie, de partea cealaltă a încăperii se putea zări o cameră de baie.

Dar după o singură privire aruncată în jur, Don Miguel nu mai văzu nimic din încăpere. Întreaga atenție îi fu atrasă de strălucitoarea mască, fixată pe peretele din fața patului. Abia îndrăznind să mai răsuflă, se apropie și rămase cu ochii ațintiți asupra ei.

Era. Într-adevăr, așa cum susținea marquesa,

minunată. Și era mai mult decât o simplă mască. Era o reprezentare, în foaie de aur, a coifului, feței și umărarelor unui războinic aztec. Fața pătrată, schimonosită de un rânjet, era groasă de nouă inch¹, coiful era de două ori mai înalt, iar umărarele aveau nu mai puțin de cincisprezece inch fiecare. Masca aproape că îl amețea cu luciul ei galben, intens.

— Aha, până la urmă puteți fi și dumneavoastră impresionat! exclamă marquesa. Începusem să-mi închipui că nu puteți încerca niciun fel de emoție! Nu am dreptate să fiu mândră de ea?

Don Miguel întinse mâna ca să atingă obiectul, sperând într-un fel că se va dovedi doar o iluzie. Dar metalul greu era tare și rece la pipăit. Făcu un pas înapoi, complet buimac, când observă pe mască semnele autenticei măiestrii aztece.

— De ce nu spuneți nimic? strigă marquesa.

Don Miguel își regăsi vocea și o auzi scârțâind ca balamalele ruginite ale ușii unei pivnițe.

— Excelența Voastră, nu pot să spun decât atât: dar-ar Dumnezeu să fie falsă!

— Ce? Marquesa făcu un pas uluit spre el. Nu, bineînțeles că nu-i un fals!

— Iar eu vă spun că ar fi mai bine să fie. Căci dacă nu este...

Nu-și putu duce gândul până la capăt, mintea i se cutremură la perspectiva implicațiilor.

---

¹ 1 inch = 2.54 cm (n. trad.).

— Dar de ce spuneți așa ceva?

— Fiindcă acest obiect este perfect, Excelența Voastră. Atât de perfect de parcă aurarul l-ar fi terminat chiar azi. Deci nu este o relicvă îngropată undeva, scoasă din pământ și restaurată. Niciun restaurator din prezent nu ar putea adopta stilul aztec cu atâta exactitate. Un falsificator ar putea - doar - realiza un pseudostil aztec, uniform în toate privințele, printr-un obiect ca acesta, numai după ce ar studia îndelung și aprofundat perioada respectivă.

— Dar eu nu vreau să fie un fals! Pe neașteptate, marquesei aproape că-i dădură lacrimile. Nu, sunt sigură că e autentică!

— În cazul acesta, zise Don Miguel fără cruțare, trebuie să intru în posesia ei, în numele Societății Timpului, ca marfa de contrabandă introdusă ilegal în prezent!

Oare cât cântărește obiectul ăsta? Douăsprezece livre²? Cincisprezece livre?

Când fiecare firicel de praf adunat de un călător temporal trebuia bătut și scuturat de pe veșmintele lui înainte de a se întoarce, câte n-ar fi putut însemna un furt de asemenea proporții din trecut, din punctul de vedere al schimbărilor în istorie?

— De unde îl aveți? presă el.

Marquesa, năucită, îl privi feroce, ignorându-i

---

² 1 livră 453.6 g (n. trad.).

întrebarea.

— Glumiți! Îl acuză ea. Este o glumă plină de cruzime!

— Nu, Excelența Voastră, mă tem că e departe de a fi o glumă. Și e bine pentru dumneavoastră că primul licențiat al Societății care aude despre obiectul acesta se află sub acoperișul dumneavoastră ca invitat și vă este îndatorat pentru ospitalitate. Altminteri, nu știu care ar fi consecințele. Nu vă dați seama că delictele legate de contrabanda temporală intră direct sub jurisdicția Sfântului Oficiu?

Chipul marquesei se goli de culoare, păstrând doar petele artificiale de fard de pe buze și de pe obraji. Spuse cu voce pierită:

— Dar cum cum poți fi pedepsit pentru acceptarea unui dar?

Aha. Cuvintele îi arătau clar lui Don Miguel că marquesa bănuise de fapt că masca ar putea fi de contrabandă: ar fi fost surprinzător ca ea să nu bănuiască, fiindcă orice persoană cu inteligența unui copil normal de doi ani ar fi ajuns numaidecât la această concluzie. Numai o combinație de vanitate și alcool ar fi putut-o face să se fălească în fața lui cu obiectul acela. Acum marquesa își regreta profund pornirea.

— Un dar! repetă el. V-ați interesat în legătură cu acest *dar* la oficiul Societății de aici, din Jorque? Ați verificat dacă a fost autorizat pentru import?

— Nu, bineînțeles că nu! De ce aș fi făcut-o?

Don Miguel își înghiți răspunsul ce îi stătea pe buze; nu avea niciun rost să o înfurie și mai mult. Adoptând un ton mai conciliant, zise:

— Înțeleg. V-ați dat seama că este un obiect de import dar ați luat drept sigură existența autorizației, nu?

— Păi... păi, da! își duse mâinile la tâmpile și se clătină.

— Atunci, cine vi l-a dat?

— Un un prieten!

— Excelența Voastră, ar fi mai bine să-mi spuneți mie decât unui inchizitor... nu?

— Mă amenințați?

— Nu, dumneavoastră mă amenințați, și în același timp amenințați existența întregii noastre lumi! Băgați asta bine în cap - Excelența Voastră e loc destul acolo, de vreme ce aveți o țeastă atât de găunoasă!

Nu era în firea lui Don Miguel să recurgă la insulte grosolane, dar altă alternativă se părea că nu există.

— Don Don Arcimboldo Ruiz! Marquesa se sufocă rostind numele.

Don Miguel se răsuci în loc, cu mantia fâlfâind, și se răsti la sclavul înalt ce aștepta lângă ușă:

— Caută-l! Adu-l aici iute!

După plecarea sclavului, marquesa se aruncă pe pat și se abandonează unor hohote de râs

ostentative. Don Miguel o ignoră și, până la sosirea lui Don Arcimboldo, își petrecu vremea cercetând masca mai îndeaproape. Toate indiciile duceau la concluzia la care ajunsese deja, îndeosebi prospețimea urmelor lăsate de ciocanul aurarului. Niciun lucru – nici măcar incoruptibilul aur – îngropat în pământ și apoi recuperat, n-ar fi putut rămâne în această stare de-a lungul secolelor.

— Domnul să ne aibă-n pază, șopti Don Miguel ca pentru sine.

Pe neașteptate, ușa se deschise cu zgomot și bărbatul pistruiat, pe care îl întâlnise mai devreme, pătrunse grăbit în încăpere, cu o expresie nedumerită pe față.

— Don Miguel! exclamă el. Mi-ați solicitat cumva prezența? Și adăugă o plecăciune către marquesa care se ridicase în capul oaselor la intrarea bruscă a lui Don Arcimboldo și acum își ștergea disperată urmele de lacrimi.

Don Miguel nu pierdu timpul cu formalitățile:

— Marquesa spune că dumneavoastră i-ați dăruit masca aceasta... este adevărat?

— Păi... Da, sigur că eu i-am dăruit-o. E ceva în neregulă?

— De unde ați luat-o?

— Am cumpărat-o îndeajuns de legal de la un negustor din târgul de dincolo de zidurile orașului. De la un om pe nume Higgins, ca să fiu mai precis, cu care am făcut multe afaceri în

trecut.

— Ați verificat dacă obiectul era autorizat pentru import?

— Nu, de ce să fac așa ceva? O expresie de teamă și uimire se întipări pe chipul lui Don Arcimboldo. Vai, nu! Doar nu vreți să spuneți că e...?

— Marfa de contrabandă? Cu siguranță așa pare. Don Miguel își trecu prin păr o mână îngrijorată, năruind strădaniile pline de migală, de dinainte de serată, ale bărbierului. Nu mă îndoiesc că ați fost de bună credință dar... Haideți, zău, Don Arcimboldo! Uitați-vă, vă rog, la obiectul ăsta! Trebuie să cântărească mai bine de douăsprezece livre; e atât de fin lucrat că *trebuie* să fi fost celebru în vremea lui și sigur mi-ar fi atras atenția dacă Societatea l-ar fi autorizat pentru import. Oricum, noi nu ne-am *descotorosi* de așa ceva - noi l-am dona Muzeului Imperial sau Institutului de Mexicologie din New Madrid. Simpla lui stare nu v-a făcut să bănuți că ar putea fi ceva în neregulă?

— Hm... Păi, ca să vă spun drept, nu. Don Arcimboldo își schimbă greutatea de pe un picior pe altul, dar în situația lui, își zise Don Miguel, și el ar fi fost descumpănit. Mă tem că nu mă prea pricep la artefactele Lumii Noi; eu colecționez obiecte saxone, irlandeze și scandinave. Fapt pentru care, firește, nici nu am

ținut morțiș ca să păstrez masca.

— Dar nu se poate ca un om care este interesat de orice fel de...

Don Miguel își lăasă cuvintele în suspensie. Nu avea niciun sens să mai argumenteze. Mult mai important era să înlăture consecințele acestui dezastru dacă - și se cutremură puțin gândindu-se la implicațiile acestei condiții - dacă mai era încă posibil să le detecteze.

— Pot să vă fiu de folos cu ceva? se interesă Don Arcimboldo nerăbdător.

— Da. Da, puteți. Căutați câțiva sclavi și trimiteți-i la reprezentanțele locale ale Sfântului Oficiu și Societății Timpului și puneți un om discret și capabil să vină aici cât mai repede cu putință. Mă tem că o să se cam strice petrecerea, dar mai bine o petrecere decât lumea întreagă!

Chiar în timp ce vorbea își dădu seama că, din punctul lui de vedere, era la fel de rău să i se demonstreze că a greșit sau a avut dreptate - Societatea nu era deloc încântată de cei ce dădeau alarmă falsă în public despre afacerile ei confidențiale. Dar acum altă soluție nu era; ca să întrebuințeze imaginea pe care o folosisese mai înainte, când îi explicase marquesei paradoxul temporal, pentru fiecare avalanșă exista o piatră fundamentală și în acest caz particular el tocmai desprinsese piatra care acum se rostogolea la vale.

Un tunet imaginar îi răsună în urechi.

IV

Când. O săptămână mai târziu, i se porunci să ia parte la o întrunire în Camera Consiliului Absolut al Societății Timpului prima dată când pusese piciorul acolo – Don Miguel încă nu fusese informat dacă deducțiile lui pătrunzătoare se dovediseră sau nu corecte. De aceea își ocupă locul și privi în jur cu multă neliniște.

Atmosfera din Cameră era plină de un sentiment al autorității și al ritualului, ca interiorul unei grandioase catedrale – cu care aducea în multe privințe. Camera era lambrisată cu lemn scump, închis la culoare și încrustat cu aur: cea mai mare parte din podea era ocupată de patru mese aranjate în formă de doi L, cu spații libere la colțurile opuse în diagonală. Mesele erau acoperite cu catifea vișinie: scaunele înșirate de-a lungul lor erau tapițate în același material, în afară de unul care încă mai stătea neocupat. Acela era purpuriu, culoarea princiară, și se afla în capătul de est al încăperii, ținut, ca un fluture de insectar, de o rază de lumină de un alb pur, ce cădea asupra lui din tavan. O altă rază de lumină, concentrată orizontal, completa o cruce la o înălțime de două ori cât un stat de om de la podea.

De-a lungul mesei dinspre nord. Înveșmântate

în robe, cu glugile trase și aflate în umbră, se înșiruiău cinci persoane despre care Don Miguel știa că sunt reprezentanții generali ai Societății. Dar pentru moment nu îl putea deosebi pe niciunul. În spatele lor, nemișcați, stăteau secretarii particulari, așteptându-le supuși ordinele.

El era așezat în mijlocul laturii de vest a dreptunghiului format de cele patru mese, în timp ce pe latura de sud, în fața reprezentanților generali, se aflau... Oare cum să-i numească? Nu s-ar fi putut spune că erau deținuți, chiar dacă fuseseră aduși aici sub escortă, căci până acum nu avusese loc niciun proces și nici măcar nu li se adusese vreo acuzație oficială. Poate că-i putea numi „martorii” – dar nu e mai puțin adevărat că și el era un martor.

Oricum, aceștia îi cuprindeau pe marquesa, însoțită de două din slujnicele ei, pe Don Arcimboldo, care era singur, și pe negustorul Higgins, de la care fusese achiziționată masca aztecă. Marquesa tocmai se oprișe din plâns, Higgins se vedea că era aproape înghețat de spaimă, dar Don Arcimboldo avea un aer de plictiseală nedumerită, de parcă ar fi fost sigur că această stupidă neînțelegere va fi rezolvată cât de curând.

Și pe masa acoperită cu catifea, din dreptul scaunului purpuriu rămas liber, se odihnea

însăși masca, precum o broască imensă de aur.

Deodată, se auzi un sunet de trompete și atmosfera păru că se încordează. În spatele scaunului gol, la intrarea de est a Camerei se produse agitație. Un vestitor, înveșmântat într-o livrea cu fireturi din aur, păși înainte și zise cu un glas ce semăna îndeaproape cu sunetul trompetelor care abia tăcuseră.

— Ridicați-vă în fața Înălțimii Sale Prințul Noii Castilii, din porunca Maiestății Sale comandantul Societății Timpului!

Toți cei prezenți în încăpere se ridică în picioare și se înclină. Când li se spuse, cu o voce mormăită, să stea jos din nou prințul își ocupase deja locul. Până acum, Don Miguel îl văzuse pe comandantul Societății numai de la depărtare, la ceremoniile oficiale ținute în public, unde era înconjurat de enorma lui suită și, pentru un simplu licențiat, șansa de a se întâlni față în față cu el era foarte mică. Drept care îl cercetă cu interes, văzând un bărbat trupeș, cu membrele scurte și groase și o barbă mică și neagră, creștetul capului îi era atins de pleșuvie. Purta uniforma de gală a cavalerului Sfântului Imperiu Roman iar pieptul îi strălucea de stelele tuturor ordinilor pe care le acumulase în calitatea lui de prinț de sânge. Efectul total era impresionant, și așa trebuia să fie.

Fața îi era umbrită în parte fiindcă lumina venea de deasupra lui, dar Don Miguel își putu da seama că ochii prințului se întorseseră imediat în direcția lui și, după câteva secunde, începu să se simtă stingher, de parcă s-ar fi aflat sub privirea scrutătoare a unui inchiizitor. Rezistă tentației de a-și schimba poziția pe scaun.

În cele din urmă vocea mormăită se auzi din nou, ca un ferăstrău ce pătrunde scrâșnind în scândurile noi de stejar.

— Tu ești Navarro, nu?

— Întocmai, domnule comandant, zise Don Miguel, descoperind că buzele îi sunt uscate.

Revăzându-și de multe ori faptele, în ultimele zile, era convins că procedase corect, potrivit strictului regulament al Societății. Mai rămânea totuși, sâcâitoarea posibilitate ca reprezentanții generali să dea o interpretare diferită faptelor.

— Presupun că toată zarva s-a iscat din pricina jucăriei ăsteia din fața mea, nu? Ha!

Prințul se aplecă înainte și își întinse degetele groase, din care răsăreau fire de păr negru, aspru. Atingerea măștii fu aproape o mângâiere. Era limpede că-i plăcea – sau îi plăcea aurul pur din care era făcută.

În sfârșit, se îndreptă de spate și aruncă o privire tăioasă în direcția deținuților, înainte de a se întoarce spre șirul de reprezentanți generali, cu glugile trase, aflați în umbră.

— Asta-i de competența dumitale, cred, părinte Ramón, spuse el.

Don Miguel așteaptă să vadă care din reprezentanții anonimi până acum va răspunde. Nu-l întâlnise niciodată dar auzise mereu, încă din copilărie, de părintele Ramón, iezuitul, primul teoretician al Societății și cel mai mare expert din Imperiu în natura timpului și în implicațiile filosofice ale călătoriei temporale.

— Am cercetat obiectul, zise silueta așezată chiar în dreapta prințului, cu o voce seacă, exactă. Lucrătura este aztecă iar aurul mexican de asta nu există absolut nicio îndoială. Și nu a fost autorizat de Societate pentru import.

Don Miguel simți un val de ușurare. La urma urmelor, cel puțin în privința asta avusese dreptate.

— Consecințele acestei contrabande temporale încă nu pot fi apreciate pe deplin, continuă iezuitul. Noi încercăm să stabilim proveniența măștii cu o aproximație de câțiva ani... starea ei este atât de bună încât n-ar trebui să întâmpinăm prea mari greutăți în a o atribui cel puțin orașului de origine și poate chiar unui atelier anume din acel oraș. Odată ce am identificat-o, trebuie să trecem la cercetarea efectelor transferului ei. Dacă nu descoperim niciunul, vom fi confrunțați cu o gravă dilemă.

— Cum așa? dori să afle prințul, sprijinindu-se de spătarul scaunului și răsucindu-se puțin într-

o parte.

— *Imprimis*, zise părintele Ramón și scoase din umbră un deget subțire pe care îl împinse pe masă, va trebui să stabilim dacă, de fapt, am înlocuit-o acolo de unde provine. Iar dacă am înlocuit-o, va trebui să precizăm momentul în care a fost înlocuită, și împrejurările. Și *secundo*, va trebui să stabilim – dacă masca nu a fost înlocuită – dacă nu cumva avem de-a face cu un caz de istorie modificată.

Lipsită de o mare parte din complexitate, prin această logică limpede, problema i se păru, totuși, lui Don Miguel înfricoșătoare.

Părinte, vreți să spuneți că – fu surprins să descopere că el era cel care vorbea dar, întrucât toți cei de față se întorceau spre el, continuă anevoie – vreți să spuneți că i-am putea găsi dispariția încorporată în *noua* noastră istorie ca un fapt împlinit, fără nicio mărturie a istoriei pe care furtul a schimbat-o?

Capul fără chip îl privi lung.

— Presupunerea ta, spuse iezuitul cu răceală și ezită, astfel încât Don Miguel avu vreme să se întrebe în ce sens folosea el cuvântul presupunere, este... corectă.

Don Miguel murmură un cuvânt de mulțumire abia auzit și se hotărî să-și țină gura închisă până i se va adresa cineva.

— Putem, totuși, lăsa aspectele tehnice ale acestei probleme în seama subordonaților

dumitale, părinte? se interesează prințul.

— Cred că, pentru moment, aceasta este cea mai înțeleaptă calc de urmat. De îndată ce voi intra în posesia unor informații noi, le voi încredința Consiliului pentru a lua o hotărâre.

— Perfect! Prințul păru foarte încântat de abandonarea acelei părți din discuție și trecu imediat la alta ce, după toate aparențele, îl interesa mai mult. Am ajuns acum la celelalte probleme generate de această afacere. Pentru început... Navarro!

Ultimul cuvânt fu rostit cu un zbieret atât de ascutit încât îl făcu pe Don Miguel să tresară de spaimă.

— Navarro, ce te-a apucat s-o arestezi pe marquesa di Jorque când se vede clar că e parte nevinovată în cazul ăsta?

Don Miguel simți cum îl părăsește curajul și cum inima i se face cât un purice. Zise încordat:

— Domnule comandant, am acționat în strictă concordanță cu legea și regulamentul Societății.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule! Nu ți-a spus nimeni niciodată că numai cel lipsit de imaginație se cramponează, cu încăpățânare, de litera legii? Am studiat informațiile ce mi-au fost înfățișate și e foarte limpede că marquesa a fost, de la început și până la sfârșit, de o bună credință indiscutabilă. Drept care o scot imediat din starea de arest și îți pretind să-i ceri scuze, înainte de a se întoarce la domeniile sale din

Jorque.

Ce?

Nu avea nicio șansă să discute în contradictoriu cu însuși comandantul Societății, mai ales în prezența atâtor martori, și Don Miguel era îngrozit. Oare nu legea era, în spiritul și litera ei, principalul apărător al omenirii împotriva forțelor haosului? Nici măcar de la un prinț de sânge nu putea accepta porunca de a-și cere scuze pentru a fi acționat în concordanță cu legea!

Deveni conștient că toți îl așteptau să se conformeze. Chipurile invizibile ale reprezentanților generali se întorseseră spre a-l pironi cu privirea iar marquesa, redobândindu-și brusc siguranța obișnuită, se uita la el triumfătoare, bătând ușor cu degetele ei îngrijite brațul scaunului.

Ca să-și mascheze incertitudinea, Don Miguel se ridică încet în picioare. Când ajunse drept, hotărâse deja ce să spună.

— Domnule comandant, cu tot respectul pe care vi-l datorez, ca prinț și comandant al meu, nu îi voi cere scuze marquesei pentru a fi acționat așa cum prevede legea. Îmi voi *cere* scuze pentru că nu mi-am dat seama că este o ființă nevinovată.

O ființă nevinovată. O nătângă, cu alte cuvinte. Spera că deosebirea va fi înțeleasă.

Și așa se și întâmplă. Marquesa înțepeni de

furie iar prințul începu să se înroșească la față; Don Miguel își adună tot curajul rămas pentru a primi lovitura mâniei regale. Dar tensiunea se frânse brusc... se frânse de un hohot de râs subțire, aproape strident. Uluit, Don Miguel își dădu seama că hohotul venea dinspre părintele Ramón.

— Domnule comandant, aceasta este o scuză cât se poate de potrivită pentru cazul nostru, exclamă iezuitul. Firește, numai o ființă nevinovată nu s-ar fi întrebat cum a ajuns de vânzare un artefact atât de valoros, în loc să fie expus într-un muzeu, nu?

Prințul cugetă o clipă la cele spuse de părintele Ramón. În cele din urmă, scoase un chicotit nesigur, apoi chicotind se prefăcu într-un adevărat hohot de râs la care se alăturară și ceilalți reprezentanți generali. În acompaniamentul veseliei lor, marquesa părăsi grăbită sala, cu umerii încovoiați de umilință.

Don Miguel, surprins de o victorie atât de ușoară, își reluă încet locul pe scaun.

— Ei poftim! zise prințul într-un târziu. Cred că de-acum pot să mă aștept la o ceartă zdravănă cu vara mea, ducesa de Jorque... dar nu face nimic părinte, dacă stau bine să mă gândesc, ai avut perfectă dreptate în privința scuzei lui Navarro. Ar fi, totuși, un lucru bun dacă am lămuri și restul problemei înainte de izbucnirea furtunii; cel puțin aş avea șansa de a combate

prin argumente! Ridică un deget sever și-l îndreptă spre Don Miguel. Din moment ce tu ai declanșat criza asta, nădăjduiesc că ai luat și niște măsuri ca să ieșim din ea, nu? De pildă, ai descoperit de unde a provenit masca în timpul nostru?

Mai nesigur pe el ca niciodată, fiindcă i se părea într-un fel nepotrivit ca un prinț de sânge să se refere cu atâta nepăsare la probabilitatea unei certe de familie, Don Miguel spuse:

— A... păi, domnule comandant, după cum știți, Don Arcimboldo Ruiz a cumpărat masca de la negustorul Higgins, aici de față. Și acesta susține că, la rândul lui, a achiziționat-o de la un necunoscut care a trecut pe la prăvălia lui din târgul din fața orașului.

— Da, despre asta am fost deja informat. Prințul își întoarse ochii gânditori spre Higgins, care încercă să se facă una cu scaunul pe care stătea: era un om între două vârste, fără prea mare personalitate. Privitor la acest necunoscut, atunci. Ce dovadă a oferit el că deținea masca în mod legal?

Negustorul privi dintr-o parte într-alta de parcă ar fi căutat o cale de scăpare. Negăsind niciuna, bolborosi cu accentul pronunțat, monoton, caracteristic și lui Peabody și celor mai mulți dintre locuitorii din nordul Angliei.

— Înălțimea Voastră, vă jur! Vă jur că tot ce-am spus este adevărat! Am cumpărat-o de la un

necunoscut, în prima zi de aprilie după câte îmi amintesc.

— Întotdeauna ești atât de dispus să închei afaceri cu necunoscuții?

— Domnule comandant, niciodată! Niciodată până atunci! Glasul lui Higgins se prefăcu într-o simplă șoaptă. Nu pot să spun decât că trebuie să fi fost nebun - trebuie să-mi fi pierdut mințile, Înălțimea Voastră! Fiindcă nu-mi pot aminti fața omului și am și omis să-i trec numele în registru! Nicicând n-am mai făcut așa ceva... Întrebați pe toți cei care mă cunosc în Jorque, vor spune că sunt un negustor respectabil și...

— Destul! Tăios, prințul întrerupse șuvoiul bâlbâit de cuvinte. Navarro, ai verificat cele spuse de individul ăsta?

— Da, domnule comandant. Și, după câte se pare, este adevărat că până acum, Higgins s-a bucurat de o reputație excelentă. Am vorbit cu câțiva oameni care i-au vândut sau i-au amanetat diverse lucruri și aceștia declară că Higgins a avut întotdeauna grijă să se asigure că dețineau pe drept obiectele pe care le ofereau. Prin mâinile lui au trecut destule obiecte extratemporale - rarități mărunte ce nu meritau să apară într-un muzeu - iar oficiul Societății l-a găsit întotdeauna extrem de conștiincios în ceea ce privește verificarea autorizației de import.

— Și totuși, de data asta cumpără marfa de contrabandă de la un străin absolut necunoscut! Cu adevărat trebuie să-și fi pierdut mințile!

— Ca să mi-o vândă mie, Înălțimea Voastră! rosti, sfios, Don Arcimboldo. Mie, care n-am avut niciun motiv să-i pun la îndoială dreptul de a fi în posesia ei.

Prințul ridică din umeri.

— S-ar putea să fie așa, Don Arcimboldo... dar și acum mă întreb de ce nu ai bănuir că este importată ilegal. Cu toate acestea, admit că așa-zisul caracter respectabil al lui Higgins ar fi putut să-ți taie cheful de a mai cerceta.

— Domnule comandant.

Doar două cuvinte hotărâte din partea unuia din reprezentanții generali ce tăcuseră până acum. Don Miguel se încordă, căci până și acele două cuvinte trădau accentul de neconfundat al unui mohawk. Bănuiala lui asupra identității vorbitorului fu confirmată în clipa următoare de către prinț.

— Da, Urs Roșu?

Însuși șeful cercetării din Societate! Aduseseră, într-adevăr, artileria grea ca să-și spună părerea asupra cazului!

— O propunere, domnule comandant, mormăi Urs Roșu. Ca negustorul să fie interogat în continuare. Ca Don Arcimboldo să fie eliberat ca parte nevinovată. Ca noi să continuăm discuțiile asupra celor întâmplate cu ușile închise.

Dinspre colegii lui se auzi un murmur de aprobare. Prințul bătu cu palma în masă, zgomotul semănând cu un foc de pistol.

— De acord! Evacuează sala, adăugă el pe un ton mai scăzut către aghiotantul său personal.

Don Miguel dădu să se ridice, dar prințul, încruntându-se, îi făcu semn să rămână pe loc iar el se conformă, cu un sentiment de teamă. Nu era un obicei foarte firesc ca un modest licențiat al Societății, cu doar patru ani de serviciu și cinci deplasări la activ, să participe la o întrunire confidențială a reprezentanților generali.

Cineva – și, după opiniile exprimate cu câteva clipe în urmă, putea fi foarte bine Urs Roșu – lua, evident, problema foarte în serios.

V

De îndată ce toți cei care nu erau membri ai Societății părăsiră Camera iar zăvoarele grele ale ușilor fură trase cu mare zgomot, luminile se aprinseră și reprezentanții se relaxară pe scaunele lor, aruncându-și glugile pe spate. Don Miguel rămase aproape surprins să descopere că, în plină lumină, Camera era o simplă încăpere – spațioasă, somptuoasă, dar numai o încăpere. Iar reprezentanții generali erau, în egală măsură, oameni obișnuiți. Chipurile lor purtau, într-adevăr, amprenta unui caracter și a unei experiențe excepționale, cu toate acestea,

erau oameni ca toți oamenii.

Don Miguel simți că poate să se relaxeze și el un pic. Prințul scotoci într-o pungă mare de la cingătoare și scoase o pipă lată pe care o umplu cu foi de tutun tăiate grosolan. Aprinzând-o, mormăi printre dinți:

— Ei, tinere Navarro, nu mă deranjează să-ți spun că ai vârat pisica-n porumbar cu fapta ta necugetată!

Un mârâit aspru, de parcă ar fi spus „adevăr doar pe jumătate!”, veni dinspre Urs Roșu, a cărui față prelungă, de indian, era încadrată de plete negre, pieptănate elegant și lucioase ca uleiul.

Părintele Ramón, așezat între Urs Roșu și prinț, își trecu o mână subțire peste craniul pleșuv într-un fel ce sugera că, în tinerețe, căpătase obiceiul de a-și purta degetele prin păr și încă mai aștepta. În subconștient, să găsească măcar câteva fire. Fața lui îi amintea lui Don Miguel de o pasăre, cu pielea întinsă tare în jurul nasului coroiat și cu ochii mici și foarte vii.

Părintele zise fără grabă:

— Domnule comandant, poate că a fost o pisică de care nu putea scăpa altfel.

Prințul ridică din umeri, fumul revărsându-se din pipă ca dintr-un foc în aer liber.

— Aș fi înclinat să pun sub semnul întrebării această supoziție, dacă n-aș avea destulă minte

ca să nu discut în contradictoriu cu un membru al ordinului dumitale, părinte! Eu cred, totuși, în ceea ce spun susțin că Navarro ne-a pricinuit multă și inutilă bătaie de cap.

Iezuitul păru îngrijorat.

— Iar nu pot fi de acord. După părerea mea, până acum Navarro a acționat cu înțelepciune, lăsând la o parte arestarea marquesei di Jorque.

Se întoarse și îl privi pe Don Miguel drept în față.

— Câți ani ai, fiule?

— A... am aproape treizeci, părinte.

— În cazul ăsta ar trebui deja să te pricepi mai bine la oameni. Socot că o conversație de cinci minute cu marquesa ar fi fost suficientă ca să-ți dai seama că nici într-un milion de ani nu s-ar fi gândit să se intereseze la oficiul Societății în legătură cu masca pe care a primit-o. Ca un copil ce a primit în dar o jucărie, s-ar fi temut prea mult să nu o piardă.

Lui Don Miguel i se părea, totuși, că lăcomia unei frumuseți ofilite n-ar trebui să scuze încălcarea regulamentului Societății, se bucură, încă, că reproșul iezuitului fusese atât de blând și păstră tăcerea.

— Pe de altă parte, continuă părintele Ramón, mărturisesc că sunt foarte nedumerit de cele declarate de Don Arcimboldo Ruiz. Parcă-mi aduc aminte că am citit în depoziția lui că fratele nostru Navarro și-a recunoscut iritarea

față de marquesa, fiindcă aceasta îl purta de colo-colo, prin fața celorlalți invitați, ca pe un animal dresat. Remarca aceea a pus punctul pe i deoarece - și nu cred că mai e nevoie să vă amintesc - însăși activitatea Societății riscă să fie transformată într-un simplu spectacol pentru amatorii de senzații tari.

Ca scânteia și praful de pușcă, două lucruri se întâlniră în mintea lui Don Miguel și-l făcură să se aplece iute în față.

— Atunci este adevărat! explodează el.

Privirea curioasă a reprezentanților generali se așinti din nou asupra lui, dar numai părintele Ramón păru că-i înțelege exclamația fără explicații.

— Ai auzit de această ocară adusă Societății? întrebă el.

— Știu... știu doar ce mi-a spus însăși marquesa: că anumite persoane au fost duse, în acest an al celui de al patrulea centenar, să asiste la victoria Armadei.

— Ha! făcu părintele Ramón. Dacă lucrurile s-ar opri aici! Dacă asta ar fi tot!

— Atunci *este* adevărat? insistă Don Miguel. Dar cum s-ar putea permite așa ceva?

Prințul tuși.

— Părinte, ca de obicei voi ține seama de părerea dumitale dar este oare foarte înțelept?

— Să-i spunem fratelui nostru care e situația? Cred că da. În problema cu care ne confruntăm

acum, Navarro a dat dovadă de un curaj moral remarcabil... nu orice licențiat, vai, ar fi sfidat o aristocrată atât de influentă!

Dându-și verdictul, iezuitul se întoarse din nou spre Don Miguel și reluă.

— Ai întrebat cum s-ar putea permite așa ceva! Ei, firește că nu este permis, dimpotrivă, este absolut interzis. Cu toate acestea, anumiți licențiați au descoperit un truc care, până acum, i-a ajutat să scape de pedeapsă deși îți promit că, atunci când vor fi descoperiți, licențele lor vor rămâne valabile chiar mai puțin timp decât libertatea lor! Probabil că ești la curent cu funcționarea obișnuită a aparatului temporal, dar efectul intensificării componentelor spațiale ale câmpului de forță îți este cunoscut?

— Doar superficial, părinte, zise Don Miguel încruntându-se; știu numai că selecția corectă a factorilor permite obiectelor să fie atrase într-un câmp temporal de la o anumită distanță sau să staționeze la o anumită distanță de locul în care se află aparatul... Aha!

— Cred că înțelegi la ce mă refer, spuse părintele Ramón mulțumit. Trucul despre care am pomenit funcționează, deci, în felul următor: licențiații coruptibili acceptă bani în secret de la clienții care doresc să asiste la victoria Armadei, la jocurile din Colosseum, la bătălia de pe coasta Guineii, la faptele dezgustătoare din templele Egiptului – sau la orice întâmplări de

felul acesta - apoi aranjează o călătorie nevinovată care este aprobată ca deplasare de rutină de către fratele nostru Urs Roșu. Această călătorie se efectuează întotdeauna într-un timp mai îndepărtat decât destinația lor reală. Apoi își iau clienții dintr-un timp și un loc în care aceștia trec neobservați, îi lasă acolo unde vor să ajungă, își continuă cercetarea mai departe în trecut și își reîntâlnesc clienții pe drumul de întoarcere în prezent - unde, bineînțeles, îi aduc chiar în secunda plecării lor. Descriș atât de amănunțit, trucul pare complicat; în realitate poate fi diabolic de simplu. Cine poate spune, de pildă, din ce direcție sosește un călător temporal?

— Și oamenii folosesc chiar aparatele temporale ale Societății pentru această... această *escrocherie*? pe Don Miguel îl cuprinse amețeala auzind dezvoltarea iezuitului.

— Nu cred că-ți îndrăzni să-și construiască aparate ilegale proprii, oricât de ușor ar putea fi. Și adică de ce le-ar construi? Practica asta a ținut mai bine de un an până a o descoperi noi.

— Mulți... mulți dintre noi au fost tentați să accepte mită?

Iezuitul șovăi în cele din urmă zise morocănos:

— Peste treizeci de licențiați sunt anchetați acum fiindcă veniturile lor sunt disproporționat de mari.

— Treizeci! Vocea lui Don Miguel îi trăda

panica.

Prințul, descoperind că pipa i se stinsese, caută un mijloc de a o reaprinde și rosti posomorât:

— N-ar fi chiar așa de grav dacă ar fi vorba numai de o... *cercetare neoficială*. Vreau să spun că mi-am luat și eu tatăl în această excursie neobișnuită, fără a pricinui însă vreun rău.

— Dar asta nu-i chiar același lucru, zise Don Miguel fără grabă.

Prințul chicoti:

— Mda, regii ies cu obrazul curat aproape din orice împrejurare! Dar așa cum adesea îmi spuse părintele Ramón - și pe drept cuvânt - legea divină nu recunoaște regalitatea ca pe ceva deosebit. *Eu* unul știu asta. Oamenii despre care vorbim, din nefericire, se pare că nu știu. Se pare chiar că au îngăduit unora dintre acești călători clandestini să aducă suveniruri din excursiile lor.

Părintele Ramón încuviință din cap.

— Printre care se numără, probabil, și această superbă mască de aur.

Don Miguel simți cum îl trece un fior rece pe șira spinării.

— O astfel de contrabandă presupune deci un negoț în toată regula? în cazul acesta, implicațiile sunt incalculabile!

— Așa e, confirmă părintele Ramón. Din

fericire însă, acesta este singurul obiect masiv peste care am dat până acum, celelalte nu au o valoare în sine, sunt simple curiozități. Se lăsă pe spate și își împreună vârfurile degetelor, sprijinindu-și coatele pe brațele scaunului. Dacă ar fi numai gunoi menajer și tot ar trebui să ne facem griji de importarea oricărui lucru pe care noi nu l-am autorizat. Regulamentul nostru este precis și inflexibil importăm numai obiecte despre care putem dovedi că au dispărut din timpul lor – o comoară îngropată de cineva care a murit fără a-și divulga secretul, de pildă, sau un lucru menționat în documentele contemporane ca fiind pierdut fără urmă. Regula asta, firește, nu este valabilă pe de-a-ntregul, întrucât nu putem fi siguri că unele din aceste obiecte „pierdute” nu au fost de fapt scoase printr-o intervenție din viitor. Și totuși, trebuie să avem încredere în proiectul divin al universului. Surâse anemic.

— Scoaterea unui obiect ca masca aceasta, îndrăzni Don Miguel, trebuie să aibă, inevitabil, consecințe periculoase...? Arată spre ea. Masa ei este enormă!

— A, s-ar putea să reiasă, din documente, că masca a fost topită, fiind astfel posibil ca pierderea masei pure – chiar și sub formă de aur – să treacă neobservată. Eu unul mă rog să fie așa, fiindcă ar oferi cea mai simplă soluție. Cu adevărat înspăimântător este însă aspectul

psihologic al problemei. O mască de felul acesta trebuie să fi fost nu doar un ornament, ci un obiect al venerației păgâne, cunoscut de mii de oameni în vremea lui. Nu intervenția în rânduiala lucrurilor, nici chiar în cea a ființelor umane, ci intervenția în însăși evoluția *ideilor* e cea care implică marea modificare potențială a istoriei. Mă înțelegi?

— Cred că da, murmură Don Miguel, simțind cum vorbele calme, lipsite de emoție, îi îngheață sângele în vine.

— Și dacă-i găsim pierderea consemnată undeva, părinte? strecură prințul o întrebare. Înseamnă că până la urmă o putem păstra?

Iezuitul ridică din umeri.

— Deocamdată nu îndrăznesc să spun nimic. Ar trebui atunci să stabilim dacă istoria a fost într-adevăr modificată prin intervenție și, în caz că este așa, dacă adevărul a reclamat revenirea la vechea stare de lucruri.

Zâmbetul cu care își însoți remarca era în realitate foarte plăcut, dar pentru Don Miguel nu se dovedi mai liniștitor decât rânjetul unui cap de mort.

— Părinte, zise el, mă bucur că sunt implicat în latura practică a Societății. Fiindcă mi se oprește mintea în loc de complexitatea acestor probleme filosofice.

— S-ar putea ca mâine să nu mai fi la fel de mulțumit, mormăi prințul. Pentru că acum îți

încredințăm rezolvarea unei probleme care, în felul ei, este destul de complexă. Își trecu privirea întrebătoare peste chipurile celorlalți care îi răspunseră afirmativ din cap. Va trebui să descoperi originea acestei măști în timpul nostru și să-l identifiți pe necunoscutul de la care a cumpărat-o Higgins. Și ai doar două săptămâni în care să-ți îndeplinești misiunea.

Două săptămâni! Speriat. Don Miguel spuse:

— Domnule comandant, mă... mă simt nevrednic de o asemenea...

Prințul rosti disprețuitor:

— Vrednic sau nevrednic. Navarro, tu ai deschis cazul ăsta. Iar noi îți ordonăm să-l și închizi!

VI

În felul ei, misiunea constituia o cinste deosebită - dacă reprezentanții generali erau chiar atât de îngrijorați, pe cât arătase părintele Ramón, de călătorii temporali clandestini și de primejdioasele lor suveniruri, n-ar fi încredințat niciodată îndeplinirea ei unui om în care nu aveau încredere.

Dar era în același timp și o povară îngrozitoare și, cu cât Don Miguel medită mai mult la ea. Cu atât îi creșteau presimțirile negre.

Precum spusese, nu avea încă treizeci de ani; obținuse licența temporală de-abia de patru ani și ceva iar experiența lui practică se limita doar

la cinci deplasări, din ultima întorcându-se cu rana din bătălia macedoneană ce avea să-i însemneze fața pentru totdeauna, fiindcă fusese atinsă de o infecție extratemporală și leacurile medicilor Societății se dovediseră neputincioase în distrugerea germenului. (Descoperiseră cum să-i vindece pe suferinzi dar asta după ce rana lui se cicatrizase.).

Și totuși, simțul datoriei l-ar fi putut face să primească misiunea cu destulă seninătate, de n-ar fi fost veștile îngrozitoare pe care părintele Ramón i le împărtășise la întrunire. Treizeci de licențiați ai Societății suspectați de a fi luat mită? Era aproape de necrezut! Pentru Don Miguel, cercetarea temporală avea ceva din aerul unei îndatoriri sacre; unul dintre eroii lui pentru toată viața fusese întotdeauna fondatorul Societății, Borromeo, a cărui descoperire epocală, în 1892, îl înfricoșă atât de mult încât nu își găsi liniștea decât atunci când toate aparatele temporale trecură sub supravegherea Papei și se înființară organizații pentru a le controla utilizarea. În Imperiu, Borromeo întemeiase Societatea Timpului. În vreme ce în Confederația de Est se constituise un organism analog, numit Colegiul Temporal. În conformitate cu Tratatul de la Praga.

Niciun om întreg la minte, gândise mereu Don Miguel, nu ar fi pus sub semnul întrebării necesitatea regularizării călătoriei în timp Dar

acum se întreba cât din administrarea atât de riguros supravegheată, cu care era el obișnuit, provenea din simțul practic și cât din teama elementară, primară, pe care adaptarea o putea eroda cu trecerea anilor.

Nu se ducea deloc lipsa unor justificări raționale privind legea Societății ce limita călătoria în timp la observație fără intervenție: de pildă, se arătase adesea că dacă nu ar fi existat o astfel de lege iar călătorilor din viitor li s-ar fi dat mână liberă, consecințele vizitei lor în ceea ce pentru ei era trecutul ar fi fost percepute în realitatea imediată. Călătorilor temporali nu li se dăduse mână liberă prin urmare legea era respectată.

Având, totuși, experiența aproape a unui secol de călătorii în timp, cu greu te mai puteai mira dacă acea măsură de prevedere, bazată mai curând pe teamă decât pe judecata rațională, urma treptat să dispară. Era foarte probabil ca oamenii să devină indiferenți la tot ce însemna rutină, chiar și atunci când nu numai viețile lor, ci însăși istoria ce ducea la ele depindea de nonintervenție.

Iar dacă legea ar fi încălcată în masă...

Don Miguel avea viziuni nebuloase, ale unor mari intervale de timp azvârlite într-un vid inimaginabil, în neantul inform, absolut. Gândul la consecințe îi producea dureri de cap. Ca orice alt licențiat, se străduise să absolve un curs

complet, de trei ani, în teoria călătoriei temporale, și aceasta după o pregătire universitară normală care, în cazul lui, indusese istoria, matematica și fizica pentru a trece de la statutul de novice la cel de licențiat. Își tocise creierii studiind relația dintre timpul real, obișnuit, în care se măsoara viața de zi cu zi a unui individ, și timpul paralel, atât de greu de înțeles, ce cuprindea evenimentele unei călătorii temporale, iar subiectul lucrării lui de diplomă fusese așa-numitul hipertimp, bariera care îl împiedica pe călătorul temporal, ce se întorcea din trecut, să înainteze mai departe, în viitor, dincolo de momentul „atunci” atins de aparatul care îl lansase.

Dar toate acestea nu însemnau nimic pe lângă complexitățile ipotetice ale timpului speculativ, în care evenimentele erau altfel decât cele înfățișate de istorie.

Ce realitate ar lua locul propriei lui realități dacă un individ anume ar face efectiv fărăme legea nonintervenției? Jorque ar deveni York? Un monarh englez ar ocupa tronul imperial? Un prinț mohawk ar conduce Noua Castilie și și-ar nunii suspușii *brave*³ și *squaw*⁴? Ar exista – ar putea exista o lume în care oamenii să călătorească nu în timp, ci în spațiu, printr-un miracol nevisat al propulsiei?

---

³ Războinic amerindian.

⁴ Femeie amerindiană (n. trad.).

Dar formularea unor speculații atât de incredibile nu era pe gustul pragmatic al lui Don Miguel. După ce făcu tot posibilul să-și antreneze mintea în analiza logică a implicațiilor, ajunsese la concluzia că era mai dotat pentru acțiune decât pentru meditație, drept care se hotărî să aibă o nouă întrevvedere cu negustorul Higgins.

Înainte de a-l lăsa să între, paznicii de la ușa celulei lui Higgins îi examinară împluternicirea; descoperind că avea dedesubt însuși sigiliul prințului, se traseră deoparte, cu multe plecăciuni și reverențe. Trecând pragul ușii, se pomeni într-o încăpăre care – după normele închisorii – era spațioasă, deși slab luminată și nu prea bine aerisită.

În mijloc, pe un scaun, se odihnea Higgins, cu capul pe umăr și gura întredeschisă. Era legat de scaun cu niște curele din piele. La o masă, chiar în dreptul lui, se aflau cei doi inchizitori însărcinați cu interogarea lui, discutând în șoaptă. Aveau fețele mânioase și se încruntau mereu. La intrarea lui Don Miguel se ridicară pentru a-l saluta.

— Cum merge? întrebă Don Miguel și cei doi schimbă priviri între ei.

— Rău, răspunse într-un târziu cel mai înalt. Tare ne temem că a fost vrăjit.

Preț de o clipă, Don Miguel se întrebă dacă remarca se vroia a fi o glumă. Când își dădu

seama că nu era așa, i se înmuia ră picioarele. Nu era îndeajuns de rău că se încurcase în paradoxurile intervenției temporale – trebuia acum să se confrunte cu tenebrosul univers limită, atât de rar recunoscut, al magiei?

Păstrându-și calmul cu oarecare efort, zise:

— Cum așa?

— Am utilizat toate mijloacele legale pentru a-i dezlega limba, spuse inchișitorul mai scund. Am întrebuițat licori felurite, am folosit oglinzi și pendule. Întrucât, până în prezent, nu se face vinovat de nimic, nu avem voie să încercăm metode mai drastice. Deocamdată am stabilit numai că, deși își amintește de cumpărarea măștii, nu-și poate aminti nici fața omului care i-a vândut-o, nici numele lui și niciun alt indiciu asupra identității lui.

Don Miguel simți cum i se strânge inima de teamă. Sperase ca din acest interogatoriu să apară cel puțin un indiciu nou.

— Să însemne asta că nu avem nimic concret încă, în afară de data tranzacției? întrebă el.

— Mă tem că da, oftă inchișitorul mai scund. Iar pe aceasta ne-a oferit-o cu exactitate și de bună voie. Ați întrebat, totuși, autoritățile din Jorque despre călătorii înregistrați în sau în preajma datei respective?

— Firește, dar... Don Miguel ridică din umeri. Persoanei care a adus masca spre vânzare nu i s-a dat încă de urmă. De bună seamă că a

ignorat prevederile legii.

— Justificarea legii constă în respectarea ei de către oameni, zise inchișitorul mai înalt pe un ton sentențios.

Lui Don Miguel observația nu i se păru că ajută prea mult la discuție.

— Ei, cel puțin sunteți în măsură să-mi spuneți ce fel de vrăjitorie ar fi putut folosi acest răufăcător, zise el.

— Există mai multe posibilități. La prima vedere ai crede că s-a folosit de un fel de drog, menit să tocească voința. Ori poate l-a silit pe Higgins să privească un punct luminos – poate chiar lumina reflectată de mască și apoi l-a făcut să uite totul, mângâindu-i auzul cu vorbe meșteșugite.

— Lucrul acesta e oare posibil? întrebă Don Miguel.

— Sigur că este, domnule licențiat. Deși noi preferăm să nu se facă prea mult caz despre asta: înțelegeți, sper, că acestea sunt tehnicile pe care noi înșine le folosim în anchetare și ar fi fatal dacă oamenii ar fi preveniți asupra lor.

Don Miguel clătină din cap, cuprins de uimire. Aproape că nu-i venea să creadă ce auzea, inchișitorii erau. Totuși, experți în domeniul lor și se vedea obligat să le dea crezare.

— Mai aveți vreo speranță în aflarea unor date noi? riscă el o ultimă întrebare.

— Foarte mică, domnule licențiat. Foarte,

foarte mică... deși, firește, vom continua să încercăm.

Dacă interogarea lui Higgins ajunsese într-un punct mort, singurul lucru care mai rămânea de făcut era să se întoarcă la Jorque și să-și continue cercetările în locul de unde apăruse masca. Drept care părăsi Londres chiar în seara aceea, cu diligența rapidă, și petrecu o noapte extrem de neplăcută dorindu-și să se descopere cât mai curând un mijloc sigur de adaptare a aparatului temporal la obișnuita călătorie terestră în cazurile de urgență, sugera teoria, aparatul temporal putea fi folosit de fapt într-un asemenea scop, prin utilizarea factorului de transfer spațial, transpunerea acestei noțiuni în practică nu era însă considerată drept sigură. Întrucât călătorii trebuiau să sosească, inevitabil, cu o fracțiune infinitesimală de secundă înainte de părăsirea punctelor de pornire, iar efectele acestui fenomen erau, în mod inerent, imprevizibile.

Pentru acest motiv existau diligențele, trase de cai... și poate că nu era nevoie de nimic altceva decât de drumuri mai bune, se lamentau oasele chinuite ale lui Don Miguel, pe când se îndrepta, după un mic dejun luat în pripă la hanul unde oprise diligența, spre oficiul Societății din Jorque, o clădire impunătoare, înconjurată de un parc întins, nu departe de

catedrală.

Aici fu primit de un ins între două vârste, cu fața palidă și vocea ascutită, șovăitoare, ai cărui ochi se ațintiră, lacomi, asupra sigiliului princiar din partea de jos a împuternicirii lui Don Miguel. Era, probabil, un licențiat ratat, diagnostică Don Miguel după felul lui de a fi și de a vorbi.

— Noi am discutat îndelung problema pe care ați venit s-o cercetați, spuse individul, lingușitor, după ce se prezentase drept Don Pedro Diaz. Suntem cu toții impresionați de modul în care ați sesizat imediat esența ei.

Don Miguel nu avea deloc chef de lingușiri ipocrite. Contracără brusc:

— Orice om dotat cu o inteligență vrednică de a face onoare Societății ar fi trebuit, inevitabil, să deducă asta! mai mult decât atât, esența problemei încă îmi scapă. De la plecarea mea la Londres, ați mai descoperit ceva în legătură cu străinul bănuît de a fi adus masca spre vânzare?

— Păi, nu s-a spus să facem așa ceva, obiectă el. Nu a fost de ajuns că i-am arestat pe negustorul Higgins și pe ajutorul lui?

Uneori. Don Miguel se pomenea întrebând cum de trecuse aproape un secol fără complicații de când Borromeo dăduse drumul călătoriei temporale în această lume imperfectă. În clipa de față era tentat să scoată sabia împotriva acestui idiot și să-i cresteze în pielea lui groasă un mesaj despre

responsabilitățile Societății, de care să-și aducă aminte toată viața. Cu toate acestea, reuși să se stăpânească.

— N-a fost de ajuns, zise el scurt. Dacă, totuși, asta e tot ce-mi puteți oferi, am să pornesc de aici. Unde sunt ajutoarele astea la care v-ați referit?

— Numaidecât! exclamă Don Pedro. Vă conduc chiar eu la ei.

Dar ajutoarele se dovediră a fi de mai puțin folos chiar decât Higgins. Versiunea lor, a cărei veridicitate era confirmată de inchizitorii locali, era că însuși stăpânul condusesese atât cumpărarea cât și vânzarea ulterioară a măștii, așa cum proceda deseori când cealaltă parte implicată era de viță nobilă. Asta Don Miguel trebuia să recunoască, era destul de logic - își putea imagina orice nobil, silit să renunțe la bijuteriile de familie și să umple din nou un cufăr din ce în ce mai mic, dornic să trateze în taină cu un negustor discret și știa deja că reputația de om discret a lui Higgins îi adusesese multe asemenea tranzacții.

Ajutoarele susțineau cu hotărâre că nu avuseseră știre de existența măștii până la arestarea stăpânului iar versiunea lor - ca și cea a lui Higgins - sfidase cele mai intense eforturi ale inchizitorilor de a o submina.

Oftând, Don Miguel părăsi celula în care erau

întemnițate ajutoarele și se întoarse prin frumosul parc al oficiului Societății. După ce merse o vreme, alături de Don Pedro care păstra tăcerea, spuse pe neașteptate:

— Dar târgul ăsta, unde i s-a vândut masca lui Don Arcimboldo... e în afara zidurilor orașului, nu?

— Într-adevăr, domnule licențiat, așa este, răspunse Don Pedro. Cu excepția cetățenilor Jorque-ului. Care rareori se apucă de negoț, nimeni nu are voie să cumpere sau să vândă mărfuri dincoace de ziduri; așa a hotărât municipalitatea în ultimii ani ai secolului trecut. Și așa s-a născut obiceiul de a merge dincolo de ziduri pentru a face negoț, acum târgul devenind de la sine aproape un adevărat oraș.

— Aha. Vreau să inspectez târgul ăsta. Chemați un cupeu și să plecăm cât mai repede.

— Cu plăcere, domnule licențiat, zise Don Pedro plin de zel.

În timp ce așteptau sosirea trăsurii în fața oficiului Societății, Don Miguel trecu la celălalt subiect care îl interesa acum.

— Spuneți-mi, Don Pedro, ce știți despre Don Arcimboldo Ruiz? Este o figură proeminentă aici, în Jorque?

— Este... Don Pedro șovăi în mod ciudat. Este dintr-o familie importantă din nord.

Don Miguel dădu afirmativ din cap.

Dar în ceea ce privește persoana lui? îl îmboldi

el.

— Mă tem că nu vă pot spune decât foarte puțin. Știu sigur că a moștenit proprietăți întinse dincolo de hotarul cu Scoția, dar preferă să locuiască în Jorque de dragul vieții noastre mondene. Mai știu că este foarte apreciat pentru colecția lui de obiecte vechi - saxone și irlandeze - oamenii vorbesc despre el ca despre un adevărat expert în acest domeniu. În afară de asta... Încheie ridicând din umeri.

Sigur, acestea nu erau deloc noutăți pentru Don Miguel; Don Arcimboldo declarase fără înconjur că făcea colecție de obiecte vechi, dar că artefactele Lumii Noi nu erau specialitatea lui. Verdictul lui asupra personalității marquesei trădase un cinism robust și sugerase că, dacă ar fi avut vreun motiv să-l suspecteze pe Higgins că îi vindea marfa de contrabandă, ar fi luat imediat măsuri pentru a se apăra. Era puțin probabil că i-ar fi oferit marquesei un dar atât de frumos, știind că existența lui va deveni notorie peste noapte, dacă s-ar fi temut că este un obiect de import neautorizat. Ori nu l-ar fi cumpărat, ori l-ar fi păstrat în secret pentru propria lui colecție. Da, argumentarea era plauzibilă.

Și totuși...

Șirul gândurilor lui Don Miguel fu întrerupt de sosirea cupeului chemat de Don Pedro. Dar cuta subțire de nedumerire care îi apăruse între

sprâncene rămase acolo de-a lungul întregii călătorii.

Oamenii îl numeau „târg”; de fapt, așa cum îl prevenise Don Pedro, crescuse până a ajunge aproape un oraș în toată regula. Străzi largi, bine pavate, îl traversau într-o parte și-ntr-alta, despărțind loturile de pământ închiriate diverșilor negustori, pe care fuseseră înălțate nenumărate dughene, sprijinite de magazii din piatră masivă. În timpul zilei, mărfurile erau aduse din magazii și expuse sub corturi sau, în cazul celor mai prosperi negustori, în barăci mici, cu pereții din sticlă, în vreme ce slujitori vânjoși le păzeau înarmați cu bâte. Noaptea erau duse înapoi în magazii și ferecate bine împotriva hoților.

Poruncindu-i lui Don Pedro să dea liber cupeului pentru o oră. Don Miguel porni să facă un tur al târgului cu piciorul. Se oprea. În aparență la întâmplare – să încerce calitatea nucșoarelor la un negustor de mirodenii, să pipăie niște splendide brocarturi orientale la un postăvar, să cerceteze un set de sfeșnice la un argintar și în același timp, puneă întrebări ce păreau întâmplătoare ajutoarelor din fiecare prăvălie. Într-un fel sau altul, spre admirația vădită și din ce în ce mai mare a lui Don Pedro, reușea să introducă în fiecare conversație numele lui Higgins și al lui Don Arcimbardo.

Sfârșitul orei îi prinse ieșind dintr-o legătorie de cărți, unde foița de aur strălucea pe elegantele coperti din piele de vițel iar aerul era plin de mirosul de piele și clei, și asta îl făcu pe Don Pedro să izbucnească.

— Domnule licențiat! exclamă el. Subtilitatea investigațiilor dumneavoastră mă uluiește pur și simplu mă uluiește!

— Subtilitatea? repetă Don Miguel cu o privire încruntată, îndreptându-se cu pași mari spre locul în care urmau să-și regăsească trăsura. Drumul lor îi ducea prin inima târgului și în aceste clipe ale amiezii străzile erau împânzite de lume. Servitori ai unor familii nobile, purtând panașe care de care mai impozante, înaintau îmbrâncind mulțimea plini de aroganță, fapt care îl nemulțumea din cele afară pe Don Pedro, dar pe care Don Miguel îl suporta cu stoicism. Și-ar fi putut croi o cărare prin simpla pomenire a numelui Societății, ca să nu mai vorbim de etalarea blazonului ei – coasa și clepsidra pe care Borromeo însuși le alesese ca emblemă – dar nu era momentul potrivit pentru a atrage atenția asupra lor.

— Subtilitatea? făcu el din nou și adăugă un chicotit fioros. Păi, dacă subtil înseamnă să nu reușești deloc în încercarea de a răspunde la o întrebare extrem de importantă, sunt de acord. Lăsați-mă câteva clipe în pace, vă rog! Mă chinuiesc, cu disperare, să gândesc!

Stânjenit, Don Pedro își puse lacăt la gură și nu mai scoase un cuvânt, lăsând la o parte invitarea lui Don Miguel de a se urca primul în cupeu, până când licențiatul vorbi din nou. După ce străbătuseră aproape jumătate din drumul către oficiul Societății.

— Don Pedro! Aș dori un sfat din partea dumneavoastră!

— Îmi faceți o mare cinste, spuse Don Pedro intimidat. Nădăjduiesc să vă pot oferi ceea ce doriți.

— Cum să vă zic, singur nu pot să-i dau de rost. Faceți dumneavoastră o încercare. Închipuiți-vă că ați fi în locul lui Don Arcimboldo, moștenitor al unor pământuri în Scoția și colecționar, foarte respectat, de obiecte vechi: de ce ați oferi o mască din aur masiv, o raritate extrem de prețioasă, unei doamne care este – s-o spunem deschis – trecută mult de vârsta la care i se mai poate face curte?

Don Pedro făcu ochii mari. Câteva clipe nu spuse nimic; apoi, într-un târziu. Îndrăzni:

— Păi, poate că din motive de pură prietenie...?

Ceea ce spusese Don Arcimboldo despre marquesa la serată excludea această posibilitate, după părerea lui Don Miguel. Respinse ipoteza cu o fluturare a mâinii, nederanjându-se să explice de ce.

— Și un alt motiv? îl solicită el.

— Păi... Don Pedro înghiți tare în sec. Departe de mine intenția de a reproșa ceva unei persoane atât de respectate ca Don Arcimboldo dar... S-ar putea presupune că, prin gestul lui, se aștepta la vreun câștig?

— Tare mă tem că s-ar putea presupune așa ceva. Don Pedro, porunciți vizitiilor să se abată pe la locuința lui Higgins din oraș. Nădăjduiesc că nu vă grăbiți prea tare ca să luați prânzul vizita asta s-ar putea să ne ia ceva timp.

De fapt. Oprirea la casa lui Higgins nu dură decât douăzeci de minute dar. Când reveni, Don Miguel avea privirea înnegurată și răspunse numai cu mormăituri morocănoase la încercările lui Don Pedro de a lega o conversație.

Apoi, întorcându-se la oficiul Societății, găsi un mesaj pentru el, primit prin telegraful semafor de la Londra cu doar câteva minute înainte. Era un raport din partea echipelor de cercetare ale lui Urs Roșu, ce îl informa că masca de aur era aproape sigur opera unui vestit aurar aztec pe nume Nezahualcoyotl – Câine Înfometat. Iar aceasta îi stabilea originea la mijlocul secolului al XV-lea. Cel mai probabil în marele oraș Texcoco.

Încă o enigmă pentru el! Dacă masca era opera unui meșter așa de renumit încât oamenii lui Urs Roșu o puteau identifica cu atâta siguranță, de ce să se *dispenseze* de ea un

colecționar de obiecte vechi, chiar dacă n-o dorea pentru propria lui colecție? Mai logic ar fi s-o vândă și să folosească banii pentru a-și mări...

Deodată, lui Don Miguel i se luă un vâl mare de pe ochi. Faptele se rânduie în mintea lui alcătuind un model, un model care avea un sens clar. Lovi cu pumnul în palmă și se răsuci spre Don Pedro.

— Înțeleg! Și totuși nu înțeleg! Dacă... Don Pedro, trimiteți iute pe cineva la Sfântul Oficiu de aici, din Jorke, și cereți un inchișitor priceput care să-mi țină tovărășie și să răspundă la anumite întrebări. Apoi rețineți-mi un cupeu și aveți grijă ca vizitiul să cunoască drumul până la casa lui Don Arcimboldo, fiindcă intenționez să-i fac o vizită în seara asta.

— Voi proceda întocmai, promise Don Pedro și se îndepărtă în grabă.

Don Miguel discută pe îndelete cu inchișitorul care venise ca răspuns la cererea lui, și numai între patru ochi. Când se despărțiră, era aproape întuneric, cu toate acestea refuză invitația lui Don Pedro de a rămâne la cină. Își prinse, în schimb, sabia la brâu. Se înfășură într-o pelerină și porni prin noapte de parcă duhurile rele l-ar fi gonit din urmă.

VII

Casa din Jorque a lui Don Arcimboldo. Deși departe de a fi nouă, era arătoasă, încăpătoare și ocupa un spațiu întins. Interiorul vădea multă eleganță și bun gust. Aceleași ingrediente, pe care Don Miguel le întâlnise la reședința marquesei – plante agățătoare, întinse de-a lungul unor ramuri artificiale, sculptate, flori de seră ce transformau încăperile în grădini miniaturale, pardoseală și lambriuri fără cusur și nenumărate podoabe vechi, neprețuite – fuseseră utilizate și aici. Însă de cineva cu o judecată mult superioară.

Don Miguel simțea că e păcat să vină pentru prima oară aici cu astfel de intenții. Dar, apăsător de povara bănuielii, se sili să rămână insensibil.

Majordomul, care îi deschisese ușa. Prezintă scuzele stăpânului declarând că acesta se afla la cină, dar că va termina curând și se va pune la dispoziția distinsului său oaspete; între timp, Don Miguel era atât de amabil încât să poftască în bibliotecă?

Don Miguel acceptă invitația. I se aduse vin de către o guineeză – nespun de frumoasă, și prin urmare ori foarte scumpă, ori născută în serviciul familiei, fiindcă sclavii aveau niște prețuri prohibitive în ultima vreme – care îi umplu primul pahar și i-l oferi cu o reverență, apoi se retrase pentru a se așeza în colțul cel mai întunecat, printre dulapurile de cărți, ochii

și dinții ei albi licărind în umbră.

Cu paharul în mână. Don Miguel se plimbă absent prin încăpere. Nu era doar o simplă bibliotecă, în ciuda numelui ei. Era aproape un muzeu: rafturile, unul după altul, erau burdușite de podoabe și obiecte rare. Cele mai multe erau, așa cum i se dăduse de înțeles, de origine saxonă, scandinavă și irlandeză; existau însă și multe obiecte maure și orientale, din aur și argint, din peruzea și chiar din jad.

Dădu din cap cu o satisfacție amară și își îndreptă atenția spre cărți, ce dovedeau că Don Arcimboldo avea gusturi cu adevărat catolice – dar nu mai catolice decât Papa. Era acolo un dulap care probabil l-ar fi adus pe părintele Peabody în pragul unei crize de isterie sau poate că nu. Cumpănind din nou, Don Miguel ajunsese la concluzia că îndelungata lui prezență în intimitatea marquesei probabil îl vindecase pe preot de înclinația spre isterie. Și totuși cele mai multe dintre aceste volume erau puse la index, și nu neapărat doar pentru erezie.

Alese o ediție frumos ilustrată a *Satyricon*-ului lui Petronius Arbiter, pentru a-și umple timpul până la intrarea lui Don Arcimboldo, și se instalează într-un superb fotoliu din piele, foarte comod și cu bogate ornamentații suflate în aur.

Când gazda își făcu, în sfârșit, apariția, porni încă din prag să-și ceară scuze că îl făcuse să aștepte atât mult. Dar Don Miguel puse capăt

justificărilor cu o simplă fluturare a mâinii.

— S-ar fi convenit să trimit pe cineva înainte, ca să vă spună să mă așteptați, zise el solemn. Dar n-am regretat timpul petrecut aici, printre cărți. M-a făcut să vă înțeleg foarte bine gusturile de colecționar, atât de obiecte rare, cât și de cărți.

Don Arcimboldo se lăsă să cadă într-un fotoliu care făcea pereche cu cel al lui Don Miguel și pocni din degete către guineeză ca să-i aducă vin.

— Atât cât este, gustul meu, ca să fiu sincer, este dictat aproape numai de dorința de a mă înconjura cu obiecte frumoase. Dacă, totuși, slăbiciunea mea produce plăcere altora, nu văd de ce mi-aș refuza-o. Chicoti și sorbi din pahar.

— Incontestabil, aveți o colecție remarcabilă, spuse Don Miguel. Lămuriți-mă însă, ați achiziționat toate lucrurile acestea aici, în Jorque?

— Foarte multe din ele, îndeosebi pe cele mai valoroase. Marele nostru târg este un minunat teren de vânătoare pentru rarități. De fapt, am cumpărat cele mai multe obiecte din aur și argint de la Higgins, care e specialist în domeniul ăsta. Stau și mă întreb: aveți vreo veste despre el?

— Își menține versiunea neconvingătoare că ar fi achiziționat masca aztecă de la un necunoscut.

— Sărmanul! murmură Don Arcimboldo Mă

întreb ce l-o fi apucat să spună așa ceva!

Urmă o pauză, răstimp în care guineeza se apropie să vadă dacă paharele trebuiau umplute din nou. Vărsând câte un strop simbolic în fiecare, s-ar fi retras în colțul ei, dar stăpânul îi porunci să părăsească încăperea.

— Interesant mod de exprimare, remarcă Don Miguel, de îndată ce ușa se închise în urma sclavei.

Don Arcimboldo îl privi cu ochii mijiți.

— Nu cred că vă...?

— Spuneți că nu știți ce l-a *apucat* pe Higgins, explică Don Miguel, răsucind paharul de vin între degete. Vedeți dumneavoastră, termenul aproape că este prea exact. Inchizitorii sunt de părere că Higgins a fost vrăjit.

— Câtă mârșăvie! exclamă Don Arcimboldo. Să joci un renghi atât de josnic unui negustor onorabil!

— Așa e, încuviință Don Miguel, și din nou urmă o scurtă tăcere.

— Apropo, reluă Don Arcimboldo într-un târziu, există un lucru pe care cred că ar fi trebuit să vi-l spun la Londres.

Don Miguel își înclină capul și privi cu o atenție politicoasă.

— Nu vă port niciun fel de pică pentru că ați acționat cum ați acționat în problema aceasta. Absolut deloc înțeleg foarte bine cât de serios trebuie privită orice chestiune legată de

contrabanda temporală.

— Mă bucură să aud asta. Murmură Don Miguel. Unii par să trateze pericolele cu prea multă ușurință.

— Eu n-aș face așa ceva niciodată! A, știu că n-ar mai trebui să vorbesc... recunosc că s-ar fi convenit să mă interesez în privința măștii, dată fiind starea ei perfectă. Dar, după cum știți, asta nu e specialitatea mea... Spuneți-mi, totuși, dacă sunteți liber să o faceți cum de-a fost adusă masca în prezent? Numai licențiații au voie să călătorească în timp, nu-i așa, și aproape că nu-ți poți imagina ca un licențiat să fie coruptibil!

— S-ar părea, zise Don Miguel după ce chibzui o clipă, că anumiți... ăă... *amatori de senzații tari* au izbutit să ungă pe cine trebuie și să fie astfel purtați în trecut. Foarte probabil, unul dintre ei a adus masca în prezent.

— Groaznic! Don Arcimboldo făcu ochii mari. Și totuși... În adâncul inimii parcă i-aș invidia pe oamenii ăștia. Surâse cu o sinceritate cuceritoare. Nici nu vă dați seama cât de mult ar vrea un om ca mine să se plimbe printre cei pentru care obiectele rare și frumoase pe care le colecționez erau contemporane obișnuite chiar! Ce credeți, Don Miguel, va veni vreodată ziua în care solicitanții particulari îndotrinați cum se cuvine împotriva riscului intervenției în trecut, vor avea voie să se împărtășească din

minunea călătoriei în timp?

— Presupunând că vă întrebați dacă eu sunt unul dintre licențiații care abia așteaptă să fie unși, spuse Don Miguel cu răceală, vă asigur că nu sunt.

— Nu... nu, nici vorbă! Mâhnit, Don Arcimboldo dădu să se ridice. N-am vrut deloc să insinuez...

— Atunci schimbăm subiectul? Don Miguel exploată în mod voit insulta prezumptivă, lăsând ca vocea să-i sune puțin caustic. Vorbim despre colecția dumneavoastră? Discutăm, de pildă, faptul că ea cuprinde nu numai obiectele vechi de care știe toată lumea – saxone, irlandeze, scandinave – dar și antichități maure și orientale, precum și alte lucruri pe care eu nu reușesc să le recunosc?

Încurcat, Don Arcimboldo spuse:

— Păi, sigur, așa este, dar...

— Pe scurt, gustul dumneavoastră e mai eclectic decât m-ați făcut să cred. Don Miguel puse paharul de o parte, fără a privi spre interlocutor. De aceea faptul că, după ce ați cumpărat masca aztecă, nu ați păstrat-o mi se pare surprinzător. Spuneți-mi. De ce i-ați oferit-o marquesei, Don Arcimboldo?

Gazda lui se întunecă la față.

— Este lipsit de cuviință să vă amestecați în probleme atât de personale!

— Altă soluție n-am. Trebuie să îndeplinesc o

misiune din ordinele prințului Noii Castilii.

— Și totuși, purtarea dumneavoastră este lipsită de bunăcuviință și de amabilitate. Vă voi răspunde însă, dacă îmi veți oferi motive întemeiate pentru solicitarea acestei informații.

Don Miguel se ridică din fotoliu și se îndreaptă, cu paharul în mână, către o vitrină cu superbe coliere și cataramе saxone bătute în aur, multe dintre acestea din urmă împodobite cu granate. Neuitându-se în direcția lui Don Arcimboldo, zise:

— Trebuie să fi avut un motiv serios pentru a vă spori cu atât de mult suma pe care i-o datorați lui Higgins. Este puțin probabil ca numai un capriciu de moment să vă fi dus la aproape dublarea datoriilor și așa de multă vreme neachitate.

Nu urmă niciun răspuns imediat. Când Don Miguel își întoarse fața de la obiectele vechi pe care le admira, descoperi că Don Arcimboldo scosese, dintr-o pungă de la cingătoare, un lănțișor de argint, delicat, de care atârna un mic pandantiv, un fel de sferă de cristal strălucitoare, și îl legăna din vârful degetelor, de parcă ar fi devenit pe neașteptate foarte nervos.

— Bănuiesc că ați intrat în posesia registrelor lui Higgins, mormăi el în cele din urmă. Dar cifrele reci, vă asigur, dau o impresie greșită. Nu avea niciun motiv să-mi pună creditul sub

semnul întrebării. La urma urmelor, sunt departe de a fi un om sărac.

— Adevărat? zise Don Miguel glacial.

— Ce vreți să spuneți? Don Arcimboldo se înroși de mânie, deși lăntișorul nu își schimbă mișcarea de pendulă. Credeți că locul acesta în care vă aflați este casa unui sărăntoc?

— Da.

Cuvântul, sigur și tăios, păru a slăbească mult din curajul lui Don Arcimboldo, care oftă adânc.

— Mă dau bătut, mă dau bătut... Există un grăunte de adevăr în ceea ce spuneți, fiindcă în ultima vreme proprietățile mele din Scoția nu mi-au mai adus aceleași venituri ca înainte. Drept care vă voi dezvălui de ce i-am dăruit masca marquesei. Speram că-mi va împrumuta o sumă care să mă scape de greutatea temporară... temporară!

Lăntișorul continua să se legene. Se așternu tăcerea. Don Miguel lăsa tăcerea să se prelungească. Și, curând, calmul lui Don Arcimboldo începu să se risipească. Se arată mai întâi nedumerit, apoi neliniștit. Când neliniștea deveni îndeajuns de profundă, Don Miguel vorbi fără înconjur:

— N-are niciun rost. Don Arcimboldo! Înainte de a veni aici, am discutat îndelung cu un inchizitor care este expert în probleme de conștiință. Am luat un antidot ce anulează efectul drogului pe care mi l-ai pus în acest vin

foarte bun. Așa că nu-mi poți adormi spiritul cu legănatul cristalului dumitale și nici nu mă poți face, cu vorbe meșteșugite, să uit absolut totul... cum ai procedat cu Higgins!

Ultimele cuvinte răsunară ca un plesnet de bici. Don Arcimboldo lăsa să-i cadă mâinile pe lângă corp; alb la față, scânci:

— Jur că nu înțeleg!

— Jurământul dumitale e fals! Mă înțelegi foarte bine. Lucrurile s-au întâmplat în felul următor. Tentația de a te număra printre norocoșii care au călătorit ilegal în trecut a fost prea mare pentru dumneata dar, pentru a-l mitui pe licențiatul corupt care ți-a înlesnit călătoria, te-ai văzut silit să-ți cheltuiești averea în consecință, te-ai împrumutat masiv de la Higgins – o situație lipsită de demnitate! Foarte probabil, Higgins a început să te piseze ca să-i dai banii înapoi, iar dumneata te-ai temut că i-ar putea preveni pe ceilalți negustori din târg că nu ești în stare să onorezi o poliță. S-ar putea – fiindcă, în fond, nu ești deloc prost – ca la început să fi adus splendida mască aztecă în prezent doar cu intenția de a o păstra în taină și a te bucura singur de ea. Când Higgins a devenit din cale afară de sâcâitor, cred că te-ai gândit să-ți achiți cu ea datoria, pe urmă ai respins ideea, cunoscându-i reputația de om prudent și obiceiul de a verifica dacă obiectele extratemporale care i se ofereau spre

cumpărare primiseră autorizația Societății mele. Așa că ai găsit un mijloc mai subtil de a ieși din încurcătură. L-ai făcut să creadă că a cumpărat masca de la altcineva. Nu e de mirare că nu le poate spune inchizitorilor de la cine a cumpărat-o! Cum să-ți amintești o persoană care nu a existat? Dar n-ai mai reușit să ajungi și la ajutoarele lui, nu? Eu am vorbit cu ele și nici măcar cel care are în grijă registrul de magazie al lui Higgins nu avea trecută masca nicăieri. A, poate că acest lucru era menit să dea o aparență de adevăr rezultatului sperat, întemnițarea lui Higgins pentru negoț cu mărfuri de contrabandă temporală. Din închisoare nu prea mai avea cum să te preseze ca să-i înapoiezi banii! Deduc asta din faptul că i-ai oferit masca marquesei, de care puteai fi sigur că, în cel mult câteva zile, va începe să se laude cu ea, atrăgând astfel atenția unuia ca mine, care să recunoască ilegalitatea prezenței ei aici. La care dumneata urma s-o faci pe naivul tras pe sfoară și să-l lași pe Higgins să sufere rigorile legii. Ți-ai jucat bine rolul într-adevăr, până la a-ți scoate lănțișorul ăla din pungă, încă mai aveam îndoieli în privința concluziilor mele. Dar inchizitorul cu care am vorbit azi după-amiază m-a pus în gardă asupra unor astfel de trucuri și acum sunt absolut convins.

Don Arcimboldo aruncă furios lănțișorul de argint pe podea.

— Minciuni sfruntate! strigă el. Absurditățile astea n-or să convingă niciodată decât pe un nebun ca dumneata!

— Sunt pregătit să-mi asum acest risc! zise Don Miguel neîndurător. Își trase ușor sabia din teacă și îi îndreptă vârful spre pieptul celuilalt. Don Arcimboldo Ruiz, din împuternicirea Societății Timpului te arestez sub acuzația de contrabandă temporală și îți cer să mă însoțești în fața judecății. Se prea poate să fi întâlnit un licențiat corupt, Don Arcimboldo... dar învață din asta că unii dintre noi iau regulamentul foarte în serios. La urma urmelor, noi ne amestecăm cu însăși urzeala universului.

VIII

Spațiul liber dintre coloanele de cristal vuia surd; cei prezenți pe coridor se foiau pe scaune ștergându-și, din când în când, fețele. Întotdeauna era cald în vecinătatea coloanelor când un călător era pe punctul de a se întoarce dintr-un voiaj temporal.

Prințul Noii Castilii părea mult mai afectat de căldură decât colegii lui, din care pricină mormăia și murmură mereu ca pentru sine. Deodată, nemaisuportând atmosfera, pocni din degetele lui groase către un aghiotant grijuliu din apropiere.

— Vin! răcni el. E-ngrozitor de cald aici!

— Prea bine, Înălțimea Voastră răspunse

aghiotantul prompt. Și pentru reprezentanții generali la fel?

Urs Roșu își mișcă ușor fața prelungă de indian într-un gest de acceptare, părintele Ramón însă nici nu se clinti. După o clipă de ezitare, prințul făcu semn aghiotantului să se grăbească.

— Crezi că am făcut bine ce-am făcut, părinte? zise el răstit.

Părintele Ramón păru că se întoarce în prezent dintr-o călătorie într-un timp numai de el știut. Schiță un zâmbet scurt, întorcându-se spre a-l privi pe prinț.

— Cât de bine putem noi face, răspunse el evaziv. Știm cel puțin că masca e pusă acum la locul ei; dacă înapoierea ei a fost, în sine, un lucru înțelept, nu putem decât să presupunem.

Urs Roșu pufni.

— Dacă ai avut îndoieli că punerea la loc a obiectului a fost un lucru înțelept, de ce mi-ai mai dat atâta bătaie de cap cu el?

— Trebuie să ne îndoim întotdeauna de propria noastră înțelepciune, spuse părintele Ramón împăciuitor. Înălță o mână către coloanele de cristal. Cred că se apropie momentul... vuietul se întetește.

Tehnicienii de serviciu, aflați de o parte și de alta a condorului timpului. Înțepeniră la posturile lor. Când, pe neașteptate, se auzi un bubuit ca de tunet, aerul deveni înăbușitor și

umed, iar în spațiul dintre coloane apăru o siluetă, o siluetă stranie, din bare de fier și argint, ce parcă se încinseră o clipă, când energia se scurse din substanța lor, sfârșind rotația prin care își recăpătau dimensiunile normale.

În mijlocul aceluia cadru din metal văzură prăbușindu-se trupul unui om.

Părintele Ramón sări în picioare.

— Iute! porunci el tehnicienilor. Ajutați-l... hai, mișcați-vă!

Tehnicienii se repeziră înainte, unii ca să demonteze cadrul din bare metalice, alții ca să-l ajute pe Don Miguel să se ridice în picioare și să-l ducă la o canapea anume pregătită pentru el. Sclavii se grăbiră să aducă întăritoare și vase cu apă caldă, curată.

Trecuse numai o jumătate de oră pe coridor din momentul în care își expediaseră emisarul în trecut. Dar era clar că pentru Don Miguel se scursese un timp mult mai îndelungat. Pielea lui, arsă de soare, devenise aproape cafenie iar ochii îi erau roșii și inflamați de praf. Reprezentanții generali se strânseseră îngrijorați în jurul canapelei, întrebându-se cât de gravă era starea în care se afla Don Miguel.

Nu chiar atât de gravă, aflară ei curând. Căci, luând câteva înghițituri dintr-un întăritor pentru inimă, refuză alte îngrijiri și izbuti să se ridice în capul oaselor. Își trecu limba peste buzele

crăpate de soare și vorbi cu o voce înceată, răgușită.

— S-a făcut, zise el și privi în jur de parcă nu ar fi fost convins de întoarcerea lui în lumea obișnuită. Minte îi era și acum învolburată de amintirea marelui oraș Texcoco, încins de razele soarelui tropical, în timp ce trupul încă îi mai era înveșmântat doar într-un șorț de indian din vremea aceea. Sclavii începuseră să-i spele semnele pictate de pe față, dar ajunseseră cu treaba abia la jumătate; contrastul dintre cei doi obraji rezuma modul în care Don Miguel încă mai șovăia între două realități.

Reprezentanții generali scoaseră un oftat de ușurare. Urs Roșu întrebă cu asprime:

— Ești sigur?

— Absolut. Am găsit fără greutate atelierul lui Câine Înfometat, chiar în clipa în care acesta lucra la mască. După terminarea ei, masca a rămas în casa meșterului până la serbarea la care urma să fie închinată, cu jertfe, marelui zeu Tezcatilpoca. Am reușit să o văd de mai multe ori înainte de data serbării. Și tocmai în ultima zi un bărbat a intrat în atelier și a furat masca.

— Era Don Arcimboldo? întrebă răstit prințul.

— Posibil. Poate.

— Nu ești sigur? Prințul se aplecă înainte furios, dar părintele Ramón îi atinse brațul cu mâna pentru a-l domoli.

— Fratele nostru Navarro a procedat bine, zise el.

— Cum așa, dacă nu poate dovedi cine a fost hoțul? îl contrazise prințul, privind chiorâș.

— Păi. Trebuia cu orice preț să evite riscul de a fi văzut de Don Arcimboldo. Dacă s-ar fi întâlnit, Don Arcimboldo l-ar fi putut recunoaște când s-au văzut la serata marchesei. Ceea ce nu s-a întâmplat. Prin urmare a făcut bine că nu i-a ieșit în cale.

— La fel am judecat și eu, spuse Don Miguel, lăsându-și obosit capul în mâini. De aceea, când am văzut că masca dispăruse, nu am făcut decât s-o înlocuiesc... adică am înlocuit-o cu versiunea pe care o adusesem din prezent. Am rămas destul timp ca să mă asigur că a fost închinată zeului, așa cum se intenționase, și... iată-mă din nou aici.

— Crezi că acum totul e în ordine, părinte Ramón? mormăi prințul.

— După câte știm noi.

— Perfect! Atunci trebuie să mă întorc în Noua Castilie. De n-ar fi fost întârzierea asta, aș fi plecat din Londra de câteva zile bune. Urs Roșu, las în grija dumitale celelalte detalii. Bună ziua!

Dădu scurt din cap către colegii săi și părăsi coridorul timpului, cu mantia fâlfâind și aghiotanții repezindu-i-se pe urme. După câteva clipe de gândire, Urs Roșu se îndepărtă de canapeaua pe care ședea Don Miguel, pentru a

supraveghea demontarea aparatului temporal, și astfel părintele Ramón rămase singur.

— Cum te simți, fiule? întrebă el într-un târziu.

— Încep să-mi revin, zise Don Miguel și acceptă o nouă înghițitură de întăritor. Durerile mele sunt mai mult de ordin spiritual decât fizic. Am fost de față la un sacrificiu închinat lui Tezcatilpoca cu mai puțin de o zi în urmă și amintirea încă îmi mai produce silă.

— E de înțeles, spuse iezuitul, compătimitor.

Don Miguel se ridică în capul oaselor, cu brațele împreunate în jurul picioarelor, și își sprijini bărbia pe genunchi, privind în gol.

— Știți, părinte, zise el după un timp, mă întreb care e orbirea de care ne-am putea face și noi vinovați.

— Explică-te, îl îndemnă iezuitul.

— Păi... Păi, ce-aș vrea eu să spun sună cam așa. Mi-aduc aminte că marquesa mi-a spus cât de mult admiră ca podoabele din aur și pene ale aztecilor, și este adevărat măiestria lor a fost extraordinară. Și totuși, în ciuda artei și arhitecturii lor, în ciuda disciplinei lor sociale, oamenii pe care tocmai i-am văzut au fost niște sălbatici, deprinși să sacrifice viețile omenești cu zecile, în modul cel mai crud cu putință. Chiar dacă înțelegeau deplasarea stelelor și a planetelor, n-au folosit roata decât pentru a pune în mișcare jucăriile copiilor. În unele privințe, indiscutabil, noi suntem superiori. Cu

toate acestea, s-ar putea să avem și noi petele noastre oarbe. Deși Borromeo ne-a arătat cum putem roti dimensiunile obiectelor astfel încât lumea să devină plată și să călătorim în trecut, deși trăim într-o lume liniștită, eliberată în mare măsură de spaima războiului... nu poți, totuși, să nu te întrebi dacă nu cumva și noi irosim, pe jucăriile copiilor, minuni pe care epocile de mai târziu le vor întrebuința cum se cuvine.

— Mda, făcu părintele Ramón, urmărind cu privirea mișcările tehnicienilor ce desfăceau cadrul din fier și argint. Apoi repetă mai încet: Mdaa...

— Ce este poate și mai rău, continuă Don Miguel, este cunoașterea faptului că - așa nevrednici cum suntem noi - avem puterea de a remodela istoria! Până acum am reușit să limităm această putere la un nucleu de indivizi demni de încredere. Dar dintr-o mie și ceva de licențiați, dacă treizeci s-au dovedit deja coruptibili... păi, lăcomia și nepăsarea noastră ar putea da peste cap istoria până în clipa Facerii!

Părintele Ramón păru deodată că se face mic sub sutană.

— Suntem dăruți cu liberul arbitru, fiule, zise el. Aceasta este, neîndoielnic, o povară foarte grea.

Brusc neîncrezător, Don Miguel se răsuci pe canapea și îl privi cu ochii mari.

— Dar...! Părinte, cum de nu mi-a trecut niciodată prin minte până acum? Existând călătoria temporală, n-ar fi posibil ca forțe ale răului să pună la cale deplasări în trecut, cu intenția de a anula consecințele fapte ale faptelor altora? N-ar fi posibil chiar ca astfel de persoane să-i corupă premeditat pe oamenii mari ai trecutului?

— Ești ascuțit la minte, spuse părintele Ramón după o clipă de gândire. Într-adevăr, s-a avansat ipoteza că influența răului pe care o percepem în istoria noastră ar putea fi rezultatul tocmai unei asemenea intervenții la care te referi tu. Unii teoreticieni au căutat chiar să demonstreze că însăși căderea îngerilor, izgoniți din rai, ar fi putut fi mai curând o coborâre în timp decât în spațiu. Dar asta este cea mai profundă dintre toate problemele teologice din ziua de azi.

Lui Don Miguel îi trecu prin minte că poate ar fi trebuit să se mire de această discuție lipsită de solemnități, purtată cu unul dintre auguștii reprezentanți generali ai Societății, mai ales cu acest iezuit ce avea reputația unui filosof distant, sălășluind în regiunile rarefiate ale metafizicii moderne. Și totuși, părea extraordinar de accesibil - cu mult mai mult decât Urs Roșu, de pildă.

— Eu unul nu văd cum s-ar putea găsi, cât de cât, răspunsul la o astfel de întrebare, îndrăzni

el.

— Te referi la întrebarea dacă urmările bune ale acțiunilor omenești ar putea fi înlăturate prin intervenție temporală? Binele, desigur, nu poate fi distrus și este o erezie să susții că așa ceva este posibil.

Unda de reproș din vocea iezuitului îi risipi lui Don Miguel toată încrederea în sine.

— În cazul acesta este o nerozie că am dat glas speculației mele, zise el umil.

— Paradoxal, a fost tocmai opusul neroziei. A dovedit mai degrabă o perspicacitate neobișnuită. Părintele Ramón se ridică în picioare, părând că ia o hotărâre. După ce te odihnești, fiule, fă-mi o vizită în biroul meu particular. Cred că meriți unele informații la care încă nu ai avut acces.

IX

Biroul părintelui Ramón era cât se poate de gol; nu exista niciun obiect de cult, în afară de un crucifix din fildeș și o lumânare, și nici măcar portretul obișnuit al Sfântului Ignațiu. Nu conținea decât dulapuri cu cărți, o masă și două scaune, unul tare și unul moale. Iezuitul ședea pe cel tare la intrarea lui Don Miguel și îi făcu semn vizitatorului că scaunul celălalt era pentru el. Așezându-se șovăitor, Don Miguel se întrebă ce informații confidențiale urmau să-i fie împărtășite.

Părintele Ramón îi oferă tutun și o pipă, pe care el le refuză, apoi se lăasă pe spătarul scaunului, împreunându-și vârfurile degetelor.

— Gândește-te ce anume face ca o manifestare a liberului arbitru să fie liberă de orice influențe, spuse el.

Caracterul neașteptat al întrebării îl ului pe Don Miguel. Mormăi un răspuns confuz pe care părintele Ramón îl ignoră.

— Nu, răspunsul sună în felul următor: pentru ca toate consecințele posibile să se poată produce.

— Cum?

— Exact cum ai auzit. Dacă există un liber arbitru - și noi susținem *a priori* că există - toate momentele favorabile deciziilor noastre trebuie să se sfârșească în tot atâtea moduri câte alternative sunt. Astfel, a ucide și a nu ucide și doar a răni mai mult sau mai puțin grav *toate* acestea trebuie să constituie rezultatul unei opțiuni.

— Dar nu înțeleg! Așa așa ceva nu are *cum* să fie adevărat!

— Nu? Părintele schiță zâmbetul lui ușor, obișnuit. Atunci încearcă să abordezi problema pornind de la un exemplu concret. Te întorci în trecut. Sustragi un obiect de importanță crucială - să zicem un glonț dintr-o armă îndreptată de asasin asupra unui rege, da? Un rege poate schimba istoria trăind sau murind. Te-ai întoarce

apoi în același prezent ca și cel din care ai plecat?

— Nu, bineînțeles că nu, zise Don Miguel și își auzi vocea tremurând.

— Dar știința este indestructibilă, nu? Ca de pildă știința de a construi aparate temporale! Există așadar vreun motiv pentru care să nu te întorci din acea consecință istorică posibilă pentru a pune glonțul la locul lui? Regele moare... *din nou*, ca să zicem așa. Iar prezentul în care te întorci după restabilirea *status quo*-ului... este prezentul inițial.

— Părinte, vreți să-mi spuneți că lucrul acesta s-a și făcut deja?

— Îl facem de aproape patruzeci de ani.

— Dar asta-i cu mult mai periculos decât ce-au făcut licențiații corupți! strigă Don Miguel, simțind că universul se învâрте în jurul lui.

Era un fapt cunoscut de fiecare membru al Societății, și bănuir de câțiva privilegiați, că eșaloanele ei superioare aveau acces la secrete păzite cu cea mai mare strășnicie; acum exista, de pildă, obiceiul ca însuși Papa, la începutul cârmuirii lui, să fie dus într-o călătorie tocmai în vremea când Iisus își propovăduia credința, o zonă a istoriei cu desăvârșire interzisă oricărei alte persoane. Dar până și asigurarea că Iisus era o plăsmuire a istoriei cu greu ar fi putut însemna o lovitură mai îngrozitoare decât informația pe care i-o dăduse părintele Ramón.

lezuitul îl privi calm.

— În problema asta nu există niciun fel de corupție. Există numai o dorință sinceră de a cerceta faptele Creatorului, spre a-l putea înțelege și mai bine omnipotența. Ai condamna în aceeași clipă un hoț care a furat un ceas prețios pentru a scoate ceva bani pe el și un student la orologie care l-a luat pentru a-l privi îndeaproape și a-i copia mecanismul, ca să-și perfecționeze aptitudinile?

— Firește că nu, încuviință Don Miguel, în timp ce mintea îi lucra cu furie. Dar... dar dacă toate acestea sunt adevărate, s-ar părea că intervenția noastră nu prea mai contează! Noi înșine putem fi doar o unitate fluidă de posibilități, pasibilă de schimbare, la cheremul unuia care preferă să nu se supună legii nonintervenției.

— Adevărat, spuse părintele Ramón cu asprime. Aceasta este o consecință logică a existenței liberului arbitru; în înțelepciunea Lui. Dumnezeu nu l-a dăruit doar câtorva aleși, l-a dăruit întregii omeniri.

Se așternu tăcerea. În cele din urmă, Don Miguel zise:

— Cred că lucrul acesta ar fi putut fi prevăzut de orice individ care și-ar fi dat osteneala să studieze temeinic ce fel de viitor ne-a deschis descoperirea lui Borromeo.

— Slavă Domnului că până acum foarte puțini

au întors problema asta pe toate fețele. Și din nou părintele Ramón zâmbi. Ei, Don Miguel Navarro! Cum îți place universul în care trăim?

— Nu-mi place deloc, spuse Don Miguel, incapabil să descrie sentimentul de efemeritate, nestatornicie și vanabilitate pe care i-l insuflaseră cuvintele iezuitului.

— Și totuși, zise părintele Ramón sec, așa stau lucrurile. Mergi acum la Urs Roșu și raportează-i despre călătoria ta. Și nu vorbi cu nimeni despre ceea ce ți-am spus. Căci dacă adevărul ăsta ar deveni cunoscut celor ce nu sunt gata să-l primească... atunci s-ar prăbuși până și cerul!

Când Don Miguel se întoarse și se îndreptă spre ușă, descoperi cu uimire că podeaua încă mai era tare sub picioare.

Partea A Doua Cuvântul Nescris

I

Anul celui de al patrulea centenar se sfârșea într-o revărsare a luminii. Iarna fusese îngăduitoare, iar ajunul Anului Nou se dovedea senin și blând, însuflețit de un vânt ușor a cărui pișcătură era tocmai cât trebuia pentru a face pasul mai vioi și a îmbujora fețele oamenilor. La apusul soarelui, pe cele mai multe dintre străzile principale din Londres se aprinseseră focurile, în jurul cărora vânzătorii de nuci, de cartofi copti și de chebap, cu frigările lor ca

niște spade, încărcate cu bucăți de carne, rinichi și ceapă, își strigau de zor marfa fierbinte.

La lăsatul serii, pe Tamisa se înscenase o mare bătălie, localnicii și vizitatorii se strânseseră cu miile pentru a fi martorii celei mai exacte reconstituiri prezentate vreodată a bătăliei dintre atotcuceritoarea Armada și bravele dar atât de jalnicele corăbii engleze, desfășurată cu patru sute de ani înainte – o reproducere corectă până în cele mai mici amănunte, mulțumită Societății Timpului.

Chiar și acum mai existau în mulțime câțiva naționaliști fanatici care dezaprobau spectacolul cu voce tare, susținând că era pur și simplu o insultă la adresa lor și a strămoșilor lor. Dar majoritatea spectatorilor răspundeau în batjocură, căci se considerau supuși ai Imperiului, indiferent de sângele ce se nimerea să le curgă prin vine: spaniol, englez, francez, mohawk, cherokee, sioux. Destul de curând însă gărzile civile potoliră spiritele și, când barca aurită, purtând-o pe Maiestatea Sa Preacatolică Filip al IX-lea. *Rey y Imperador*, se ivi în depărtare, strigătul loial care îi salută apariția răsună în tot orașul.

Zâmbind. Înclinându-se grațios într-o parte și-ntr-alta, regele era plimbat de vâslași pe aceeași apă care, cu puțin timp în urmă, fusese înroșită de focurile bătăliei reconstituite. Din spate venea o altă barcă, purtându-i pe prințul

imperial, pe prințesă și copiii lor, urmată, la mică depărtare, de barca prințului Nou Castilii. Barca regelui avea șaisprezece vâsle pe fiecare parte, cele ale fiilor săi aveau douăsprezece și la una din ele asuda și înjura Don Miguel Navarro.

Cel pe care îl împinsese dracul să conceapă acest gingaș omagiu adus familiei regale, mormăi Don Miguel ca pentru sine, s-ar fi cuvenit, de drept, să tragă și el la rame. Dar era cât se poate de sigur că așa ceva nu avea cum să se întâmple. Individul probabil că acum zâmbea prostește și făcea sluj pe lângă rege sau pe lângă prințul imperial.

Chiar dacă urmau curentul, licențiații vâsleau împotriva ultimului val al fluxului și era nevoie de eforturi serioase pentru a ține pasul cu barca regelui, fiindcă aceasta avea cu opt vâsle mai mult și era, oricum, mai puțin încărcată. Ca gest de loialitate, ideea era minunată: ca act în sine, era îngrozitoare.

Prea mică era consolarea când te gândeai că această ceremonie reprezenta rezultatul multor luni de manevre de culise la Curte și că, tocmai pentru că era comandantul Societății Timpului, prințul Noii Castilii urma să joace rolul de amfitrion, în acest ajun de An Nou, față de tatăl său, de fratele său mai mare și de un grup de demnitari străini, cel mai important dintre ei fiind ambasadorul Confederației de Est. Firește,

faptul că însăși Societatea avea să marcheze apogeul anului al patru sutălea constituia o onoare de cea mai mare însemnătate dar, ca foarte multe favoruri regale, nu era lipsit nici el de neajunsuri. Don Miguel se strădui să ignore durerea din brațe și se gândi la elefanții albi – sacri, de unde și obligația de a-i hrăni fără a ține seama de cheltuieli – pe care regii Siamului, celebri pentru asta, îi dăruiau supușilor pe care vroiau să-i ruineze.

Oricum nu-i ardea de distracție, mai ales în urma dezvăluirilor pe care părintele Ramón i le făcuse de curând, despre explorarea de către Societate a ramificațiilor nereale ale istoriei. Cu niște prieteni apropiați, într-un loc și într-o companie după gustul lui, ar fi putut petrece destul de agreabil ajunul Anului Nou dar, așa cum stăteau lucrurile, era silit să ducă până la capăt această sarcină ingrată, având și perspectiva unei seri fără sfârșit în care s-o facă pe gazda în fața a tot felul de nobili idioți, la palatul comandantului din Greenwich. Își dădea destul de ușor seama că nu era singurul dintre licențiații mai tineri aflați pe băncile vâslașilor care credea că această seară s-ar putea dovedi de nesuportat.

Probabil că mulțimea ce urmărea splendida procesiune de pe chei nici nu-și închipuia că ar putea exista cineva care să-și dorească atât de mult să fie în altă parte. Probabil că, la

încheierea spectacolului, oamenii se împrăștiu oftând cu invidie, gândindu-se la fastul recepției regale și regretând că nu sunt îndeajuns de importanți pentru a fi și ei invitați.

În contrast izbitor, Don Miguel și tovarășii lui trăgeau din greu la rame și-i pizmuiau pe oamenii simpli care plecau să petreacă ajunul Anului Nou în familie sau să se alătore spectacolelor de stradă, ce aveau să umple orașul de larmă și lumină până la ziuă.

— S-ar cuveni, bombăni el alegând unul din neajunsurile care îl chinuiau, ca măcar în barca unui prinț băncile să fie căptușite cum trebuie!

Omologul lui din partea cealaltă a bărcii, un alt licențiat cam de aceeași vârstă cu el, al cărui nume era Don Felipe Basso, strâmbă din buze.

— E clar că-n seara asta ai prefera să fii oriunde, numai aici nu, Miguel! răspunse el cu voce joasă.

— Până și Macedonia era mai bună decât asta, încuviință Don Miguel făcând aluzie la o deplasare în epoca lui Alexandru cel Mare, în cursul căreia îl întâlnise pentru prima oară pe Don Felipe... și se alesese cu cicatricea care, deși îi schimonosea doar zâmbetul, acum îi făcea privirea absolut feroce.

— Don Miguel! Ține cadența!

Din locul său de la pupa, Don Arturo Cortés își strigă ordinul cu vocea lui stridentă, tăioasă. Așezat pe un jilț înalt, plușat și suflat cu aur, cu

mantia lui cea mai impozantă, de culoarea prunei, și în pantalonii cei mai eleganți, din catifea albă, profita cât mai mult de misiunea lui de supraveghetor al vâslașilor amatori. Era unul din licențiații superiori ai Societății, imediat după gradul de reprezentant general, comandase deja un număr de expediții în trecut și cei mai mulți îl dădeau drept succesor sigur al lui Urs Roșu la funcția de șef al cercetării. Obținuse, nu se știe cum, un baston de reprezentant general, la care încă nu era îndreptățit, și acum îl folosea ca baghetă pentru a-i face pe vâslași să păstreze cadența. Un gest atât de arogant era caracteristic părerii extrem de bune pe care o avea despre sine.

Don Miguel își mușcă limba - era mult prea aproape de cortul din tapiserii în care ședea prințul ca să-și poată permite altceva decât o șoaptă, fără a fi auzit și poate chiar muștruluit - și împinse vâsla ascultător. Dar când Don Arturo își concentră atenția în altă parte, Don Felipe spuse încet:

— Se pare că nu prea te agreează, Miguel!

— Cine Don Arturo? Atunci suntem chit. Nici eu nu-l agreez.

— Hai, puțin mai repede! scrâșni Don Arturo, ridicându-se acum cu bastonul întins de parcă ar fi fost dirijorul unei fanfare. Rămânem prea mult în urmă!

Când barca se apropie ușor de debarcaderul de lângă palatul comandantului, Don Miguel avea fundul numai vânătăi.

mâinile bășicate de vâsle până la sânge și nervii încordați la maximum. Negru de furie, rămase pe bancă și privi cum Don Arturo, cu obișnuitul lui exces de zel, dirijă debarcarea prințului. Cu o parte a minții se întreba însă dacă n-ar trebui, numai din pur egoism, să încerce să contracareze antipatia la care se referise Felipe. Originea ei era cât se poate de clară. Toți păreau să considere că rezolvase destul de bine recenta afacere a măștii aztece de contrabandă – într-adevăr, Don Miguel purta în seara aceasta, pentru prima dată la o ceremonie organizată de Societate, colanul încrustat cu pietre prețioase și steaua Ordinului Coasei și al Clepsidrei pe care însuși bătrânul Borromeo, în cinismul lui, le alesese drept emblemă a Societății. Îi trecu prin minte că, dacă ar fi speculat acest prilej cum se cuvine, ar fi putut folosi noua distincție ca pe un mijloc de a scăpa de corvoada de pe banca vâslașului. Dar nu stătea în firea lui să se gândească la momentul în care lucrurile de genul ăsta i-ar putea fi de vreun ajutor.

Don Arturo era renumit pentru resentimentele pe care le avea față de orice membru mai tânăr al Societății ce obținea un succes cât de cât notabil. Afirmațiile făcute pe seama lui erau

susținute de felul în care îl tratase pe Don Miguel în ultima vreme. Doar pentru liniștea lui, cugetă Don Miguel, ar fi cuminte să-l lingusească un pic pe Don Arturo.

Dar nu intenționa să înceapă chiar din seara aceasta. Mai ales după reprezentația oferită de Don Arturo în barcă.

— Ai de gând să șezi aici toată noaptea, Miguel? întrebă Don Felipe, bătându-și prietenul pe umăr. Ai făcut brusc o pasiune pentru banca asta atât de prost căptușită?

Don Miguel oftă și se ridică în picioare, privindu-și mâinile cu milă.

— De ce nu m-am gândit să iau mănușile din piele în locul celei mai bune perechi din mătase albă pe care vâsla ar fi făcut-o ferfeniță? Ei, slavă Domnului că s-a terminat. Oare când crezi că vom putea găsi ceva de băut?

Și, luându-l prietenește la braț pe Felipe, se îndreptă spre pasarelă.

Prințul se afla pe mal de acum. Cheiul fusese acoperit cu un covor purpuriu, un alt covor mai îngust urca peste pajiștea verde, vălurită, spre porticul principal al palatului. De o parte și de alta a covorului stăteau, nemișcați, guineezi uriași luminând calea cu torțe aprinse; de ramurile copacilor fuseseră atârinate, ca niște fructe de basm, globuri de sticlă colorată, din care lumânările își strecurau razele roșii,

galbene, albastre, albe printre frunze artificiale. Toate ferestrele palatului erau viu luminate, în afară de ultimele două caturi, sub streășină, ocupate de servitori și de sclavi, și de ferestrele mai înalte ale marelui turn central ce adăpostea aparatul temporal al comandantului. Don Miguel simți cum i se strânge inima la gândul că, până în zori, cel puțin o persoană va fi convinsă să conducă în turn un vizitator de viță regească sau nobilă și să-i arate, plin de fală, mecanismul ingenios, făcându-i pe nefericiții tehnicieni să muncească a doua zi ca niște apucați pentru a reajusta delicata instalație.

Sunetele scoase de o orchestră ce interpreta ultimele succese ale muzicii de dans erau purtate de vânt până departe. Exista acum o adevărată manie pentru liniile melodice monotone și ritmurile intense, executate la tobă, ale mohawkilor și, firește, ca prinț al Noii Castilii, comandantul îi putea avea la dispoziție pe cei mai pricepuți muzicanți americani.

Vizibili la distanță prin ferestrele enorme ce flancau intrarea în salonul principal, Don Miguel îi zări pe reprezentanții generali ai Societății aflați în așteptarea regelui, care acum ajunsese aproape de prag. Urs Roșu, inevitabil, era cel mai ușor de identificat, cu pletele lui dese, negre – și, tot inevitabil, unul dintre reprezentanți lipsea. Părintele Ramón n-avea să ajungă aici decât mult mai târziu.

Înconjurați de un cârd de curteni, cei doi frați de neam regesc și prințesa imperială veneau în urma regelui în drumul lor către palat. Citindu-li-se pe față bănuiala că acești amatori de rang înalt ar fi putut vătămă într-un fel prețioasele bărci, vâslașii adevărați ai Societății preluau ambarcațiunile pântecoase pentru a le duce înapoi în hangare. Majoritatea membrilor echipajului provizoriu o luaseră deja pe urmele prinților.

— Voi doi de colo, mișcați-vă! mai înverșunat ca oricând, Don Arturo traversă grăbit cheiul, agitându-și bastonul. Nu vedeți că pontonul trebuie lăsat liber? Acolo, pe apă, e barca ambasadorului Confederației... nu putem risca să-l facem să aștepte!

De data aceasta Don Miguel i-ar fi putut întoarce vorba, acum că prințul nu avea cum să-l mai audă, dar Don Felipe, înțelept, îl opri strângându-l tare de braț. Se supuseră amândoi ordinelor lui Don Arturo, în timp ce bărcile se îndepărtau în grabă, făcând loc noilor-veniți.

— Hai, Miguel! îl îndemnă Don Felipe. Doar nu vrei să ne încurcăm și cu suita ambasadorului.

— Nu, nu vreau... și așa sunt destul de încurcat. Don Miguel își dezlipi privirea posomorâtă de pe silueta abia deslușită, conturată de felinare, ce plutea spre ei în plescăit de vâsle, și se întoarse către pajiște. Speri să te distrezi bine în seara asta, nu,

Felipe?

— Eu? Eu mă pot distra oriunde. Dar tu arăți de parcă mâna destinului s-a oprit asupra ta.

— Dacă e așa, știu precis unde s-a oprit, oftă trist Don Miguel, frecându-și turul pantalonilor.

Don Felipe izbucni în râs, își luă prietenul din nou la braț și îl zori să urce panta către luminile palatului.

II

Salonul principal al palatului, punctul central al grandioasei recepții, era împodobit cu mult gust și neobișnuit de cald – un avantaj major, după opinia celor mai mulți dintre licențiații mai tineri, nu fiindcă aceștia prețuiau prea mult căldura, ci fiindcă fetele atrăgătoare, invitate la recepție, își puteau scoate astfel în evidență farmecele, în rochiile cele mai subțiri și mai ușoare. Deja supraîncălzit de atâta tras la rame în ținuta lui protocolară, Don Miguel nu era deloc impresionat. Mai mult decât atât, prima privire aruncată în jur îl înștiință că toată lumea asta adunată la un loc se învârtea de colo-colo, ca un cuib de furnici răscolit de furtună. Intrările și ieșirile haotice se datorau faptului că oaspeții soseau și dintr-o parte și dintr-alta a palatului: atât de pe drum, cât și de pe cheiul din josul pajiștii. Drept care, la interval de câteva secunde, un val de notabilități, condus de câțiva guineezi, traversa salonul ca un vârful de lance,

într-un sens sau altul, pentru a-i întâmpina pe noii-veniți la intrare, potrivit regulilor de protocol.

Paradoxal, spectacolul oferit de acest du-te-vino amețitor mai ridică puțin moralul lui Don Miguel. În vânzoleala din jurul lui era de presupus că va putea ușor să treacă neobservat, să se strecoare într-o anticameră liniștită, unde să-și savureze tristețea singur, cu o cană de vin. Dădu un răspuns fără noimă la o observație a lui Don Felipe legată de calitatea femeilor de aici, căutând din ochi o cale de scăpare.

Apoi își auzi numele strigat.

Moralul îi scăzu din nou când se întoarse și-l văzu pe Urs Roșu făcându-i semn, poruncitor, *en route* de la intrarea dinspre fluviu – unde ambasadorul Confederației tocmai își făcuse apariția – către cealaltă intrare. O chemare ca aceasta nu prea putea fi ignorată. Porni deci pe urmele lui Urs Roșu, însoțit de Don Felipe, căruia i se făcuse același semn.

— Cred că misiunea asta o să ne placă, zise Don Felipe încet. Vezi cine-i individul care tocmai a apărut?

Majordomul de la intrarea dinspre uscat avea o voce pătrunzătoare, dar murmurul conversației și zgomotul produs de orchestră îngreunau mult recunoașterea numelor pe care le striga. Don Felipe se referea probabil la

grupul de trei persoane - un bărbat între două vârste și două tinere - care se oprise în centrul intrării duble, spațioase, dar Don Miguel nu recunoscuse niciuna din ele.

Tocmai se pregătea să spună asta când Urs Roșu, salutând grupul celor trei, se întoarse și le făcu semn din nou. Întărită cu pași mari și se înclină.

— Alteța Voastră! Cei doi licențiați aveau sentimentul că acest protocol, această practică prestabilită îi făcea o plăcere deosebită lui Urs Roșu, dată fiind originea lui mohawkă. Am marea plăcere de a vi-l prezenta pe Don Felipe Basso, licențiat în serviciul permanent al Societății Timpului, și pe Don Miguel Navarro, de asemenea licențiat în serviciul permanent, cavaler al Ordinului Coasei și al Clepsidrei. Don Miguel, Don Felipe Alteța Sa ducele de Scania, ambasador al Regatelor Unite ale Suediei și Norvegiei - lady Ingeborg, lady Kristina.

Fiicele lui, probabil. Înclinându-se din nou, Don Miguel le mai privi o dată. Semănau foarte bine între ele și aduceau foarte mult cu ducele înalte, zvelte, cu părul de un blond strălucitor, care pe capul leonin al tatălui lor devenise alb ca neaua. Aveau ochii mari și albaștri, tenul ca laptele, proaspăt, și era limpede că rochiile lor fuseseră concepute de un adevărat artist. Fără podoabe sau zorzoane, reușeau să ia ochii și să umilească toaletele înzorzonate ale celor mai

multe dintre invitate.

— Onorat! spuse Don Felipe cu entuziasm, iar Don Miguel îi ținu isonul cât putu de convingător.

— Don Miguel, Don Felipe, sfârși Urs Roșu, vă încredințez responsabilitatea - pe care sunt sigur că o veți considera foarte plăcută - de a fi însoțitorii acestor frumoase domnișoare pe toată durata recepției.

Don Felipe mai făcu o plecăciune, de data aceasta cu o fluturare uimitoare a mâinii, și rânji ca un motan satisfăcut. Lui lady Ingeborg îi jucară ochii în cap. Era, judecă Don Miguel, mai mică decât sora ei cu un an și ceva.

În comparație cu Don Felipe, se simți ca un bădăran, în timp ce îngâna sec un fel de mulțumire. Nu pentru că lady Kristina, în fața căreia se nimerea să fie, nu ar fi fost extrem de atrăgătoare. Ci pur și simplu pentru că, în starea sufletească de acum, ultima companie pe care și-ar fi putut-o dori era aceea a unei tinere emancipate. Nu fusese niciodată în Suedia, nici în Norvegia, care formau o ciudată enclavă izolată, unde oamenii erau adepții unei religii schismatice și își vedeau, hotărâți, de treburile lor, refuzând să devină aliații Imperiului sau ai Confederației, dar știa, totuși, că în sistemul lor, femeilor li se îngăduia chiar să voteze pentru membrii Faptei, și toți prietenii lui care flirtaseră cu fete din aceea

parte a lumii îl preveniseră asupra plăcerii lor – mai mult, a pretenției lor – de a fi tratate ca acasă.

Și, pentru moment cel puțin, recenta lui ciocnire cu marquesa îl acrise de tot în ceea ce privește egalitatea între sexe.

Era oare posibil ca fiicele unui duce să fie puțin mai convenționale în comportarea lor...? Nu, n-aveau cum să fie. Indiscutabil, nicio altă tânără dintr-o familie atât de nobilă nu ar fi sosit la o recepție în felul acesta, fără cel puțin o duenna⁵ și vreo șase doamne de companie.

Ei, ce să-i faci...

— Dragele mele, sunt sigur că nu veți avea de ce vă plânge, zise ducele într-o spaniolă excelentă zâmbind către fiicele lui. Hai, mergeți și vă distrați. Am văzut deja câteva persoane cărora le-am promis să schimbăm câteva cuvinte, așa că nu mai e nevoie să aveți grijă de mine.

Ducele înclină din cap către Urs Roșu iar Don Miguel își înăbuși pornirea de a ofta.

Primii pași îi făcu mașinal: două pahare cu băutură răcoritoare, câteva cuvinte despre cât de blândă a fost vremea și o referire la bătălia simulată de după-amiază. Și aici imaginația lui Don Miguel secă. Dintr-un motiv sau altul, gândurile îi rătăciră pe o potecă lăturalnică,

---

⁵ Guvernantă (n. trad.).

impusă de mâinile lui rănite și de amintirea băncii tari, iar când reveni în prezent se trezi la sfârșitul unei lungi și necurtenitoare tăceri. Don Felipe și lady Ingeborg sporovăiau cu o însuflețire extraordinară de partea cealaltă a unei coloane groase, în jurul căreia se opriseră toți patru, dar el stătea așa, ca un neghiob, fără să scoată o vorbă.

Mare îi fu ușurarea când lady Kristina se hotărî să-i compenseze cusururile cu acea franchețe nordică pe care se așteptase s-o găsească neplăcut. Tânăra ridică un deget și atinse steaua prinsă de pieptul cămășii lui mototolite.

— Navarro, rosti ea cu un aer gânditor Sigur că da. Nu-i așa că dumneata ești celebrul Don Miguel Navarro care a rezolvat, cu atâta pricepere, problema aceea a măștii aztece care ar fi putut duce la un dezastru înfricoșător? Vorbea spaniola la fel de bine ca și tatăl ei.

Oarecum stânjenit, Don Miguel încuviință din cap și zise:

— De fapt... Dar de unde Dumnezeu știți? Doar nu este chiar un... ăă lucru cunoscut de toată lumea.

Lady Kristina râse vioi.

— Ah, modestia dumitale de hidalgo, Don Miguel! Oare uneori nu mergeți cu ea prea departe aici, în Imperiu? Chiar dacă n-a fost trâmbițată în toate ziarele, o faptă care duce la distincția pe care o porți în piept nu se poate să

nu devină subiect de bârfă. Și trebuie să știi că, dintre toate locurile, ambasada e cel în care bârfa – și încă bârfa cea mai scandaloasă – prinde cel mai repede rădăcini.

Tânăra chicoti veselă iar Don Miguel simți cum, drept răspuns, fața i se schimonosește într-un zâmbet.

— În cazul acesta, Înălțimea Voastră, zise el, sunt sigur că bârfa trebuie să fi exagerat mult rolul jucat de mine în afacerea de care ați pomenit.

Tânăra dădu din umerii ei albi și goi ce se înălțau din rochia simplă, dar desăvârșită.

— Fără îndoială, fără îndoială! Dar și eu sunt sigură că, dacă te-aș ruga să-mi spui ce s-a întâmplat cu adevărat, ți-ai interpreta rolul foarte prost și te-ai convinge singur că ai fost onest.

În mod reflex, lui Don Miguel îi veniră pe buze cuvinte formale, de justificare, generate de bănuiala că tânăra avea de gând să-i solicite propria lui versiune, îndulcind rugămintea cu genul de lingușire excesivă pe care ar fi așteptat-o de la o femeie ca – vai, Catalina di Jorque, de pildă. Fu cât pe-acți să spună: „Mă tem că nu pot vorbi despre asta. Are un caracter confidențial pentru Societatea Timpului”.

În ultimul moment își dădu seama că fata nu avea deloc intenția să facă așa ceva, ci se

întorcea să găsească un loc în care să-și așeze paharul gol, spunând:

— Ei, dacă nu ești dispus să conversezi cu mine, m-ai putea invita la dans.

Puțin încurcat, Don Miguel o conduse pe ringul de dans. Lady Kristina era, într-adevăr, o dansatoare foarte bună, cu o grație sportivă departe de obișnuitul târșăit de picioare sfios al partenerelor pe care le avusese până atunci. Deși era ceva nou pentru el, simți cum își recapătă vigoarea și, până la sfârșitul primului tur de salon, aproape că se înveseli.

Și nu era singurul, observă el, trecând pe lângă Don Felipe și lady Ingeborg. Peste frumosul ei umăr își văzu prietenul făcând conspirativ din ochi, gest pe care fata nu l-ar fi putut sesiza întrucât cei doi dansau deja obraz lângă obraz. Se părea că unele dintre cele mai defăimătoare afirmații făcute pe seama fetelor scandinave aveau, totuși, un sâmbure de adevăr, chiar dacă fetele vizate *erau* fiicele unui...

Inima îi tresări deodată și se opri chiar în toiul dansului.

— Ce Dumnezeu începu lady Kristina. Se întoarce și urmări privirea lui Don Miguel. O - o! exclamă ea cu voce scăzută. Ai vrea să te faci nevăzut acum!

De fapt, ținea mult prea mult să dispară ca să se mai întrebe de ce era nevoie de propunerea

ei: oferindu-i mașinal brațul pentru a părăsi împreună ringul de dans, se lăsă călăuzit pe unul din pasajele laterale mai apropiate, ce duceau în afara salonului. De-abia când se aflară în siguranță, după un colț, își dădu seama de ridicolul situației și se uită la ea uimit.

— Uf... îmi pare nespus de rău! zise el.

— De ce?

— Păi să vă iau chiar așa, cu de-a sila. A fost o grosolănie de neiertat. Acum probabil credeți că sunt un bătăran și jumătate.

Tânăra răsese din nou vioi, de data aceasta aruncându-și capul pe spate pentru a și-l pune și mai mult în valoare.

— Dragul meu Don Miguel, hai să descifrăm misterul ăsta! Persoana pe care ai văzut-o sosind adineaori nu era cumva marquesa di Jorque?

Don Miguel dădu afirmativ din cap.

— Și, bârfa sau nu, nu este adevărat că, de curând, ai fost amestecat într-o întâmplare ce a făcut-o pe marquesa de râsul lumii?

Don Miguel încuviință din nou.

— Și nu te-ai cutremurat până-n adâncul inimii când ai văzut-o apărând, pe neașteptate, la o recepție la care nu credeai că va fi invitată nici peste un milion de ani?

Don Miguel își regăsi vocea.

— Ba da, Înălțimea Voastră, recunosc el mândrit. Nu pot decât să presupun că vreun

prieten sau vreo rudă de-a ei... hm i-a făcut rost de o invitație, pentru a compensa, într-un fel, modul în care Societatea a umilit-o nu de mult.

— Așa că, foarte firesc, dorești să te ferești din calea ei. Ei bine, eu nu am nimic împotriva. Puținul pe care-l știu despre dumneata sugerează că ai putea fi, în fond, o persoană foarte interesantă, iar ceea ce știu despre Catalina di Jorque sugerează că merită să te abați din drum ca s-o eviți. Hai să găsim un loc unde să stăm jos și să mai discutăm, da? Presupun că avem acces la încăperile astea. Și. Apropo, nu-mi mai spune „Înălțimea Voastră” – nimeni nu-mi spune așa acasă, în afară de țărani și de negustori. Numele meu e Kristina. În timp ce vorbea, deschise ușa cea mai apropiată și aruncă o privire înăuntru. Da, asta-i tocmai bună, și să bem ceva ca să avem spor la vorbă.

Don Miguel, ușor amețit, înțelese pe de-a ntregul de-abia ultimele cuvinte ale Kristinei. Privi în jur, zări o guineează traversând pasajul cu o tavă plină în mână și o strigă. Supusă, sclava îi urmă în încăpere și îi servi, făcând o reverență.

Kristina luă șase pahare de vin de pe tavă și le înșiră pe o măsuță, oarecum spre surprinderea guineezei. Când sclava părăsi încăperea, Kristina se uită lung după ea. În clipa în care ușa se închise, exclamă:

— Hmmm! Încântătoare! Aș vrea s-arăt și eu

ca ea. Guineeezele sunt atât de apetisante, nu crezi! Don Miguel, îmi place mult felul dumitale de a fi. Te crezi șocat într-un mod foarte elegant. Și asta îți luminează chipul dinăuntru, ca lumânările din globurile acelea de sticlă cu care au împânzit toți copacii.

Se așează pe marginea unui divan tare, tapițat în piele cu ornamentații aurite, și luă cel mai apropiat pahar de pe masă. Don Miguel o imită grăbit ca să-i poată răspunde la urare. „Skol!”

Trecându-și limba peste buze. Tânăra continuă:

— Spune-mi, totuși, un lucru. Era limpede, chiar înainte de apariția marquesei di Jorque, că nu ești în toane bune. Și sper că nu din cauza mea – deși, dacă acesta-i adevărul, nu trebuie decât să-mi spui, fiindcă n-am să mă simt jignită. Nu-mi place deloc obiceiul acesta meschin de a vâri un om pe gâtul altuia doar pentru a ține o socoteală exactă a perechilor, și sigur n-am să protestez dacă mă vei abandona...

— Nicidecum, nicidecum! o întrerupse Don Miguel. Nu are nimic de-a face cu faptul că am fost solicitat să te însoțesc.

— În cazul acesta, probabil că tocmai perspectiva de a muri de plictiseală până la sfârșitul serii e cea care te face să fii atât de posomorât. Spune-mi, după toate probabilitățile, ce se va întâmpla în continuare?

Sistemul de apărare al lui Don Miguel se năruí brusc. Era imposibil să nu te lași cucerit de această tânără femeie de o franchețe fermecătoare. Chicoti și veselia risipi norii ce-i înnegurau fruntea.

— Ca să fiu foarte sincer, zise el, iată ce se va întâmpla în continuare, după toate probabilitățile. Urs Roșu, care are celebra slăbiciune mohawkă pentru apa de foc, va hotărî, pe la nouă sau zece, că e un toboșar mai iscusit decât muzicanții profesioniști. Asta îi va scoate din sărite pe *toți*. Ambasadorul Confederației va face unele observații lipsite de considerație la adresa festivităților organizate de noi, comparându-le nefavorabil cu carnavalul de iarnă de pe Neva. Toți vor bea cu furie și orice conversație se va împotmoli la jumătate. Aproape de miezul nopții va sosi părintele Ramón pentru a celebra liturghia în capela Societății și după aceea vom scăpa de familia regală. Drept care vom putea renunța la demnitate și ne vom distra un pic, sper, cu licențiații și novicii mai tineri – cu cei care sunt aici. Pentru că marea majoritate nu sunt aici. Au avut destulă minte ca să rămână în oraș și să se distreze în voie, cu excepția amărâtului care-i de serviciu la sediul Societății.

— Sună deprimant, murmură Kristina, dusă pe gânduri. Aș prefera să fiu în mijlocul unor oameni care se distrează cu adevărat. Presupun

că trebuie să fii prezent la liturghia asta de la miezul nopții, nu?

Don Miguel încuviință energic din cap.

— Fiecare membru al Societății care este treaz – și asta înseamnă că ar fi al naibii de bine ca măcar *să dai impresia* că ești treaz! — este obligat să participe. Este unul dintre marile evenimente ale anului nostru.

Se abținu să explice de ce liturghia reprezenta un moment atât de deosebit. Existau anumite detalii care pur și simplu nu puteau fi menționate celor din afară.

Kristina luă o hotărâre neașteptată Ridicându-se în picioare, zise ferm:

— Miguel, hai să ne alăturăm celor care știu să se distreze cu adevărat! mai e destul timp să ne plimbăm pe străzile orașului și să ne și întoarcem pentru ca, la miezul nopții, să fii prezent la datorie, nu? Ce-ar fi să vezi dacă poți găsi o trăsură?

Aproape nevenindu-i să-și creadă urechilor, Don Miguel rămase cu gura căscată închizând-o cu greu, exclamă:

— Știi ceva... asta e o idee absolut extraordinară!

III

Nu exista nicio îndoială, cugetă Don Miguel mulțumit – acesta era un mod mult, mult mai plăcut de a petrece ajunul Anului Nou decât la

palatul comandantului: să rătăcească prin mulțimea de petrecăreți, la braț cu o fată frumoasă, să facă tot felul de nebunii fără un scop anume, în spatele obișnuitului anonim al măștilor cumpărate de la un negustor ambulant, și să izbucnească în râs din ce în ce mai des, neamintindu-și să mai fi râs vreodată cu atâta poftă. Era, din fire, o persoană serioasă. Îi trecu însă prin minte că poate din obișnuință era prea serios.

Coborâseră din trăsură la scurt timp după ce ajunseseră pe malul de nord al fluviului. Gustaseră castane coapte și vin fiert cu scorțișoară de la tarabele pe patru roți, se opriseră o vreme să privească un acrobat și un jongler, intraseră, pe bulevardul Regina Isabela, într-un loc unde erau expuse animale africane, cântaseră cât îi ținuse gura împreună cu o trupă de comedianți. Acum, în sfârșit, ajunseseră în inima orașului, în Empire Circle⁶, unde se întâlneau cinci bulevarde largi. Aici oamenii aruncau artificii într-un foc imens, care le răspundea zvârlind scânteii și mârâind; un grup de muzicanți interpreta cântece tradiționale iar oamenii dansau în drum la lumina flăcărilor.

De o oră și ceva se făcuse mult mai frig și Kristina, numai cu o mantie ușoară peste rochia ei subțire, alergă să-și încălzească mâinile la foc. Își aruncă părul lung pe spate și își întoarse

---

⁶ Piața Imperiului (n. trad.).

privirea spre el, cu ochii sclipind sub masca neagră.

— Ah, Miguel! N-aș fi crezut că locuitorii acestor insule umede și cețoase știu să petreacă atât de bine!

— A, noi, spaniolii, am adus o parte din lumina soarelui din sud, atunci când am cucerit Anglia, și urmele ei încă mai dăinuie în oasele noastre, replică Don Miguel cu un rânet. E adevărat că ai să găsești oameni, ici și colo, care tună și fulgeră împotriva unor astfel de obiceiuri, de parcă ar fi un păcat să te distrezi, dar slavă Domnului că marea majoritate a populației are destul bun simț ca să nu aplece urechea la argumentele lor. Tot ce ai văzut aici se deosebește mult de ceea ce se-ntâmplă în țara ta?

— A, numai în aparență. Sigur, e mult mai rece acasă la mine și, luni în șir, cât ține zăpada, ne dăm cu schiurile sau cu sania. Dar principiul este același. Își frecă mâinile la foc pentru ultima oară și se întoarce, cu obrajii îmbujorați de căldură.

— Vai, Miguel, te-ai întristat așa, dintr-o dată! Ce s-a-ntâmplat?

— Mă gândeam. Șovăi în mod normal nu ar fi spus unei fete ce se petrecea în mintea lui, chiar dacă fata era de viță nobilă. Kristina se deosebea, totuși, foarte mult de orice altă fată de douăzeci de ani pe care o întâlnise până

atunci.

— Mă gândeam, continuă el rar, la alte obiceiuri pe care le-am văzut, în alte locuri și în alte vremuri. Sărbătoarea aztecă, de pildă, în cinstea lui Xipe Zeul Jupuit, unde preoții oficiau îmbrăcați în piei de om și, potrivit ritualului, după ce smulgeau inimile victimelor, trupurile erau mâncate de ceilalți.

— Ai văzut tu asta?

— Da, am văzut. Și *Ludi*⁷ de la Circus Maximus din Roma unde bărbații mureau doar pentru a sătura setea de sânge a mulțimii... Și își sfârși vorbele ridicând din umeri.

— Nu-i de mirare că ești un om atât de încrâncenat, spuse Kristina după o pauză. Îmi pare rău că mai devreme te-am luat în râs pentru asta. Trebuie să fie o povară îngrozitoare pentru memoria ta.

— Nu, nu chiar atât de îngrozitoare pe cât s-ar crede. Fiindcă, vezi tu, până la urmă te întorci la veselia nevinovată, cum e aceasta din jurul nostru. Așa-zișii pudici și puritani care condamnă cu atâta vehemență buna dispoziție din ajunul Anului Nou ar trebui, cred *eu*, să roșească de rușine. Acesta este, cu siguranță, unul din modurile în care lumea s-a schimbat în bine. Cum s-ar simți ei oare dacă am uide și acum oamenii în public, numai pentru a le oferi lor un spectacol?

---

⁷ Jocuri (n. trad.).

Sobră, Kristina dădu din cap aprobator și rămase tăcută. Apoi, râzând ușor, îl luă de braț și porniră să se îndepărteze de foc.

— Ah, șansa asta de a mă încălzi a fost extrem de binevenită. Ciudat deși aici frigul e mult mai suportabil decât acasă, cât de bine îl simt cum îmi pătrunde în oase. Din pricina umezelii, presupun, cu care pur și simplu nu sunt obișnuită. Cum crezi că îl suportă fata aceea, de pildă? Își scoase repede mâna din mantie și o ridică arătând ceva peste drum.

Preț de o clipă, Don Miguel nu văzu ce-i arăta Kristina. Dar doi tineri din apropiere surprinseră și ei gestul și priviră atenți, unul din ei fluieră cuprins de uimire.

— Privește! Își îndemnă el însoțitorul. Privește acolo, când îți spun. Ce părere ai?

Ochii prietenului său aproape că-i ieșiră din orbite.

— Trebuie să fie ori beată, ori nebună ca să se poarte așa! exclamă el. Mai degrabă nebună!

— Interesantă formă de nebunie, zise primul.

Când văzu obiectul observațiilor lor. Don Miguel reacționează la fel, presupunând că fata nu-i în toate mințile. În primul rând, costumele ei – chiar și pentru o noapte dăruită carnavalului – era ridicol. Părea alcătuit din pene albastre, lipite direct pe piele, pe șolduri, pe fund și pe pânțele, până la buric. În picioare avea pantofi roșii, decupați; în jurul încheieturilor purta

brățări din mărgele multicolore și în afară de asta nu mai avea decât desene în vopsea galbenă pe față, pe umeri și pe piept. După toate aparențele, apăruse dinspre bulevardul ce lega, la sud, Empire Circle cu cheiul și acum stătea în mijlocul drumului, privind uimită în jur. Părea orbită de lumina neașteptată de aici și uluită de tot ce o înconjura, fiindcă privea înnebunită dintr-o parte într-alta, ca animalul prins în cursă ce caută o calc de scăpare.

Tipete obscene se înălțară din mulțime și cântecul amuți în timp ce oamenii se întoarseră să privească. Nu departe de Kristina și Don Miguel se aflau doi soldați din garda civilă; indignat, un bărbat între două vârste se apropie cu pași mari de ei și le vorbi pe un ton furios, arătând către fata înveșmântată în pene. Don Miguel nu auzi cuvintele dar sensul lor era clar, pentru că un tânăr de lângă el, rânjind cu gura până la urechi, zbieră:

— Vorbește în numele dumitale unora dintre noi le place să le vadă așa!

Pe neașteptate, Don Miguel gândi că spectacolul oferit de o persoană aproape dezbrăcată nu era deloc potrivit pentru fiica unui duce, dar gândul se dovedi tardiv și nelalocul lui, căci Kristina, cu chipul ei atrăgător încruntat de curiozitate, se uita concentrată la fata în pene albastre.

— Miguel, spuse ea, n-am văzut niciodată un

costum care măcar să semene cu al ei. De unde crezi că provine... dintr-o țară tropicală? Asia, Africa...?

Ceva se declanșa în mintea lui Don Miguel. Cuvântul „premoniție” îi licări printre gânduri. Dar nu încercă să-și limpezească ideea. O ceată de lucrători amețiți de băutură, aflați cel mai aproape de fata înveșmântată în pene, hotărâseră fără doar și poate că, dacă ea apărea în public pe jumătate goală, trebuia să se aștepte la ceea ce aveau ei de gând să-i facă. Privind-o pofticioși, se desprinseră din mulțime și veniră mai aproape de ea, în grupuri de câte cinci sau șase. Ca o tigroaică, fata își opri ochii înfricoșați asupra lor și se ghemui pe jumătate pentru a-i înfrunța.

Se părea că situația lua o întorsătură neplăcută.

Kristina, zise el cu voce joasă, cred că ar trebui să te duc de aici.

— Ai face mult mai bine, veni răspunsul, acru ca sucul de lămâie, să-i îndemni pe soldații din garda civilă să sară în ajutorul sărmaneii fete, înainte ca oamenii ăia să o siluiască.

Obișnuit cu un limbaj mai convențional din partea tinerelor bine crescute, Don Miguel rămase surprins și atât de încurcat încât nu observă imediat ce se întâmplă. Un strigăt neașteptat îi îndreptă din nou atenția spre fata înveșmântată în pene și văzu cu uimire că unul

dintre lucrători zăcea întins pe pământul tare iar fata tocmai își azvârlea un alt atacator peste umăr, printr-o mișcare executată perfect.

— O, minunat! Kristina bătu din palme, apoi îl apucă de braț pe Don Miguel. Hai, hai s-o încurajăm!

Dar fermentul observației făcute de ea mai înainte lucra acum în mintea lui, iar premoniția devenea din ce în ce mai clară.

N-am văzul niciodată un costum care măcar să semene cu al ei...

Și el de ce stătea aici ca o paiată încremenită? Porni să-și croiască drum către fata înveșmântată în pene, cât putea de iute și de bătaios, ignorând protestele celorlalți privitori pe care era nevoit să-i dea la o parte. Kristina reușea, într-un fel sau altul, să țină pasul cu el.

Până ajunse la spațiul liber din jurul fetei, alți doi oameni se alăturaseră primului pe caldarâm, plini de vânătași și înjurând, iar fata, după toate aparențele, îi potopea cu vorbe de ocară. Vocea ei era aproape la fel de puternică și de profundă ca a unui bărbat, în ciuda faptului că fata era mai scundă decât Kristina. Ascultând, Don Miguel simți cum începe să i se zbârlească părul de pe ceafă.

Fata era mică și slabă, dar vânoasă. Acum era îndeajuns de aproape pentru a vedea că părul ei era negru și despărțit în două aripioare țepene, de o parte și de alta a capului. Avea tenul

măsliniu, aproape livid. Iar cuvintele pe care le rostea aduceau - *aduceau*, nu erau la fel - cu limba vorbită în Cathay⁸.

Don Miguel era destul de familiarizat cu costumele, obiceiurile și limbile marilor civilizații ale istoriei, ca orice licențiat cu o experiență asemănătoare și chiar mai bine decât majoritatea lor. Se putea face înțeles în greaca clasică și în quechua, în feniciană și în latină, în persană și aramaică. De asemenea, putea recunoaște grupurile de vocale și consoane caracteristice multor altor limbi pe care nu le vorbea curgător. Iar ceea ce fata arunca printre dinți agresorilor ei nu corespundea nici unei limbi de care să-și poată aminti.

Probabil că era o vizitatoare oficială a orașului Londres - aceasta era cea mai evidentă și mai logică explicație a prezenței ei aici - ca membră, poate, a suitei ambasadorului cathayan. Zguduită sufletește, victimă a unui drog străin ori a unei licori amețitoare, poate că-și pierduse mințile și fugise...

Dar în cazul acesta te-ai aștepta să fie o simplă dansatoare sau o gheișă. Și nu te-ai aștepta să poată azvârli cât colo ditamai lucrătorii, ca pe niște manechine împăiate.

Pur și simplu nu se potrivea!

Frământat de gânduri, mai făcuse doi pași în direcția fetei și cel de-al doilea se dovedi de

---

⁸ Denumire poetică a Chinei (n. trad.).

prisos. Pe neașteptate, fără a-l preveni, fata scoase un țipăt și se aruncă asupra lui.

De-abia avu timp să reacționeze. Fata nu era numai o expertă în lupta corp la corp, descoperi el cu groază. Era și o luptătoare deprinsă a ucide, oricât de fantastic ar părea – având în vedere sexul ei. Intenția ei fusese să-l lovească între picioare, năprasnic, și Don Miguel nu reuși decât să se răsucească într-o parte și să primească lovitura în coapsă. Chiar și așa, forța loviturii îl făcu să-și piardă echilibrul. Fu nevoit să se sprijine într-un genunchi, parându-i loviturile de jos, iar fata îi înșfacă brațul drept de încheietura mâinii și de cot și trase de el cu atâta cruzime încât, pentru moment, Don Miguel crezu că i l-a rupt din umăr. Rotindu-se, înnebunit, pe genunchi și pe brațul imobilizat, descrie o jumătate de cerc cu celălalt picior și o lovi puternic, răsturnând-o la pământ. Fata era incredibil de vâjnoasă pentru statura ei, dar era ușoară și în privința asta nu putea face nimic.

Scăpându-i brațul din mână. Căzu pe o parte, se rostogoli și se repezi din nou asupra lui, printr-un salt fulgerător, vrând să-l împungă cu capul în burtă. Don Miguel se rostogoli și el, nădăjduind dintr-un ungher îndepărtat al minții că mătrea de pe stradă nu-i va mânji prea tare mantia și pantalonii, pentru a se putea întoarce la palat și, lovind-o cu picioarele lipite, o aruncă

peste cap, făcând-o să cadă lată la pământ. Revenindu-și mai repede decât el, fata se răsuci în loc și încercă să-și vâre dinții în coapsa lui, în timp ce Don Miguel se repezi de-a bușilea pentru a o împiedica să se ridice din nou. Căzu, stângaci, asupra ei și-i ținui la pământ încheieturile mâinilor și un picior, într-o strânsoare improvizată dar folositoare, care-i puneă în valoare greutatea superioară. Apoi, cu toată forța, porni să-i împreuneze mâinile pe piept.

Fata nu zise nimic, ci scrâșni din dinți, îndârjită, și își pironi privirea asupra lui, căznindu-se să se elibereze din strânsoare. În clipele acelea, parcă nesfârșite, Don Miguel găsi timp să spere cu evlavie că, în mulțimea adunată în jur, nu se afla niciun licențiat sau novice care să-l poată recunoaște sub masca neagră ce-i ascundea chipul doar pe jumătate. Dacă exista un lucru mai nedemn pentru un membru al Societății decât acela de a se lupta cu o femeie în mijlocul lui Empire Circle, el unul nu și-l putea imagina.

Ce mai încolo și încoace, nu exista nicio alternativă, oricât de mult ar fi fost împotriva principiilor lui. Femeie sau nu, era nevoit s-o lovească. Schimbă poziția degetelor pe încheieturile ei și o lovi scurt.

Fata resimți lovitura până în măduva oaselor. Preț de câteva clipe uită să mai opună

rezistență, răstimp în care Don Miguel reuși să-i prindă încheieturile într-o singură mână și să le strângă tare, ca într-o menghină, apăsând-o în continuare cu aceeași forță necruțătoare. Cu mâna rămasă liberă îi căută artera carotidă și, metodic, începu să o sugrume.

În cincisprezece secunde fata rămase fără vlagă. Mai strânse puțin ca să fie sigur că fata nu-și va reveni prea curând, apoi se lăsă, sfârșit, pe călcâie, ștergându-și sudoarea de pe frunte. Amestecate acum cu strigătele de încurajare ale mulțimii, de care aproape că nu-și dăduse seama în timpul luptei, auzi glasuri ce protestau împotriva tratamentului „nemilos” pe care i-l aplicase fetei înveșmântate în pene.

Nemilos! Oamenii ăia să se fi războit cu ea!

Dar situația trebuia reglementată fără întârziere. Unde naiba erau cei doi soldați din garda civilă pe care-i văzuse lângă foc? Vorba proverbului, singura dată când nu puteai găsi un soldat era atunci când aveai nevoie de unul...

A, iată-i, croindu-și drum prin mulțime, cu mult zel, în acompaniamentul glumelor pline de haz ale celor din jur. Se ridică în picioare.

— Spuneți-le oamenilor ăstora să se dea înapoi! porunci el tăios. Aduceți o trăsură și ajutați-mă să urc fata asta în ea!

Soldații îl priviră disprețuitor. Unul din ei, zbârlindu-și mustața, întreabă:

— Dar *tu* cine mai ești? Și lăsa să-i cadă mâna pe mânerul sabiei.

Don Miguel trase adânc aer în piept.

— Faceți precum spun! Sunt Don Miguel Navarro, membru al Societății Timpului, și asta e o problemă a Societății. Hai, dați-i drumul, nătărăilor!

Cicatricea ce-i brăzda fața îi dădea un aer fioros, un om căruia trebuia să-i dai ascultare, dar numai numele de talisman al Societății îi făcu pe soldați să pălească și să se supună, și impuse tăcerea uimită a mulțimii, urmată de murmure nedumerite.

Scoțându-și mantia. Don Miguel acoperi cu ea fata întinsă la pământ. Fata începea să se miște de acum, deși mai avea încă mult până să-și recapete cunoștința. Cel mai nimerit era să-i lege mâinile și gleznele, hotărî el. Cu batista pe care o avea în buzunar îi putea imobiliza mâinile. Când privi în jur după un obiect mai lung cu care să-i înfășoare picioarele, văzu ceva legănându-i-se în fața ochilor. Ridicând privirea, își dădu seama că lady Kristina se strecurase pe lângă soldații din garda civilă și acum îi oferea cingătoarea de la rochie. O luă cu un cuvânt de mulțumire și o înnodă repede.

— Cine e? întrebă Kristina. De ce te-a atacat dacă nici măcar n-ai amenințat-o?

— Nu știu cine e, mormăi Don Miguel. Dar dacă e ceea ce cred cu că ar putea fi, în

noaptea asta sigur dăm de bucluc.

IV

În întunericul din trăsură abia dacă scoaseră o vorbă, privind lung la silueta învelită în mantie a fetei, întinsă pe bancheta din fața lor, în vreme ce lumina felinarelor de pe marginea străzii trecea iute pe deasupra ei, ca o coasă.

Pe neașteptate. Kristina se înfioră și se lipi strâns de Don Miguel.

— Miguel, la ce te-ai referit când ai spus că o să dăm de bucluc în noaptea asta? Vorbele tale au sunat atât de cumplit că pur și simplu m-a apucat frica.

Don Miguel regreta deja că vorbise. Mai mult decât atât, regreta că acționase știind atât de puțin – și totuși, ce altă alternativă ar fi avut? Dacă bănuielile lui vagi, prost formulate și înspăimântătoare erau corecte, iar fata ar fi fost arestată de soldații obișnuiți din garda civilă și un judecător de pace, îngust la minte, i-ar fi descoperit originile...

Ar fi, probabil, ca și cum ai deschide o a doua cutie a Pandorei și poate că, de data aceasta, pe fundul ei n-ar mai rămâne nici măcar speranța.

Firește, era mult mai probabil ca misterul să fie explicat într-un mod satisfăcător și banal a doua zi dimineață, iar el să se aleagă cu o muștruluială serioasă din partea

reprezentanților generali. Pe moment însă, aproape că nu îndrăzneau să facă presupuneri asupra consecințelor.

— Dacă nu te superi, Kristina, zise el scuzându-se, aș prefera să nu-ți mai spun nimic până când voi avea ocazia să fac anumite cercetări.

Kristina îi aruncă o privire, cu buzele întredeschise de parcă ar fi vrut să pună o nouă întrebare, dar se răzgândi și nu făcu decât să se agațe și mai tare de el. Don Miguel îi mângâie brațul, liniștitor, și își dori ca vizitiul să mâne mai repede.

Fata asta înveșmântată în pene îl înfricoșa! Kristina avusese dreptate în privința costumului ei - nu aducea nici pe departe cu vreunul din costumele lumii moderne pe care le văzuse desenate până atunci. Mai rău, nu aducea cu niciunul din costumele peste care dăduse întâmplător pe când studia istoria. Cât despre limba pe care o vorbea...

Se sili să alunge gândul în timp ce trăsura întoarse, cu roțile scrâșnind pe caldarâm, și opri în curtea din fața sediului Societății.

Ca și palatul comandantului, acesta era plasat într-un parc întins și bine întreținut, și, ca și palatul, era dominat de un turn înalt ce adăpostea aparatele temporale. Aici asemănarea se sfârșea. În noaptea aceasta sediul era cuprins de întuneric, cu excepția unei

singure ferestre pătrate - din care răzbătea o lumină gălbuie la parter, lângă intrarea principală, și a două torțe prinse în perete, sub portic.

Sărind de pe scara trăsorii aproape din mers, Don Miguel mormăi o înjurătură. La ora asta bineînțeles că în toată clădirea nu putea fi decât novicele de serviciu - dar și, posibil doar, omul de care avea nevoie acum mai mult decât orice pe lume.

— Scoate fata! strigă el vizitiului. Eu am să deschid ușa.

Vizitiul încuviință din cap și coborî de pe capră, în timp ce caii fremătau neliniștiți în hamuri. Don Miguel se năpusti pe treptele întunecate.

Ușa se deschise înainte de a ajunge la ea și în prag apăru un tânăr ce clipea temător la lumina torțelor. Nu avea mai mult de douăzeci de ani, era cârn, cu ochii albaștri, mai scund decât Don Miguel dar destul de bine clădit.

— Ești sigur? îl întrebă Don Miguel repezit.

— A... da, domnule licențiat! spuse tânărul. Sunt novicele Jones, domnule licențiat, de serviciu în noaptea asta, firește.

Înălțimea Voastră e Don Miguel Navarro, nu? Cu ce vă pot fi de folos?

— Ești *absolut* singur? Nu mai e nimeni aici?

— Absolut nimeni, domnule licențiat, declară Jones și făcu ochii mari, surprins de sensul

întrebării.

Don Miguel simți cum i se înmoaie picioarele. Așadar crâncenul chin al presimțirii era departe de a se sfârși. Și totuși, altă soluție nu era. Își trecu o mână obosită peste frunte.

— În trăsura mea e o fată, zise el. N-ar trebui să fie aici și, la drept vorbind, nici în altă parte. Vizitiul o aduce înăuntru.

— Am înțeles, domnule licențiat, spuse Jones, oftând. Presupun că doriți un apartament din cele de la etaj, și cât mai multă discreție...

Expresia de pe chipul lui Don Miguel îl făcu să se oprească, bâiguind încurcat.

— Ți-au solicitat astfel de favoruri anumiți membri ai Societății? întrebă Don Miguel tăios.

— Ăă... Jones arăta foarte stânjenit. Mie personal nu, domnule licențiat. Dar cred că altor novici, ăă...

— Dacă vreodată cineva îți va pretinde așa ceva, raportează imediat instructorului șef. Atribuțiile dumitale nu o presupun și pe aceea de codoș, înțeles?

Fără a mai aștepta un răspuns, Don Miguel se întoarse și descoperi că greșeala lui Jones era foarte firească, deoarece Kristina se vedea cat se poate de bine din prag, așa cum stătea lângă ușa trăsorii, în timp ce vizitiul încă mai era ascuns pe jumătate în întuneric, luptându-se să ridice trupul înfășurat în mantie al fetei împodobite cu pene.

— Ajută-l pe vizitiu să care povara, se răsti el la Jones. Condu-l într-o cameră unde să fie o canapea sau altceva pe care s-o așeze.

— Numai decît, domnule licențiat, spuse Jones și coborî în grabă treptele cu obraji roșii ca para focului.

— Kristina, zise Don Miguel cu voce scăzută venind aproape de ea, îmi pare rău că a trebuit să te car după mine pînă aici. Dar se pare că nu pot găsi pe nimeni care să mă ajute, doar dacă nu mă întorc la palat. Așa că acum, cel puțin, te pot reda tatălui tău.

— Oricum trebuie să te întorci curând, nu? pară ea. E trecut de unsprezece... cu aproape un sfert de oră!

— Zău? exclamă Don Miguel cuprins de panică. Atunci sunt un idiot! Am venit aici ca să mă aflu în treabă înțelegi tu, trebuie neapărat să mă sfătuiesc cu părintele Ramón și am crezut că ar mai putea fi la biroul lui de aici... dar, firește, dacă-i așa de târziu, trebuie să fie deja în drum spre palatul comandantului. Unde mi-a fost mintea pînă acum? Doamne! Doamne! Ce încurcătură!

Făcu un efort să se stăpânească.

— Atunci, zise el, urcă din nou în trăsură. Eu mai am ceva de rezolvat înainte de a pleca.

Se răsuci pe călcâie și se repezi în clădire.

La întoarcere, în loc să se alăture Kristinei în

trăsură, se cățără pe capră și înșfacă hățurile în mâini. Caii necheză și se sprijiniră în hamuri, iar Krishna scoase o exclamație de surpriză.

— Îmi pare rău, îi strigă Don Miguel, încercând să acopere scrâșnetul și huruitul roților. Dar fata aia înveșmântată în pene e prea periculoasă pentru a o lăsa în seama unui tânăr ca Jones! Așa că i-am dat niște bani vizitiului ca să rămână și să-l ajute s-o păzească. Nu-ți face griji, nu sunt un vizitiu prea rău, deși asta o spun eu!

Tonul voit glumeț al vorbelor lui ascundea un sentiment de teamă ce devenea din ce în ce mai acut. Îi spusese Kristinei numai unul din motivele pentru care fusese nevoit să între în clădire. În afară de acesta, se grăbise să ajungă în turn, unde se aflau coridoarele timpului, pentru a se asigura că lacătele masive de la ușile lor nu fuseseră atinse în niciun fel. Și nu fuseseră. Jones era cu adevărat singur, așa cum susținuse.

Existase posibilitatea, redusă ce-i drept, ca niște novici beți, sau chiar licențiați corupți să se folosească de prilejul oferit de absența celorlalți, exceptându-i pe Jones, pentru a-și asigura accesul ilegal la aparatele temporale. Consecințele acelei fapte ar fi fost destul de grave, dar rectificabile.

Acum părea aproape sigur că se întâmplase ceva mult mai rău.

Un vânt rece se pornise de-a lungul fluviului; trăsura lor străbătea cheiul în goană. Don Miguel se înfioră de frig și blestemă nerăbdarea ce îl împiedicase să-și recupereze mantia cu care înfășurase fata înveșmântată în pene.

Mânând nebunește, conduse repede trăsura pe bulevardul, larg și drept, al Crucii Sfinte – ultima porțiune a drumului lor pe malul de nord al fluviului. La podul următor trebuia să întoarcă la dreapta și să traverseze. Dar acolo, la intrarea pe pod, era mare agitație. La început crezu că e vorba de obișnuita mulțime de oameni ce trecea podul dinspre sud pentru a lua parte la liturghia de la miezul nopții în catedralele orașului; de-abia când trăsura fu deja împresurată de un val de bărbați, femei și copii, palizi la față și înspăimântați, auzi strigătele aproape disperate ale soldaților din garda civilă care încercau să mențină ordinea și își dădu seama că situația nu era chiar atât de banală. Drumul gema de fugari cuprinși de panică; ferestrele caselor din apropiere se deschideau cu zgomot, pe măsură ce locatari, auzeau zarva de afară, iar atmosfera era încărcată de un murmur confuz.

Kristina se aplecă pe fereastra trăsurii, în timp ce Don Miguel încetinea, vrând-nevrând, până când ajunseră să meargă la pas.

— Miguel, ce se-ntâmplă? strigă ea.

— Nu știu! răspunse el scurt. Gardă! Gardă!

Un soldat călare din garda civilă, ținând piept mulțimii de parcă ar fi înfruntat revărsarea neașteptată a unui râu, înaintă cu greu în direcția lor, fluturând o mână înmănușată. Când fu îndeajuns de aproape, strigă:

— Va trebui să ocoliți prin altă parte, Înălțimea Voastră! E imposibil să treceți pe aici!

Don Miguel privi lung în jur, înjurând întunericul de nepătruns pe care felinarele încercau, fără folos, să-l risipească. Chiar și sub pod se întâmpla ceva, auzi apa pleoscăind puternic.

— Ce se petrece aici? urlă el.

— Nimeni nu știe cu siguranță, Înălțimea Voastră! Unii spun că-i vorba de-o invazie, alții de-o răscoală... dar orice ar fi, acolo, peste fluviu, e un haos total. Soldatul părea înfricoșat. Se zice că au fost văzute, plutind pe apă, cadavre de bărbați pline de săgeți! Și sunt și incendii!

Mai ascuțit și mai pătrunzător decât vuietul din jur țâșni un țipăt chiar de lângă pod și oamenii, înnebuniți, încercară să o ia la fugă. Ignorându-i pe soldat și pe Don Miguel, se năpustiră pe lângă trăsura, făcând-o să se legene din toate încheieturile.

Soldatul își întoarse calul și se îndepărtă strigând, încercând să domolească într-un fel mulțimea cu minciuni liniștitoare. Acum nu mai exista nicio speranță de a-și croi drum până la

pod, doar să calce oamenii care-i stăteau în cale, și Don Miguel nu găsi altă soluție decât să smucească hățurile pentru a-și mîna caii la marginea șoselei. Se chinui mult să acopere și cei câțiva pași dar, în cele din urmă, puse piedica și sări de pe capră.

Kristina încă mai privea încordată, palidă la față, de la fereastra trăsurii. Când îl văzu sărind, deschise ușa cu putere și dădu să coboare și ea. Miguel îi făcu semn să rămână unde era.

— Să văd dacă pot găsi un soldat din garda civilă cu care să pleci de aici, promise el. Țsta nu-i loc pentru...

— Miguel, o dată dacă-mi mai aduci aminte că sunt femeie, să știi că-mi ies din sărute! Vin cu tine. Garda e ocupată până peste cap, iar cu nu am de gând să fiu lăsată aici, în trăsură, când aș putea face ceva folositor!

Sfidătoare, sări la pământ și, cu mișcări precise, se încinse iute cu eșarfa lată a mantiei. Nemulțumit, dar dându-și seama de inutilitatea unei discuții în contradictoriu cu această tânără încăpățânată, Don Miguel o luă de braț și, împreună, își făcură drum până la porțiunea lată de caldarâm, în formă de semilună, unde circulația dinspre pod ieșea la loc deschis.

Aici dezordinea era fantastică. Un mic detașament de soldați, cu artilerie ușoară purtată de cai, se amplasase la parapetul podului de parcă ar fi așteptat un atac dintr-o

clipă în alta. Dar comandantul lor părea să-și fi dat seama că era vorba de o alarmă falsă și acum își puneă subordonații să ajute la restabilirea ordinii, oprindu-se, din când în când, să privească în susul și-n josul fluviului printr-un ochian. Pe malul de sud se zăreau pete roșii, nedeslușite din pricina norilor de ceață ce se înălțau din apă: acestea erau probabil incendiile despre care îi vorbise soldatul lui Don Miguel. Se întrebă câți dintre fugari își pierduseră căminele pe care le abandonaseră pe jumătate dezbrăcați, și spre ce dezastru...

Sfârșind de dat noi misiuni oamenilor săi, ofițerul ce comanda trupa de artilerie – un tânăr într-o uniformă elegantă, pe un splendid armăsar, porni în direcția lor și Don Miguel îi atrase atenția strigând și fluturând din mână.

— Miguel Navarro, Societatea Timpului! se recomandă el, făcându-și palmele căuș la gură. Ce șanse sunt să trecem fluviul ca să ajungem la palat?

Ofițerul îl privi lung, de parcă ar fi avut în față un nebun. Apoi spuse pe nerăsuflăte:

— La palat? Norocul dumneavoastră că sunteți aici și nu acolo, înțelegeți?

Don Miguel simți cum i se așază o mână de gheață pe creierul dezgolit.

— Mă tem că nu am o idee clară de ceea ce se petrece! zise el.

— Nici cu nu am mai mult... Calul ofițerului se

sperie de ceva și făcu trei jumătăți de pas într-o parte, dansând parcă, înainte de a se arăta dispus să fie domolit. Dar oricare ar fi ticăloșia care se comite, e mult mai rău acolo decât aici! Nu v-ați uitat peste fluviu? Pofțiți, luați occeanul meu!

Îi înmână instrumentul lui Don Miguel, care îl duse la ochi și se întoarse spre sud. Numaidecât, ceea ce fuseseră doar niște pete roșcate, pe jumătate ascunse de ceață, alcătuiră un model coerent, chiar cu puținele puncte de reper ce puteau fi zărite.

— Dar tocmai palatu-i în flăcări! izbucni el.

— Corect! Ofițerul râse fără chef, cerând înapoi occeanul. Unul din oamenii mei ne-a raportat, acum un minut, că acoperișul se prăbușește.

— Dar acolo-i regele, și prințul imperial, și comandantul Societății, și ambasadorul Confederației!

Mâna de pe brațul lui se încordă. Aruncă o privire Kristinei și văzu că-i dispăruse toată culoarea din obraji. Da, tatăl ei, și sora ei...

— Numai Dumnezeu știe ce se-ntâmplă! zise ofițerul înverșunat. Dar, fără discuție, e cel mai mare dezastru din ultima sută de ani. Noaptea, de pe partea cealaltă a fluviului colcăie de umbre ucigașe, de crime, de jafuri, de incendii.

Dinspre marginea apei, mai jos de chei, se auzi un strigăt puternic:

— E cineva acolo... înoată! Să-l ajute careva! Să-l aducă cineva la mal!

— Se pare că-i o problemă pe care-o pot rezolva, spuse scurt ofițerul și își înfipse călcâiele în coastele calului, îndepărtându-se cu un salut abia schițat către Krishna.

Ofițerul chemă la el trei sau patru soldați care, înarmați cu frânghii, coborâra malul în fugă pentru a-l ajuta pe înotător. Don Miguel și Kristina îi urmară îndeaproape. Dacă, printr-o minune, acesta era un om care reușise să traverseze fluviul dinspre malul celălalt, poate că deținea informații mai exacte.

Sosiră chiar în clipa în care omul era tras pe mal. Își cheltuisese ultima fărâmbă de energic și nu mai putea sta în picioare, se prăbuși cu fața la pământ. Don Miguel văzu cu groază că, în fiecare umăr, omul avea înfiptă câte o săgeată scurtă, înfiorătoare, cu vârful împlântat adânc în carne. Era un miracol că se menținuse la suprafață.

— Miguel! șopti Kristina. Țsta nu-i prietenul tău?

Don Miguel veni repede mai aproape.

— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă el. Pentru numele lui Dumnezeu, așa este. Felipe!

Se lăsă să cadă într-un genunchi lângă trupul celui rănit, dar ofițerul, descălecând, îi făcu semn să se dea înapoi.

— Așteptați! zise el răstit. Așteptați până îi

scot toată apa din plămâni!

Murmurând un cuvânt de scuză. Don Miguel se trase deoparte. În timp ce un sanitar din trupa de artilerie se apropie în grabă cu o trusă de medicamente. Ca o imensă bufniță albă, o soră de caritate veni legănându-se din urma lui.

Îndurerat, Don Miguel privi cum cei doi cercetau săgețile, pregătindu-se să le extragă și să panseze rănilor. Ignoră zgomotul neconținut ce-l asalta din toate părțile, vag conștient că șuvoiul refugiaților de peste pod ajunsese doar o dâră de bolnavi, bătrâni și copii.

Brusc, atenția îi fu distrasă de huruitul unei trăsură, în spatele lui, aproape de pod. O voce aspră strigă la vizitiu. Poruncindu-i să ocolească prin altă parte.

Apoi se auzi o altă voce, vorbind din trăsură, seacă și precisă:

— Dar trebuie să traversez numaidecât, ca să ajung la palatul prințului. Trebuie să fiu acolo înainte de miezul nopții.

Don Miguel simți o ușurare atât de mare încât aproape că leșină. Se repezi înainte, făcând semne și strigând din fundul rărunchilor.

— Părinte Ramón! Părinte Ramón! Slavă Domnului că sunteți aici!

V

Iezuitul, cel mai de seamă teoretician al Societății Timpului, coborî din trăsură, cu

sprâncenele împreunate pe chipul său de pasăre, în timp ce – pentru prima oară se pare – cuprindea cu privirea fantasticul spectacol. Drumul arăta ca un câmp de luptă abia părăsit, din pricina refugiaților suferinzi sau schilozi ce încă mai treceau șontâcând, a lucrurilor împrăștiate peste tot, pe care cei dinaintea lor le găsiseră prea grele pentru a le căra mai departe.

Nu reușesc să înțeleg, fiule, zise el, de ce sosirea mea în mijlocul acestui talmeș-balmeș trebuie să te impresioneze atât de mult, dar ceva îmi spune că s-ar cuveni să aflu, chiar dacă nu m-aștept ca răspunsul să mă bucure. Lămurește-mă.

Don Miguel rezumă situația repede și cât putu de bine: atacatorii misterioși de dincolo de fluviu, incendierea palatului, soarta necunoscută a familiei regale, șuvoiul de refugiați ce se îndreptau spre nord, prezența lui alături de lady Kristina de Scania, îngrijorarea fetei față de tatăl ei...

Pe chipul părintelui Ramón groaza se întipărea văzând cu ochii.

— N-am știut absolut nimic! exclamă el. Obiceiul meu este de a mă ruga în singurătate, cu perdelele trase, în drum spre celebrarea liturghiei. E adevărat că am auzit strigăte și țipete, dar am presupus că-i vorba doar de niște bătăi între cheflii. Ai cumva vreo idee asupra a

ceea ce ar putea fi cauza acestei nenorociri?

— Tare mă tem că s-ar putea să am, spuse Don Miguel grav și descrie întâlnirea lui cu fata înveșmântată în pene din mijlocul pieții.

Văzu înspăimântat cum expresia de pe chipul iezeitului se schimbă și mai mult, trecând de la groaza primară la frica absolută, totală.

— Știți cine este femeia asta? întrebă el.

— Judecând după descrierea ta, cred că știu, răspunse părintele Ramón cu greutate. Un costum ce nu poate fi atribuit lumii moderne, nici unei alte epoci consemnate de istorie, o limbă pe care n-ai putut-o identifica. Dar asta-i cea mai neplăcută concluzie la care putem ajunge, în afară de cazul când nu găsim o altă alternativă. Există vreo cale de a obține informații recente despre evenimentele de pe cealaltă parte a fluviului?

— A... da, cu puțin noroc s-ar putea să existe! zise Don Miguel. Chiar înainte de sosirea dumneavoastră, Don Felipe Basso a trecut fluviul înot, străpuns de săgeți ciudate. Vedeți, tocmai primește îngrijiri pe malul fluviului. Arată spre locul în care se afla prietenul său.

Părintele Ramón aproape că țâșni spre silueta albă a surorii de caritate. Don Miguel se uită la Kristina; paloarea și buzele ei tremurânde arătau clar că mai avea puțin și își pierdea stăpânirea de sine. Își trecu brațul în jurul ei, liniștitor, și o conduse pe urmele părintelui

Ramón.

Iezuitul îngenunchea deja lângă Don Felipe, când cei doi ajunseră aproape de el întorcând capul către sanitar, îl întrebă scurt:

— Va trăi?

Dacă răspunsul era negativ, miruirea cea de pe urmă trebuia să premeargă, firește, orice întrebare. Dar sanitarul, aruncând pansamentele pline de sânge în apă, încuviință din cap.

— E tare ca stejarul, părinte, spuse el. Va trăi.

Don Miguel scoase un oftat de ușurare și se aplecă să asculte ce ar putea spune părintele Ramón. Dar înainte ca acesta să rostească vreun cuvânt, Don Felipe deschise ochii și îl recunoscuse.

— A, ați avut noroc, părinte, nu-i așa? șopti el. Și... Și tu, Miguel? Dumnezeuule, credeam că ești... Dar ce mai contează. Nu-i ăsta lucrul cel mai important. Doamne, Dumnezeuule, ce i-o fi apucat pe toți?

— Vorbește! porunci părintele Ramón cu asprime. În numele Societății, fără părtinire, îți cer să spui doar purul adevăr!

Don Felipe închise ochii din nou. Cu buzele crispate, în șoapte șovăielnice, înfățișă groaznica întâmplare.

În parte, se părea că la originea acestui dezastru se afla ambasadorul Confederației, celebru pentru sarcasmul și șovinismul său

dogmatic. Așa cum prezisese, sardonice, Don Miguel, ambasadorul pusese la îndoială, pe un ton jignitor, calitatea festivităților de Anul Nou din Londra, considerându-le mult inferioare, vulgare chiar, față de ceea ce se întâmpla la el acasă.

În parte, fusese și vina prințului imperial. Nu mai era un secret că acum, în cel de-al patruzeci și unulea an de viață, începuse să se sature de a mai aștepta să-l succeadă la tron pe tatăl său atât de longeviv și înclina să-și omoare plictiseala în distracții deloc principiare.

Și, în parte, povesti Don Felipe, era și vina lui Urs Roșu, a cărui slăbiciune pentru apa de foc era la fel de bine cunoscută.

La un moment dat. În timpul recepției, avusese loc un schimb de cuvinte tăioase. Un membru al familiei regale își ieși din fire; se făcu aluzie la expulzarea ambasadorului legat de-andoaselea pe un măgar. Dând mereu târcoale petrecerii regale, dornici ca întotdeauna de o fărâmbă din gloria altora, intrară în scenă și doi preținși mediatori periculoși: Don Arturo Cortés și marquesa di Jorque.

— Cineva cu autoritate ar fi trebuit să potolească spiritele, zise Don Felipe gemând. Urs Roșu, sau chiar comandantul!

Dar blestemata aia de femeie din Jorque habar n-are de diplomație! A adus vorba de emanciparea femeilor și cred că cineva trebuie

să fi spus că bărbații și femeile n-ar putea fi egali niciodată, deoarece există unele lucruri, ca de pildă războiul, pe care nu le pot face decât bărbații... iar ambasadorul n-a lăsat să-i scape acest nou prilej de a contrazice din principiu, declarând că luptătorii cei mai sângeroși și mai aprigi din toată istoria au fost amazoanele din Sciția, iar regele, la rândul lui, a spus că amazoanele sunt doar un mit și a apelat la Don Arturo, iar...

Întrerupându-se, Don Felipe tuși violent și durerea cumplită, pricinuită de rănilor din spate, îl făcu să se chircească pe pământ. Așteptându-l să-și revină, părintele Ramón ședea îngenunchiat lângă el, mai neclintit decât o statuie.

— Și apoi, fiule...? îl îndemnă el într-un târziu.

— Nu știu, șopti Don Felipe. Tot ce-mi amintesc după asta sunt femeile acelea înspăimântătoare, cu arcurile și sulițele lor, coborând de-a valma scara dinspre turnul central. Eu am rămas să lupt cu cei care puteau lupta, dar femeile se năpusteau asupra noastră ca niște diavolițe și, până la urmă, ne-au zdrobit și ultima încercare de rezistență.

Glasul i se stinse treptat.

— Tatăl meu! zise Kristina cu voce pierdută. Sora mea! Ce s-a întâmplat cu ei?

Dar nu primi niciun răspuns. Sanitarul se lăsa în genunchi și îi luă pulsul lui Don Felipe. O clipă

mai târziu se întoarse spre părintele Ramón.

— Trebuie să-l ducem de aici și să-l lăsăm să se odihnească. Discuția l-a slăbit mult.

Țeapăn, părintele Ramón se ridică în picioare. Don Miguel îl trase de o parte și îi șopti iute:

— Încă nu-mi dau seama despre ce este vorba, dumneavoastră *știți* cine sunt „femeile acelea înspăimântătoare”?

— Aproape fără niciun dubiu, spuse iezuitul cu o voce istovită. Amazoane... Mda, se potrivește. Așa trebuie să se fi întâmplat. Au vrut... idiții! *Idiții!* Dumnezeu să mă ierte că-i numesc așa, dar ce alt cuvânt s-ar putea folosi? Ascultă: au vrut să tranșeze chestiunea asta cu femeile care sunt sau nu luptătoare curajoase și au căutat răspunsul acolo unde n-ar fi trebuit să pătrundă, dincolo de hotarele realității noastre. Femei ca aceea pe care mi-ai descris-o sunt gladiatoare de la curtea regelui Mahendra – Elefantul Alb, într-o lume în care un uzurpator indian decadent șade pe tronul unui imperiu mongol, stăpânind toată Asia și toată Europa... o lume mult mai îndepărtată de a noastră decât oricare alta pe care cercetătorii noștri au explorat-o vreodată.

Grație faptului că fusese făcut părtaș la secretul cel mai bine păstrat al Societății, Don Miguel înțelese explicația părintelui Ramón. Dar ar fi dorit-o la fel de lipsită de noimă pentru el pe cât era pentru Kristina, care nu avea nici cea

mai vagă idee despre riscantele intervenții în realitate pe care Societatea începuse să le practice cu patruzeci de ani în urmă. Fata nu făcea decât să repete, în timp ce-și plimba privirea de la un însoțitor la altul:

— Tatăl și sora mea... ce s-a întâmplat cu ei?

Don Miguel nu putu decât să o strângă ușor, în semn de consolare, cu brațul cu care-i cuprinsese umerii.

— Da - da, desigur, s-ar fi convenit să-mi dau seama de asta... Dar n-ar trebui să vorbesc despre lucruri abstracte; faptul s-a consumat. Cine-i autorul însă? Cine ar fi putut divulga acest secret celor din jur - sper că nu comandantul, chiar dacă ar fi primit ordine de la tatăl său?

— Nu, nu comandantul. Deși are o mare doză de aroganță regală, nu ar concepe să desconsidere legea naturii.

— Atunci... cine?

— Conducătorul expediției în acel timp îndepărtat al istoriei, zise părintele Ramón, a fost Don Arturo Cortés. Pe ultimul cuvânt gura i se închise ca o capcană de oțel.

Se așternu tăcerea între ei, dar larma fugarilor continuă, iar acum, în vreme ce clopotele anunțau apropierea miezului nopții, auziră și pocnetul sec al tunurilor.

Sanitarul și alți doi soldați îl ridicau de la pământ pe Don Felipe pentru a-l așeza într-un

scaun cu rotile. Mișcarea îi făcu rău rănitului, care scoase un strigăt neașteptat:

— Părinte Ramón! Unde sunteți?

— Aici, fiule! Iezuitul se repezi spre el.

— Părinte, nu v-am spus partea cea mai rea! bolborosi Don Felipe. Le-am văzut cum îl ucideau pe rege! Le-am văzut cum îl umpleau de săgeți pe prințul imperial, și-i străpungeau cu sulile pe bărbați și pe femei deopotrivă, în timp ce încercau să fugă! Am văzut cum o fată, aruncată din vârful scării, își spărgea capul de pardoseala de marmură! Am văzut... Dumnezeu să ne aibă-n pază, am văzut niște fapte atât de monstruoase!

— Cum? făcu unul dintre soldații care îl ridicau. Și, înainte ca părintele Ramón să-l poată împiedica, se răsuci în loc și strigă spre ofițer: Domnule comandant! Rănitul zice că regele e mort!

Preț de o clipă, peste cei ce auziseră strigătul se lăsă o tăcere grea, urmată de un zgomot ca de vijelie care se întetește:

— Regele e mort! Regele! Regele! Cuvintele se împrăștiară iute, stingându-se peste marea de oameni ca un ecou.

— Părinte Ramón, putem face ceva? întrebă disperat Don Miguel.

Un timp, cu capul său de pasăre plecat, părintele Ramón nu răspunse. În cele din urmă se clinti totuși, părând că se înviorează.

— Mda, spuse el, există, nu-i așa, câteva măsuri pe care trebuie să le luăm fără întârziere. De pildă, ai putea găsi un soldat din garda civilă care să trimită vestitori peste tot, să anunțe pe membrii Societății, care nu au luat parte la recepția regală, să se prezinte imediat la sediu. Asta s-ar putea rezolva foarte simplu cei mai mulți vor trece pe aici, pentru a fi de față la liturghia noastră. Apoi... Ai trăsură?

— Am avut. Don Miguel privi lung spre locul unde își lăsase trăsura. Nu, a dispărut, luată probabil de refugiați. Oricum, ar fi foarte greu să pătrunzi cu o trăsură prin mulțimea asta înnebunită de teamă.

— Atunci o să luăm caii de la trăsura mea, zise părintele Ramón ridicând din umeri. Au trecut o grămadă de ani de când oasele mele vechi au împuns ultima oară spatele unui cal, dar dacă trebuie, trebuie. La treabă, repede!

VI

Don Miguel nu încercase niciodată să călărească fără șa și în mare viteză, conducându-și calul cu hățurile de la trăsură și, în același timp, încercând să liniștească o fată ce plângea mereu, așezată la spate, cu capul lipit de umărul lui. Era pe jumătate un coșmar, pe jumătate o farsă, și poate că singurul lucru care ar fi tăcut situația și mai neplăcută ar fi fost ca fata să urmeze obiceiul imperial de a

călări femeiește. Atunci cu siguranță ar fi căzut de pe cal.

În ciuda faptului că nu mai călărise de mult, părintele Ramón mergea destul de repede și lui Don Miguel îi venea destul de greu să țină pasul cu el, dată fiind dubla greutate pe care o purta calul său. Și totuși, înghiontindu-l tare cu călcâiele, sili sărmanul animal să nu rămână în urmă, astfel încât amândoi caii urcară aleea către sediu cap la cap. De acum, alte două sau trei ferestre erau luminate iar ușa din față stătea întredeschisă. Auzind zgomot de copite pe pietriș, cineva veni în fugă la intrare. Era Jones și, la lumina torțelor înfipite în portic, se putea vedea că unul din ochii lui fusese învinețit de curând.

— A scăpat? strigă Don Miguel alarmat, alunecând la pământ și întinzându-se s-o ajute pe Kristina să descalece.

— Da, domnule licențiat, încuviință Jones, nefericit. Și tare ne-am mai chinuit ca s-o legăm din nou.

— Dar ați reușit?

— Da, împreună cu omul pe care l-ați lăsat aici, domnule licențiat. N-aș fi dovedit-o nicicând de unul singur.

Și pentru osteneala lui, sărmanul își pierduse trăsura, reflectă o clipă Don Miguel. În noaptea asta însă existau oameni în Londres care își pierduseră nu numai mijloacele de trai, ci însăși

viața. Avea destul timp să se gândească la astfel de probleme mai târziu. Pentru moment, trebuie să acorde întreaga atenție unei catastrofe uriașe.

— Spuneai că fata a scăpat? strigă părintele Ramón coborând neîndemânatic de pe cal.

— Da, dar a fost prinsă din nou, răspunse Don Miguel. Jones, du-ne repede la ea!

Kristina fu cât pe-acți să se împiedice pe când urca treptele de la intrare. Don Miguel o așează confortabil într-un fotoliu din hol și, în același timp, văzu că, în loc să între pe ușa deschisă a anticamerei unde vizitiul fioros, o păzea cu o bâță în mână pe fata înveșmântată în pene – legată acum, observă el, cu o frânghie tare, rezistentă – părintele Ramón se îndrepta spre interiorul clădirii.

— Părinte! Fata-i aici! strigă el.

— Știu dar vino cu mine, repede!

— Ai grijă de Înălțimea Sa, îi ordonă Don Miguel lui Jones și se repezi pe urmele părintelui Ramón.

Iezuitul îl conduse pe spațioasa scară principală, de-a lungul galeriei alăturate, dincolo de intrarea în cea mai importantă bibliotecă documentară, cu miile ei de cărți despre istoria consemnată, convențională, așa cum era ea amplificată de cercetările vizitatorilor în trecut ai Societății, și se opri în fața ușii unei încăperi mai mici, în care Don Miguel nu pătrunsese

niciodată. Ușa era întotdeauna bine încuiată și nu era nevoie să întrebi ca să înțelegi de ce. Aici se păstrau dosarele, documentele și rapoartele pe care reprezentanții generali ai Societății, după o îndelungată chibzuință, căzuseră de acord că lumea nu era gata încă să le înțeleagă.

— Ai fost vreodată în camera interzisă? întrebă părintele Ramón, bâjbâind sub sutană după un inel de chei.

— Nu. Niciodată.

— Dar știi ce conține?

Păi... păi, cred că date despre cele mai delicate perioade ale trecutului. Privitoare, poate, la vremea în care Domnul Nostru își propovăduia credința... Don Miguel dădu din mână, nehotărât.

— Dacă asta ar fi tot, n-ar mai fi nevoie de asemenea măsuri de precauție pentru a proteja documentele păstrate aici, spuse părintele Ramón oftând, în timp ce vâră cheia în broască și o răsucea cu zgomot. În pofida criticilor severe ale așa-numiților „progresiști” și „raționaliști”, Hristos a fost, din toate punctele de vedere, o personalitate atât de neobișnuită încât a impus admirația noastră eternă. Dacă el n-ar fi existat, Biserica s-ar fi năruit la primul nostru contact cu epoca în care a trăit. Dar existența lui e sigură, dovadă faptul că Biserica a supraviețuit.

Spunând acestea, îl conducea pe Don Miguel

printr-un labirint de dulapuri metalice, înalte, închise la culoare, cu niște uși din sticlă extrem de groase, bine ferecate, ce cuprindeau volume legate în piele, dosare desfăcute, mormane de periodice marcate pe spate cu litere roșii, arătând cât de secret le era conținutul.

— Nu, continuă iezuitul, aici sunt lucruri ce conțin o cantitate mult mai copleșitoare de cunoștințe decât simpla dovadă că Iisus Hristos a fost un om ca toți oamenii, că a mâncat și a dormit și a trebuit să-și facă nevoile! Dacă n-ar fi existat inflexibila regulă potrivită căreia absolut nicio persoană – nici chiar comandantul – nu are voie să consulte aceste dosare fără cineva alături, niciodată nu te-aș fi obligat să mă însoțești până aici. Ai fost și așa împovărat destul pentru un om atât de tânăr. Dar – și se opri în fața unuia dintre dulapurile închise cu lacăte, scoțând o cheie mai mică – aici e locul unde trebuie să-mi confirm bănuiala.

Deschizând ușile din sticlă, întinse mâna și alese de pe raft un volum gros, de un roșu aprins, cu însemnări în manuscris. Paginile scrise mărunt se intercalau cu desene îngrijite în acuarelă. Rapid, de parcă nu ar fi făcut decât să caute un lucru pe care deja îl văzuse – și probabil că așa era – ajunsese la o astfel de ilustrație și o vârî sub ochii lui Don Miguel.

— Nu-i așa că femeia de jos seamănă cu asta? întrebă el.

Don Miguel încuviință încet din cap. Penele lipite pe corpul fetei înfățișate aici erau verzi, nu albastre, iar desenele pictate pe față și pe piept nu erau galbene, ci albe, pieptănătura însă era aceeași, ca și tenul, încălțările, podoabele din mărgele de la încheieturile mâinilor.

— Așadar cele mai groaznice temeri se adevăresc, murmură părintele Ramón. Închise cartea și o vârî la loc în raft. Și trebuie să-ți mărturisesc, fiule, că sunt complet dezorientat. Acest dezastru, absolut fără precedent, e atât de neașteptat încât teoreticienii noștri aproape că nici n-au făcut speculații pe seama lui.

Asemenea cuvinte din partea părintelui Ramón, el însuși expert între experți în acest domeniu, îl zguduiră profund pe Don Miguel. Stupefiat, nu găsi niciun răspuns care să merite a fi rostit.

— Și totuși, există anumite texte aici care pot sugera un punct de reper și mai sunt și niște calcule pe care va trebui să le facem... Iezuitul se întoarse spre un alt dulap ferecat și începu să-și plimbe ochii de-a lungul rafturilor. Mda, cel puțin ne putem aștepta să fim călăuziți de câteva din scrierile de aici. Întinde brațele, Don Miguel, am să te împovărez acum și fizic.

Câteva minute mai târziu, coborî prudent scara în urma părintelui Ramón, cu brațele pline de cărți grele și manuscrise legate în piele. În holul de la intrare era mare agitație, Jones, care

deocamdată nu înțelegea prea bine ce se întâmplă, încerca să potolească un grup de licențiați furioși care răspunseseră la chemarea vestitorilor și se întorseseră de la petrecerile de Anul Nou la sediul Societății.

Văzând expresia gravă de pe chipul părintelui Ramón, tăcură și se întoarseră spre a-l înfrunta. Iezuitul se opri la cinci sau șase trepte de capătul scării, de unde îi putea cuprinde cu privirea pe toți: Don Miguel se folosi, recunoscător, de acest prilej pentru a-și sprijini povara de balustradă.

— Părinte, de ce ni s-a spus să venim aici? strigă unul dintre licențiații mai îndrăzneți. În oraș e un fel de răzmeriță... n-am putea fi mai bine folosiți la înăbușirea ei?

— Asta nu-i o problemă care să fie rezolvată cu săbiile și cu pumnii, îi răspunse părintele Ramón pe un ton răstit. Înainte de a vă spune, totuși, despre ce este vorba, îmi veți spune voi ceva: ce se întâmplă acolo în clipa de față?

— Păi, e un adevărat haos! Hoarde întregi de oameni înspăimântați s-au adunat în mijlocul orașului, răspândind un zvon de necrezut, despre o încercare de a-l ucide pe rege!

— Dar regele e mort, în mod sigur, strigă altcineva din capătul îndepărtat al holului și imediat se auziră vociferări din toate părțile.

Părintele Ramón le curmă cu un gest poruncitor și îi puse să vorbească pe rând.

Ascultând descrierea ce se întregea din fragmente disparate, Don Miguel se înfioră din nou și văzu că tânăra lui însoțitoare, așteptând tot în fotoliul în care o lăsase, nu mai putuse îndura și acum plângea în tăcere.

Multe din cele spuse le știa deja: palatul incendiat, fluviul spurcat de cadavre plutitoare. Dar alte vești erau noi și la fel de îngrozitoare: o mulțime înnebunită de fugari, pe bulevardul Reginei Isabel, îl rupsese în bucăți pe un soldat din garda civilă, o bandă de hoți și de tâlhari se folosisse de ocazie pentru a prăda depozitele marilor negustori și puneau foc la case pentru a-i înkurca pe urmăritori, două detașamente ale armatei începuseră să tragă, din greșeală, unul asupra altuia, amândouă închipuindu-și că se află în fața dușmanului așteptat și mulți soldați fură uciși până ca ofițerii să-și aducă oamenii la ordine...

— Destul! strigă aspru părintele Ramón în cele din urmă. Veniți cu mine în sala de instrucție și am să lămuiesc totul. Don Miguel! Uită-te prin cărțile alea pe care ți le-am dat și însemnează-mi fiecare referință ce ne-ar putea fi de folos. Ne reîntâlnim după ce am să le încredințez misiuni fraților noștri.

Materialul pe care trebuia să-l examineze Don Miguel era el însuși la fel de înfricoșător – dar în alt sens – ca și ceea ce de-abia auzise despre

situația din Londres în noaptea aceasta. Nu-i trecuse niciodată prin gând că ar putea exista așa ceva. Întorcând paginile, carte după carte, se simți azvârlit cu capul înainte într-un univers complet străin, chiar dacă numele de pe diferitele articole și scrisori pe care le citea îi deveniseră familiare de când era membru al Societății și îi includeau pe toți reprezentanții generali, plus câțiva licențiați de frunte precum Don Arturo Cortés și părintele Terence O'Dubhlainn.

Dar subiectele pe care le abordau...! Pur și simplu îl năuceau; treceau pe nesimțite unul într-altul și în fața ochilor îi jucau tot felul de formule matematice moderne. „Cele mai probabile implicații ale unei bucle cauzative cu rază de acțiune” – „Rezultatele unui experiment privind transferul spațial în timpul quasi-prezent” – „O excepție de la condițiile de bază ale ecuației standard ce definește modificările aduse istoriei” – „Factori reverberanți ce afectează realitatea consemnată ca urmare a unei pete de cerneală pe un manuscris medieval”...

Descoperi aproape cu surprindere că exista, într-adevăr, un părinte Ramón în lumea aceasta din care făcea parte și el, că părintele se întorsese de la instruirea celorlalți membri ai Societății ce răspunseră la chemarea de urgență și că acum stătea lângă masă, așteptând un

verdict asupra sarcinii pe care i-o încredințase.

— Ei, ce ai găsit în mormanul ăsta de hârtii care să ne poată fi de ajutor?

— Practic nimic, părinte, zise Don Miguel oftând. Subiectul, pe de-a-ntregul, îmi este atât de străin! Cred că pot urmări cea mai mare parte din raționament – cunoștințele mele de matematică sunt depășite, dar simbolurile și operatorii sunt destul de clar definiți – când e vorba însă de argumentarea implicațiilor... Ei, de bine, de rău, acestea sunt scrierile pe care le-am ales pentru dumneavoastră.

Așază patru dintre cărți în mijlocul mesei, fiecare având câte o bucățică de hârtie ce însemna paginile cele mai promițătoare, și se ridică de pe scaun pentru a-i ceda locul părintelui Ramón. Așteptă apoi nerăbdător în timp ce iezuitul parcurgea în grabă textele.

— Înțeleg de ce le-ai ales. Recunosc el într-un târziu. E vorba de anvergură, firește. Una este să analizezi efectul unei pete întâmplătoare de cerneală, bănuită a fi fost produsă din neglijență unui călător temporal: și cu totul alta când se pune problema unor oameni care sunt uciși.

Iar până acum pur și simplu nu a mai existat o intervenție transtemporală de calibrul acesta! zise Don Miguel frecându-și ochii obosiți. Nu a existat nici măcar o reacție temporală inversă demnă de a fi pomenită, în afară de...

Se opri brusc, în mijlocul frazei, și se uită lung la părintele Ramón. După o pauză semnificativă, spuse:

— Părinte, am o idee. Nu știu dacă se va dovedi bună, dar nu ar presupune decât intervenția noastră acolo unde deja s-a produs o perturbare în fluxul temporal.

În ochii pătrunzători ai părintelui Ramón apăru o licărire de speranță.

— Spune-mi, atunci! porunci el.

— Liturghia, părinte. Nu ne-am putea folosi de liturghia de Anul Nou a Societății?

Preț de câteva clipe părintele Ramón privi cu ochii pierduți. Apoi, pe neașteptate, izbucni într-un hohot de râs triumfător.

— Sigur că da... liturghia! Fii binecuvântat, fiule! Imaginează-ți, să fiu atât de orb încât să trec cu vederea liturghia!

VII

Pe măsură ce conturul unei încăperi familiare se materializă în jurul său, Don Miguel îndrăzni, în sfârșit, să se relaxeze. Era, fără îndoială, una dintre chiliile din veșmântarul capelei Societății, așa cum, fără doar și poate, sunetul pe care îl auzea, limpede și înalt, venea de la clopotul ce bătea undeva, afară.

Era aici.

Dar era el... *acum*?

Deocamdată nu exista vreo posibilitate de a

răspunde la această întrebare. Chinul să era încă departe de a se sfârși. Știa la fel de bine ca și părintele Ramón că de acum făcea parte integrantă dintr-un experiment înspăimântător, o operațiune de o asemenea amploare încât nimeni înainte, de-a lungul întregii istorii, nu cutezase să o inițieze, iar implicațiile erau imposibil de anticipat.

Conștiincios, așa cum ordonase iezuitul, făcuse tot ce-i stătea în putință ca să le stabilească exact. Părintele Ramón îi ceruse să analizeze în factori un calcul mâzgălit în grabă pe o foaie de hârtie și, ajutat de un proaspăt novice, sfios și precoce, de numai șaptesprezece ani și ceva, dar foarte înzestrat pentru matematică, se căznise să ajungă la o soluție. Încercase, în timp ce lucra, să atribuie simbolurilor valori din lumea reală și ajunsese la concluzia că, foarte probabil, avea de-a face cu reprezentările grafice ale unor vieți omenești, fiindcă, una câte una, le vedea anulându-se, anulându-se...

Problema se redusese la o variabilă nedefinită și la un factor k iar Don Miguel îi arătă acest rezultat părintelui Ramón care îl privi îndelung, apoi oftă, închise ochii o clipă, ca pentru a spune în gând o rugăciune, și îi porunci să urce în coridoarele timpului din turnul central.

Acolo, îndrumat de tehnicienii albi la față și neliniștiți – cei câțiva pe care-i putuseră aduna

de pe la casele lor – se postă între cunoscutele bare de fier și argint. Urmă o insuportabilă perioadă de așteptare, în timp ce instalațiile erau verificate, reverificate și răsverificate, dar el o îndură cu stoicism. Își dădea seama că era pe punctul de a fi trimis într-o călătorie pe care Societatea n-o mai încercase niciodată. Prin plecarea lui, avea să șteargă în întregime o întreagă ramificație nefastă a realității.

Deodată, aerul se încălzi foarte tare.....și el se afla aici, într-o chilie din fața capelei, și clopotul de deasupra bătea mereu, așa cum făcea în fiecare ajun de An Nou de când Societatea primise acest palat ca reședință oficială a comandantului său.

Mintea îi lucra repede. Întrebându-se care fusese semnificația aceluia factor k . Era vorba, poate, despre rege⁹, a cărei viață sau moarte putea schimba realitatea într-un mod mai radical decât cea a unui om de rând? Modestia pleda în favoarea acestei posibilități. Dar bănuiala lui era că, de fapt, persoana reprezentată astfel era chiar el, pe care capriciul Kristinei îl salvase de la masacrul din palat.

Și care acum trebuie să răsplătească acel dar al Providenței, cu dobândă chiar.

Recunoștea, desigur, necesitatea de a desface ceea ce deja se făcuse. Dacă rămâneau

---

⁹ „King” în limba engleză (n. trad.).

neschimbate, consecințele acestei nopți de delir aveau să fie, pentru totdeauna, o pată în istoria Societății. Mai mult decât atât, moartea regelui și a tuturor moștenitorilor săi apropiați, a ambasadorului Confederației și a altor ambasadori, a unui număr atât de mare de nobili de la oraș și de la țară ai Imperiului, era un efect în totală disproporție cu fapta în sine.

Cu toate acestea, chiar după ce parcursese cu greutate toate textele alese de părintele Ramón, știa sigur numai un singur lucru despre efectele producerii unei bucle cauzative închise: absolut nimeni nu-i putea prevedea rezultatul.

Mintea i se învoldura ca apa amestecată într-un pahar. Ducându-și mâinile la cap, se strădui să gândească logic. Fusesse instruit, într-o oarecare măsură, în cazuistică și putea sesiza contururile vagi ale secvenței logice care trebuie să-l fi convins pe părintele Ramón să-și asume acest risc fără precedent. Postulat: îngrozitoarele femei gladiatoare ce cauzaseră tot răul proveneau dintr-o lume nereală – o lume creată de intervenția experimentală a exploratorilor Societății în propria lor istorie consemnată. Așadar consecințele actelor lor ar putea fi considerate, de asemenea, nereale sau potențiale. Așadar rectificarea acelor consecințe *nu* ar fi acreală, dacă acest caz permitea excluderea...

Pe neașteptate îi trecu prin minte, și gândul

aproape îl buimăci, că, dacă nu se întâmplase nimic rău, tot coșmarul din memoria lui de fapt *nici nu existase*.

Pentru o clipă întrezări cam ce însemna să fii un om ca părintele Ramón, cu mintea luminată, în toate ungherele ei, de o logică pătrunzătoare ca razele soarelui, mânat de o onestitate inexorabilă, teribilă, de a nu-și ascunde nimic. Și simți cum îl furnică sudoarea peste tot când își dădu seama că aici, acum, în situația modificată, era posesorul unui trecut personal unic.

Deodată. Înțelegerea acestui fapt îl paraliza. Crezu că până și inima i se va opri: se închipui murind din cauza șocului, mai ales când dangătul clopotului încetă brusc să-i mai izbească timpanele. Apoi, dinspre pasajul de dincolo de ușa chiliei lui, desluși târșăitul unor pași șovăitori și deveni conștient că dangătul clopotului se opri în... *realitate*.

Dacă acest cuvânt mai însemna acum ceva.

Oricum, Societatea se întrunea pentru liturghia de Anul Nou, pentru cel mai impresionant dintre toate momentele festive organizate de ea, și el trebuia să se alăture congregației. Încercă să se liniștească respirând adânc. Când, în cele din urmă, hotărî că poate merge fără să se clatine, își luă roba din cui, o îmbrăcă în grabă și-și trase gluga tare pe față. Apoi deschise ușa chiliei și se zori să-și ajungă

din urmă colegii.

Aceștia, acum, erau cu toții oameni fără chipuri. Doar diferențele de înălțime și de talie puteau oferi un indiciu, neînsemnat de altfel, asupra identității lor. Glugile le ascundeau trăsăturile, mânecile le ascundeau mâinile, robele cădeau până la pământ și le foșneau în jurul picioarelor. Și asta dintr-un anumit motiv. Din motivul știut numai de membrii Societății, care făcea din această liturghie un moment cu adevărat unic.

Cenușii în umbrele cenușii ale capelei, luminați doar de două lumânări în colțul de răsărit, ale căror raze subțiri se jucau capricioase pe blazoanele aurite fixate deasupra jilțurilor reprezentanților, dar care erau prea slabe pentru a dezvălui, unul altuia, chipurile celor prezenți. În acordurile solemne ale orgii, membrii congregației se împrăștiară printre șirurile de bănci.

Acum, anul acesta, erau opt sute patruzeci și șase de novici, licențiați și reprezentanți ai Societății. Drept care, pe băncile capelei se înșiruiau opt sute patruzeci și șase de bărbați înveșmântați în cenușiu.

Și oricare dintre ei putea fi un membru din alt timp al Societății, dar sortit să moară în slujba comandantului.

Doar preotul care oficia, aducând anafura șirului de frați îngenuncheați, avea cum să

vadă, la lumina lumânărilor de pe altar, dacă unul dintre cei ce se închinau era străin și să spună astfel care dintre membrii acum prezenți - în lipsa unui cuvânt mai potrivit - sărbătorea *în noaptea aceasta* liturghia alături de colegii dintr-o epocă ce avea să vină. Iar preotul era mascat.

În banca sa, Don Miguel se gândi la toate implicațiile cunoașterii acestui lucru. Era posibil ca el - chiar el, la urma urmelor - să nu fie, de fapt, la liturghia de Anul Nou la care luase parte până acum. În fiecare an orga cânta aceeași muzică: în fiecare an, printr-o dispensă a Papei, serviciul divin era oficiat în șoaptă, astfel încât orice străin din mijlocul lor să nu-și dea seama că vocea preotului îi era necunoscută și drept urmare, să afle dinainte de apropierea inevitabilă a morții. Puteai, desigur, număra robele cenușii pentru a vedea dacă totalul era diferit de ceea ce știai...

Don Miguel aruncă o privire în jur, scrutând umbrele, și clătină din cap. Nu. Nimeni n-ar face asta. Nimeni n-ar îndrăzni.

Se auzi un târșâit. Robele cenușii se ridicară iar preotul mascat veni în fața altarului.

VIII

Până la încheierea slujbei, stabilise ce urma să facă. Părăsi capela în rând cu ceilalți membri ai Societății și se întoarse în chilia lui. Scopul

izolării membrilor timp de câteva minute, înainte și după slujbă, era, desigur, nu numai de a le prilejui un moment de meditație în singurătate, era și de a facilita transferul din acest timp al celui ales să ia parte la o liturghie de Anul Nou într-o epocă viitoare, cât și întoarcerea lui ulterioară. Nu exista absolut niciun mijloc de a detecta acest proces.

Dar, firește, operarea transferului dintr-o chilie a veșmântarului era numai avantajoasă. Nu și obligatorie.

Iar în noaptea aceasta, dacă ajunsese la concluzia corectă, se făcuse probabil o excepție. Și era aproape sigur că știa pe cine afectase această excepție.

Un fel de înverșunare începu să ia locul neliniștii încercate până atunci în timp ce își scotea repede roba. Își permise doar un răgaz de câteva clipe pentru a o agăța frumos în cui, după care părăsi chilia în cea mai mare grabă – înaintea celor mai mulți dintre colegii lui care, fără îndoială, petreceau câteva momente în rugăciune, urmând apoi să se întoarcă la recepția de la palat.

Luând-o de-a lungul unui coridor rece. Pardosit cu dale. Trecu de capelă și se îndreptă spre sacristia din celălalt capăt. Mergând din ce în ce mai grăbit, împotriva voinței lui, umplând coridorul de pocnetul sec al pașilor, ajunse, în cele din urmă, acolo unde dorise să ajungă. Se

opri. Și simți cum îl trec toți florii.

Să presupunem – să presupunem doar – că o eroare imposibil de anticipat zădărniciise planul, să presupunem că, după ce bătea la ușă, o altă voce decât cea a părintelui Ramón îl invita să între!

Ei bine, exista numai o singură cale de a afla. Ridică pumnul și ciocăni în lemnul ușii, iar inima îi răspunse bătând la fel de puternic când își dădu seama că, într-adevăr, cel dinăuntru era părintele Ramón.

Răsuci mânerul și păși peste prag.

Iezuitul era singur în mica încăpere sărăcăcios mobilată, stând în picioare lângă o masă, cu o mână subțire sprijinită de suprafața lucioasă, cu ochii vii și pătrunzători pe chipul său de pasăre. Recunoscându-și vizitatorul, zâmbi.

— Îți urez un an nou plin de noroc, fiule, zise el. E un gest frumos că vii să mă vezi acum, când anul e încă un prunc. Aș fi crezut că de-abia aștepți să te întorci la petrecerea de la palat... Se întrerupse, cercetând fața lui Don Miguel, și reluă pe un ton mai serios: Iartă-mi ironia! exclamă el. Căci văd că ești aici pentru o treabă ce e departe de a fi ușoară.

— Mă tem că... e adevărat, părinte. Și treaba este atât de stranie, încât nu știu cum să vă asigur că nu visez și nici nu sunt băut. Don Miguel își trecu limba peste buzele uscate. Cred, totuși, că mă puteți lua în serios dacă vă voi

spune că știu cine, dintre membrii actuali ai Societății, n-a fost prezent la liturghie în noaptea aceasta.

Zâmbetul dispăru de pe chipul părintelui Ramón.

— Asta nu-i câtuși de puțin o problemă pe care s-o discuți cu detașare, fiule. Ai face mai bine, cred, să mă convingi de motivele pentru care o abordezi.

— Am să încerc. Don Miguel înghiți în sec. Veți accepta că tot ce am descoperit a fost prin mijloace deloc obișnuite? Mă veți crede pe cuvânt că nu am cercetat niciun fel de documente secrete, că nici măcar nu știu cu siguranță dacă există astfel de documente?

— Mă nedumerești. Dar am să te cred pe cuvânt. Continuă.

— Atunci cum de pot fi atât de sigur că licențiatul în fața căruia nu ați slujit la liturghia din noaptea aceasta a fost Don Arturo Cortés?

Urmă o pauză lungă, Părintele Ramón îi puse capăt întinzându-se după o carte legată în piele neagră dintr-un raft din apropiere. Cartea avea pe copertă o cruce aurită, tipărită în relief. O puse pe masă, între ei, și îi făcu semn din cap lui Don Miguel să se așeze. Luând loc, Don Miguel acoperi cartea cu o mână iar cu cealaltă își șterse transpirația de pe frunte.

— Mai e ceva pentru care îmi dau cuvântul,

părinte, reluă el. Niciodată – în lumea aceasta așa cum este ea – nu am intrat în camera interzisă a bibliotecii. Dar știu, și dumneavoastră știți la fel de bine, că la curtea regelui Mahendra – Elefantul Alb există femei gladiatoare care se luptă mai ceva decât bărbații.

— Ai aflat despre ele de la Don Arturo? Întrebă răstit părintele Ramón.

— Nu. N-am vorbit niciodată cu el despre asta. Să știți că nu ne prea prăpădim noi unul după celălalt.

— Atunci de la cine...?

— Chiar de la dumneavoastră, părinte. Dumneavoastră mi-ați spus despre ele.

Se lăsă din nou o tăcere îngrozitoare. În lumina sfeșnicelor, fața iezuitului lucea precum pergamentul impregnat cu ulei. Dar vocea lui era cât se poate de calmă când zise:

— Vorbești în șarade, și totuși nu dai impresia că ești nebun. Trebuie să te ascult până la capăt. Zi-i mai departe.

— Mi-ați spus că să vă pot spune și eu acum, la rândul meu, și astfel să vă conving că nu mi-am pierdut mințile. M-ați făcut părtaș la un secret care să vă atragă imediat atenția.

— În privința asta ai reușit, recunosc iezuitul. Din motive întemeiate și suficiente, existența acestei lumi potențiale de care ai pomenit nu a fost popularizată niciodată. Poate îți imaginezi

de ce?

— Fiindcă în lumea aceea adevărata credință este reprimată? îndrăzni Don Miguel.

— Corect. Și mai sunt și alte motive, dar acesta-i cel mai important. Așa că să vedem ce interpretare dai tu evenimentelor.

Deja, realizează Don Miguel, spiritul său extraordinar trebuie să fi intuit esența problemei. Deja probabil că era conștient de condamnarea sa la cea mai cumplită dintre toate încercările la care poate fi supus un om: să-și judece propriile acțiuni de care nu are niciun fel de cunoștință...

— Mai întâi, părinte, zise el tare, trebuie să scrieți un mesaj către viitor. Pentru a garanta securitatea propriei noastre lumi, trebuie să dați instrucțiuni - ordine indiscutabile, întărite de Marele Sigiliu al Societății - ca, în ziua în care Don Arturo va fi trimis să celebreze liturghia alături de frații din alt timp decât al său, să fie adus de acolo mai devreme decât de obicei. Don Arturo trebuie să piardă, după câte pot să-mi dau eu seama, trei ore întregi din seara lui. Mai presus de toate, nu trebuie lăsat să discute cu ambasadorul Confederației, nici cu altcineva, despre capacitatea femeilor de a lupta la fel de curajos ca și bărbații.

Părintele Ramón părea copleșit de cele auzite.

— Voi face precum zici. Dar explică-mi și de ce.

Așa că, punând lucrurile cap la cap, Don Miguel se conformă.

După ce sfârși, părintele Ramón rămase tăcut timp îndelungat. Într-un târziu, alb ca varul la față, spuse:

— Mda. Mda, s-ar fi putut întâmpla. O minte venală, imorală satisface capriciul unui monarh... iar rezultatul este masacrarea a mii de oameni. Ai adus un serviciu extraordinar Societății, fiule. Dar înțelegi, fără îndoială, că singura ta răsplată trebuie să fie groaznicul coșmar al cunoașterii.

Don Miguel încuviință din cap.

— Și totuși, mai cumplită decât cunoașterea, zise el cu voce răgușită, este ignoranța mea de acum! Mă simt ca o frunză purtată de vânt. Știu eu oare ce-am făcut – acum, în lumea aceasta – în cursul serii care a trecut?

— Cu prudență și bunăvoință vei stabili și asta înainte de a se întâmpla ceva rău, promise părintele Ramón Dar... Ei bine, dorești să te eliberezi de ceea ce știi? Te pot elibera, dacă vrei... amintirile tale sunt acum, în mod clar, inexistente și ar fi legal să le alungi din memorie.

Don Miguel șovăi. Ideea era ispititoare și știa că operația în zilele acestea era rapidă și ușoară – existau droguri caritabile: produse de Sfântul Oficiu, pentru ușurarea sufletească a

criminalilor ce se căiau sincer și ale căror complexe de vinovăție îi împiedicau să devină membri utili ai societății.

Dar pe neașteptate spuse, uimit de propria lui reacție:

— Nu, părinte. Fiindcă și dumneavoastră știți ceea ce știu cu acum. Și simt că ar fi într-un fel nedrept să vă las pe dumneavoastră singurul posesor al acestor informații, fără a le împărtăși cu nimeni altcineva.

— Sunt împărtășite cu Dumnezeu, îi aminti iezuitul, blând. Dar... Îți mulțumesc, totuși. Mi se pare un lucru foarte curajos. Trase spre el cartea cu crucea întipărită pe copertă și o ridică în față cu amândouă mâinile. Te sfătuiesc acum, pentru liniștea cugetului tău, să te întorci la recepția de la palat. Cu cât vei lăsa ca amintirea a ceea ce nu s-a întâmplat să-ți stăpânească mintea, cu atât vei fi mai tulburat. Întoarce-te și ai grijă ca palatul să nu fie incendiat, regele să trăiască, iar prietenul tău Don Felipe să nu fie potopit de săgeți. Până la urmă totul va fi ca un vis.

— N-a fost cu adevărat nimic mai mult? insistă Don Miguel.

Părintele Ramón surâse anemic.

— Măine... mai degrabă azi, dar mai târziu, dacă dorești, vino la mine și-am să-ți recomand câteva texte din bibliotecă, tratând despre limitele și posibilitățile Adversarului. El poate

crea iluzii convingătoare, dar nu poate crea realitatea. Și este întotdeauna posibil ca oamenii integri și plini de hotărâre să vadă dincolo de acele iluzii.

Se ridică în picioare. Don Miguel făcu la fel, apoi căzu în genunchi și înclină capul. După ce preotul îl binecuvântă, privi în sus.

— Și dumneavoastră, părinte? Ce veți face?

— Voi scrie mesajul către viitor, așa cum mi-ai cerut tu. Voi analiza anumite manifestări indezirabile ale vanității unui licențiat foarte important. Poate că voi schița un articol alarmist pentru a fi publicat într-unul din jurnalele Societății, pe care nimeni nu va îndrăzni să-l considere absurd, datorită reputației mele deloc neînsemnate. Și, desigur, mă voi ruga.

Trecu pe lângă Don Miguel și deschise ușa.

— Mergi cu Domnul, fiule, zise el.

IX

Cu mintea zbuciumată. Don Miguel călca încet de-a lungul coridorului friguros care lega capela de palatul de alături. Auzea acordurile orchestrei care cânta din nou și vocile ce îi țineau isonul și hohotele de râs. *Acestea* erau reale.

Și totuși cât din ceea ce i se întâmplase lui nu se mai întâmplase nimănui altcuiva? Își petrecuse seara aceasta în Londres, alături de

Kristina. Amestecându-se cu oamenii de rând? Era limpede că n-o întâlniseră pe fata înveșmântată în pene în Empire Circle, dar atunci ce altceva făcuseră? *La urma urmelor, se afla el deja la recepție?*

Acea ultimă posibilitate înspăimântătoare îl făcu să se oprească în loc. Scuturând din cap, o alungă din minte. Dacă nu înainte, atunci mai târziu, sub conducerea părintelui Ramón. Societatea avea să facă/ar fi făcut demersuri pentru a rectifica orice paradox de acest fel. Își aducea bine aminte de măsurile de precauție pe care tehnicienii de la sediu (nu) le luaseră pentru a asigura sosirea lui la unul sau două minute după miezul nopții în această realitate rectificată. Dar, într-un anumit sens, desigur, se suprapusese cu el însuși, fiindcă în lumea potențială, la momentul corespunzător celui de acum, el se aflase, împreună cu părintele Ramón și Kristina, la sediu, pe când aici se alătura din nou petrecerii...

Lupta cu această problemă de nerezolvat amenința să-i provoace o groaznică durere de cap. Se sili să-și îndrepte atenția din nou spre ceea ce îl înconjura și își dădu seama că acum se afla pe un coridor încălzit, bine luminat și împodobit în culori vesele; reintrase în palat. Dintr-o clipă într-alta putea pătrunde într-o încăpere ticsită de oaspeți și o putea găsi pe Kristina așteptându-i, nerăbdătoare, întoarcerea

de la liturghie.

Sau - și perspectiva făcu să-i sară inima din piept - putea afla că nu o șterseseră împreună în oraș, ci petrecuseră o seară jalnic de monotonă, schimbând cuvinte politicoase până când ea își pierduse răbdarea cu el și găsise o scuză pentru a-și alege un partener mai vesel.

Părintele Ramón îl sfătuisese să acționeze cu bunăvoință și prudență. Pe prima nu putea s-o controleze, dar cu cea de-a doua sigur se putea împăca. În loc să meargă direct spre salonul principal, unde se afla grosul petrecerii, o luă pe un alt coridor pe care sclavii veneau și plecau cu tăvile și cărucioarele încărcate de tradiționalul mic dejun de Anul Nou și de pocale cu vin fiert, aburinde, ce răspândeau o aromă exotică. La capătul coridorului dădu de o firidă ascunsă de ochii lumii, de unde putu cerceta terenul înainte de a-și face simțită prezența.

Acum marele salon era plin doar pe jumătate din cât fusese înainte. Nu vedea nici urmă de rege, dar cel puțin putea presupune că acesta părăsise recepția în liniște. De asemenea, nu vedea nici urmă de ambasador al Confederației. Dar îl zări pe prințul imperial distrându-se grozav în compania unei atrăgătoare tinere mohawke, cu care dansa chiar în fața estradei: și mai era și Urs Roșu, prăbușit pe un scaun și întreținându-se cu câțiva invitați. Probabil că fusese dezmeticit cu forța pentru a lua parte la

liturghie; Imaginați-vă ca un licențiat să încerce să scape de pedeapsă după așa ceva dar, sigur, un reprezentant general...

— Miguel!

Privi în jur, surprins. Zâmbind cu gura până la urechi, Don Felipe se îndrepta spre el.

— Miguel, unde *ai fost* toată scara? Dădu prietenului său un ghiont în coaste și îi făcu din ochi cu înțelese. Nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc... dar mai bine să nu spun *ce ghicesc*! Oricum, sunt sigur că te-ai distrat foarte bine.

— Da! Don Miguel se folosi imediat de aluzia străvezie. M-ai căutat, prin urmare?

— Nu în mod deosebit, chicoti Don Felipe. Mi-am hm... ocupat timpul cu alte lucruri. Dar am observat că ai strălucit prin absență.

— Atunci poate că ar fi mai bine să mă pui la curent cu tot ce s-a-ntâmplat până acum, sugeră Don Miguel încercând să adopte un ton blazat. S-ar... hm... putea să fiu nevoit să-mi acopăr absența, nu?

Ochii lui Don Felipe se rotunjiră ca două cercuri.

— Miguel, nu cumva...? Ei, tu, așa și pe dincolo, tare norocos mai ești! Ingeborg e nostimă foc, dar un pic cam tânără pentru...

— Felipe! îl întrerupse Don Miguel cu asprime.

— Gata, gata! spuse Don Felipe prefăcându-se că regretă. Niciodată să nu iei numele unei doamne în deșert, și toate celelalte palavre. Hai,

zi-i repede: mă grăbesc să scap de tot ce-am băut până acum și să mă-ntorc la Ingeborg. Unde ai pierdut contactul?

— Hm... Don Miguel se încruntă. N-a fost un fel de neînțelegere între membrii familiei regale și ambasadorul Confederației?

— A, acolo! Da, spiritele au fost destul de încinse un timp... Urs Roșu încă se mai afla în deplinătatea facultăților lui mintale și strânsese pe câțiva dintre noi pentru a încerca să destindă atmosfera. Dar asta n-a ajutat prea mult, mai ales pentru că vechea ta amică, marquesa di Jorque, vorbea numai aiurea. De fapt, la un moment dat, discutând despre drepturile femeilor, au fost cât pe-acți să se încaiere. Cel care a stricat tot cheful a fost însă Don Arturo, cum probabil te așteptai. Din fericire pentru toată lumea, foarte curând s-a rătăcit pe undeva. De prea multă băutură, aproape sigur. Dumnezeu! O caută cu lumânarea, ce mai! Uite-l colo îl vezi?... ce mai trage la măsea!

Don Miguel privi în direcția arătată de Don Felipe și acolo, într-adevăr, se afla Don Arturo, palid ca un mort, încercând, în mod evident, să-și recapete culoarea înghițind pahar după pahar de vin roșu.

— Și după aceea ce s-a întâmplat? întrebă rar Don Miguel.

— A, s-a trecut la un subiect mai puțin controversat și, la plecarea familiei regale și a

ambasadorului, pe la unsprezece și jumătate, toți au răs și și-au dat mâinile, manifestându-și prietenia în fel și chip. Într-un calm și-o ordine desăvârșită. Miguel, iartă-mă dar *trebuie* s-ontind!

Se făcu nevăzut pe coridor, lăsându-l pe Don Miguel să răsuflă ușurat. Așadar, într-adevăr totul era în ordine. Singura problemă care încă îl mai nedumerea ușor era aceasta: dacă decanul corpului diplomatic, ambasadorul Confederației, plecase înainte de miezul nopții, o făcuse, după toate aparențele, pentru a celebra liturghia la ambasadă, și toți ceilalți demnitari străini ar fi trebuit să-i urmeze exemplul. Atunci Ingeborg de ce rămăsese... ar fi putut ea rămâne mai târziu decât tatăl ei?

Apoi își aminti că, fiind de credință eterodoxă, scandinavii aveau probabil alte ritualuri. Caz în care se bucura de șansa extraordinară de a o găsi pe Kristina și a afla că petrecuseră, într-adevăr, împreună cele câteva ore încântătoare, fugind de la petrecere. Tocmai se pregătea să pornească în căutarea ei, când își aruncă din nou privirea în direcția lui Don Arturo.

Nu, mai era un lucru de care trebuia să se îngrijească înainte de a pleca să o caute pe Kristina. Reprezenta destul de puțin pentru un om – atrăgător sau detestabil – care avusese parte de unul dintre destinele cele mai crude ce se puteau imagina. Își dădea seama, probabil,

că-și pierduse o parte din seară; știa, probabil, că motivul nu era deloc obișnuit, așa ceva se întâmplase nu pentru că ar fi băut până la uitarea de sine; în mod logic, deci, el trebuia să fie primul (*și dă Doamne să fie singurul!* — adăugă Don Miguel în gând) membru al Societății care să-și dea seama că nu celebra liturghia de Anul Nou în propriul său timp.

Oare era drept să-l lași să sufere, acum că urmările lăudăroșeniei lui nesocotite fuseseră trecute în uitare?

Ei, aceasta era o problemă pe care trebuia s-o lase în seama cazuiștilor, dacă aveau să afle vreodată despre ea. El, cel puțin, nu se afla în același impas ca părintele Ramón, care trebuia să-și judece propriile acțiuni fără a le fi săvârșit. Dar probabil că îl chinuiau niște temeri cumplite.

Don Miguel traversă salonul cu pași mari. Brusc copleșit de milă, și se opri în dreptul lui Don Arturo.

— Dă-mi mâna, frate! exclamă el. Vreau să-ți urez la mulți ani!

Pentru o clipă, ochii tulburați ai lui Don Arturo se încleștară cu ai săi, părând că nu înțelege vorbele. Apoi, cutremurându-se, lăsă să-i scape paharul din mână, ce se sparse cu zgomot, și prinse mâna lui Don Miguel într-ale sale. Nu rosti niciun cuvânt, dar un zâmbet îi lumină fața.

Ca din pământ, lângă ei apăru un sclav grăbindu-se să strângă cioburile de sticlă și să șteargă urmele de vin. Desfăcându-se din strânsoarea lui Don Arturo, Don Miguel își auzi numele strigat de o voce familiară.

— A, iată-te, Miguel! De ce-ai întârziat atât de mult?

La numai câțiva pași de ringul de dans, între tatăl și sora ei, Kristina îi făcea energic semne cu mâna. Inima îi tresări de bucurie și se grăbi să se supună chemării. După o plecăciune rapidă în fața ducelui, se întoarse spre ea și i se adresă:

— Regret nespus, lady Kristina. Dar am... ăă... schimbat câteva cuvinte cu părintele Ramón, la el în sacristie.

Fata păru ușor nedumerită că Don Miguel îi folosisese titlul de noblețe, apoi găsi de cuviință să dea o explicație:

— A, Miguel, pe papa nu-l deranjează ca lumea să-mi spună Kristina, dacă asta credeați. Pur și simplu a fost nevoit să se deprindă cu asta, nu-i așa? adăugă ea, înghiontindu-și tatăl în joacă.

Ducele de Scania chicoti.

— Așa e, recunosc eu el. Am fost nevoit chiar să accept ca așa-zișii ei prieteni cu vederi progresiste să mi se adreseze doar cu „duce” și nimic mai mult. Ei, nici eu n-am pus vreodată prea mare preț pe formalismul scorțos. Se uită

ironic la Don Miguel. Presupun că v-ați înțeles destul de bine cu fiica mea... oricum, aproape că nu v-am văzut nici pe unul, nici pe celălalt toată seara.

Kristina turui veselă:

— Miguel a fost extraordinar, papá! Ne plictiseam de moarte și el a găsit un loc pe unde s-o tulum și am colindat tot orașul, amestecându-ne cu oamenii și distrându-ne de mai mare dragul. Uitându-te la el, n-ai crede așa ceva niciodată, dar să știi că, în spatele acestui chip fioros, brăzdat de cicatrice, are un simț al umorului destul de dezvoltat. Sigur, Miguel, tocmai severitatea ta mă face să cred că motivul pentru care ai vrut să-l vezi pe părintele Ramón a fost acela de a-i mărturisi cât de păcătos te-ai dovedit în seara asta însoțind o fată singură, fără damă de companie!

— Kristina! zise ducele dojenitor. De câte ori trebuie să-ți spun? Nu se cade să faci glume pe seama credinței religioase a altor oameni!

Don Miguel simțea cum pune stăpânire pe el un fel de amețeală ciudată. Deja înspăimântătoarele întâmplări despre care crezuse că-i vor rămâne întipărite în memorie pentru totdeauna se îndepărtau, devenind nereale, dispărând la fel cum dispar urmele de cretă sub un burete ud, până când cuvintele ajung de parcă nici n-ar fi fost scrise vreodată.

— Vai, nu, Kristina, exclamă el. Niciodată n-aș

putea să regret o seară petrecută alături de tine. Dar lasă-mă să-ți dovedesc acest lucru invitându-te la un alt dans, care de data asta sper să nu mai fie întrerupt la fel de grosolan ca și primul.

Se despărți de duce printr-o plecăciune și o conduse pe Kristina în mijlocul salonului. Luându-i mâna, murmură ca pentru sine:

— Tot răul e spre bine în cea mai bună dintre toate lumile posibile.

— Ce-ai spus. Miguel? Nu prea am înțeles...

— Nimic. Doar o glumă anticlericală, destul de amară. N-are importanță.

— Vai, dar explică-mi-o și mie! îl îndemnă ea.

Cu chipul umbrit o clipă de tristețe, Don Miguel clătină din cap.

— Crede-mă, Kristina, n-aș putea s-o explic. Nimeni n-ar putea. Dar uită ce am spus și haide să dansăm.

Partea A Treia Rotunjimea Timpului

I

— Semenii tăi, zise mohawkul cu chipul prelung ce administra minele, au venit în ceea ce voi numiți Lumea Nouă însetați de aur. Ați venit în căutarea fabuloaselor împărății - Cibola, Quivira, Norumbega, Texas. Și atât de tare ați fost dezamăgiți când ați descoperit că acestea

nu există, încât v-ați apucat să le făuriți chiar voi.

Arătă spre coasta dealului din fața lor, străbătută de galerii precum găurile într-o roată de șvaițer. Don Miguel urmări gestul cu privirea. Aici, unde ședea el cu administratorul – al cărui nume era Doi Câini – era răcoare, la umbra acoperișului din papură împletită, pe veranda casei modeste, făcute din lut, care servea și de locuință și de sediu administrativ. Dar acolo soarele era în culmea furiei și indienii ce apăreau din gura galeriilor cu coșurile pline de piatră zdrobită, pe care le răsturnau în bazinele de sedimentare, își ștergeau fețele prăfuite, sorbeau lacom apa din burdufurile de piele și păreau bucuroși să scape din nou sub pământ.

Aerul era atât de fierbinte încât totul în jur părea să fi amuțit, deși se auzeau mereu zgomote: scârțâitul monoton al pompelor ce alimentau bazinele cu apă, bâzâitul muștelor, strigătele supraveghetorilor într-un dialect local pe care Don Miguel nu îl înțelegea. Dar, luate împreună, acestea nu erau mai supărătoare decât trilul unei păsări. La o jumătate de lume departe de casă, Don Miguel se putea relaxa mulțumit.

— Mai dorești vin? propuse Doi Câini ridicând ulciorul de pe masa așezată între ei.

— Cu plăcere, replică Don Miguel întinzând paharul. E foarte bun. Cultivați strugurii prin

partea locului, după câte înțeleg.

Doi Câini dădu afirmativ din cap, umplând paharul oaspetelui și pe-al lui.

— Clima noastră aici, în California, e prielnică viței de vie. Și brânza asta e de pe-aici... gustă o bucățică. Aromele se potrivesc foarte bine. Puse ulciorul pe masă și îi oferî o farfurie întinsă, din lut ars, pe care se afla un calup de brânză, gălbuie la culoare, cu un cuțit de argint înfipt în mijloc. Fiindcă veni vorba, continuă el. Însuși numele de California este un exemplu de ceea ce vreau să spun. Nu am dreptate când afirm că acest nume păstrează amintirea legendei unei regine inexistente pe care o chema Calaf, și despre care primii voștri exploratori credeau cu naivitate că stăpânea o insulă locuită numai de femei?

— Am auzit ceva asemănător, încuviință Don Miguel și gustă din brânză: găsind-o pe placul lui, își tăie o bucată lată cât palma și mușcă din ea. Într-adevăr, parcă-mi aduc aminte că unii s-au opus adoptării numelui de „California” pentru această provincie, pe motivul, cunoscut de aproape toată lumea, că este ceva mitic și nimeni n-ar dori să emigreze și să se stabilească într-un loc ce nu există.

Chicoti. Spre surprinderea lui, își dădu seama după o clipă că Doi Câini nu arăta deloc amuzant, ci dimpotrivă, și se opri sperând că nu comisese o gafă prea mare față de gazda lui. În

afară de mohawkii foarte europenizați pe care îi întâlnise în Londres și New Madrid, alți indieni nu prea cunoscute, iar aici – în vestul continentului american, cu trei mii de mile mai departe decât călătorise vreodată – era numai sumar informat despre obiceiurile, eticheta și conduita formală. Desigur, având de-a face cu negustori și misiți industriali din est, Doi Câini probabil că era obișnuit cu manierele de prin alte părți ale musafirilor, dar nu avea niciun sens să abuzeze de bunăvoința lui. Don Miguel se considera norocos că dăduse peste el – era un vorbitor interesant și surprinzător de citit, ținând seama de îndeletnicirea lui destul de banală.

— În cazul ăsta, spuse Doi Câini, putem fi recunoscători că numele a fost adoptat până la urmă. Poate că tocmai aceasta a făcut ca numărul imigranților să rămână la un nivel pe care să-l putem tolera, de bine, de rău.

— Nu aveți mulți rezidenți europeni pe aici? întrebă Don Miguel.

— Doar câțiva, zise Doi Câini ridicând din umeri. Pe unii ești obligat să-i accepți, cum ar fi preoții de pildă; unii sunt relativ utili comunității, cum ar fi cei doi doctori... unul mai mult decât celălalt, fiindcă e gata să asculte tot ce-i putem noi spune despre ierburile și plantele medicinale de aici, pe când celălalt nu acordă atenție nici unui leac negarantat de vreun jurnal

din Londres, cu cuvântul *Imprimatur*¹⁰ pe el! Și alți câțiva, cei mai mulți dintre ei nefăcând deloc cinste semenilor tăi unii sunt necinstiți și mulți sunt bețivi.

Don Miguel se foi încurcat pe scaun spunând:

— Mda, desigur, din punctul vostru de vedere, al mohawkilor. Noi probabil dăm impresia...

— Rectificare, îl întrerupse Doi Câini schițând un zâmbet cu buzele lui subțiri. Înfățișarea lui te frapa de la bun început: mai înalt decât Don Miguel, zvelt și sprinten, ceea ce îl făcea pe vizitator să se gândească la un cal de curse iute de picior. Eu sunt mohawk numai din bunăvoință... cam o optime din obârșie, după calculele mele. Restul e mai cu seamă sioux, apaș și paiute. Și mai e un lucru care mă deranjează la voi, imperialii. Să luăm, de pildă, cazul tău. Ai un nume spaniol, vorbești un soi de spaniolă, împănat destul de bine cu expresii englezești, franțuzești și olandeze... dar ești tu *spaniol*?

— Înțeleg ce vrei să spui, admise Don Miguel. Sunt în cea mai mare parte spaniol, dar mama tatălui meu era franțuzoaică iar mama mamei mele era pe jumătate englezoaică. De aceea, probabil, astăzi se vorbește mai degrabă despre imperiali decât despre spanioli... făcând abstracție de faptul că am fost strămutați din țara de baștină, dacă-ți aduci aminte.

---

¹⁰ Bun de tipar (l. lat.) (n. trad.).

— Și sunteți oare singurii? Întrebă Doi Câini oftând. Tu vorbești despre mine ca despre un mohawk. Uită-te pe o hartă. Mohawkii cu sângele neamestecat pot fi găsiți doar la vreo două mii cinci sute de mile spre est de locul în care ne aflăm. Ceilalți sunt împrăștiați pe continent, grație simplei întâmplări ce a avut drept rezultat încheierea unei trainice alianțe între ei și voi, prin care le-ați oferit caii și armele necesare declanșării unui val de cuceriri. În locul lor ar fi putut fi, la fel de ușor... hm... vecinii lor, mohicanii, nu?

În mintea lui Don Miguel păru că sună un semnal de avertizare. Era numai o pură coincidență că Doi Câini îi prezentase această ipoteză lui, călătorul temporal care putea da un răspuns competent?

Trebuia să fie! Nimeni, pe o rază de o mie de mile. Nu putea cunoaște identitatea acestui vizitator din Londres. Aceasta fusese și rațiunea venirii lui într-un loc atât de îndepărtat pentru a-și petrece vacanța... să scape, chiar dacă numai pentru o lună și ceva, de solicitările insuportabile ale profesiei lui și de amintirea obsedantă a efectului pe care l-ar putea avea o singură eroare asupra structurii realității.

Dar, la naiba cu Doi Câini. Ultimul lucru la care dorea să se gândească Don Miguel în acest moment era problema timpului speculativ. De la apariția recentului articol al părintelui Ramón.

„O analiză a implicațiilor probabile ale contactului uman transtemporar, se părea că niciunul dintre cei prezenți la sediul Societății nu discuta despre altceva, iar Don Miguel, apăsător de povara cunoștințelor secrete imposibil de împărtășit, nu avea cum să contrazică entuziasmul pe care îl manifestau, practic, toți colegii lui.

Dar... Ei bine, da, în locul mohawkilor ar fi putut fi mohicanii. Foarte ușor. Dacă în bătălia de la Twin Creek Pană Înaltă ar fi fost ucis în locul lui Vijelie, acesta – un strateg aproape la fel de strălucit – ar fi primit aproape sigur hotărâtoarea funcție de ambasador de la guvernatorul orașului New Madrid. Apoi lucrurile ar fi continuat cam în aceeași manieră.

Chiar eu aș putea fi aici, acum, în fața unei copii aproape fidele a lui Doi Câini, care să-mi reproșeze că l-am numit mohican, când de fapt el este comanche, pima și shoshone!

Plin de hotărâre, alungă subiectul din minte. Se săturase de el, iar întâmplările prin care trecuse în noaptea de Anul Nou încă îi mai produceau coșmaruri, chiar dacă de atunci se scurseseră câteva luni bune. Încercă în zadar să aducă vorba despre minerii de peste vale, dar Doi Câini se agăța de subiect cu aceeași îndârjire și, fiind gazdă, avu câștig de cauză, datorită dorinței lui Don Miguel de a nu-l jigni în vreun fel.

— A fost, desigur, într-un anumit sens cel puțin, o întâmplare fericită. Nu e nevoie decât să privești spre sud, dincolo de istm, ca să vezi care ar fi putut fi alternativa... hm?

Stânjenit. Don Miguel încercă să găsească o replică nepărtinitoare. Pentru un cetățean imperial, întotdeauna era supărător să i se amintească de soarta marilor civilizații ale Americii Centrale și de Sud, sacrificate pe altarul lăcomiei europene, în cele din urmă spuse:

— Schimbare fără suferință n-a fost niciodată... mă tem că așa e lumea.

— Și, după cum ați văzut tu și ai tăi, se prea poate ca locuitorii provinciilor să fie cei care au suferit, insinuă Doi Câini. Vorbeai adineaori despre emigranții care s-ar putea hotărî să nu vină aici fiindcă numele pe care l-ați dat acestei regiuni sugerează că ea n-ar exista. Mă sunt tentat să întreb:

care emigranți? Emigranți sunt cei ce-și frâng spinările și trudes în galeriile de colo? Sau sunt băștinași, deposedați de vechile lor câmpuri de vânătoare și siliți să accepte acest jalnic mijloc de a-și câștiga existența?

Peste cine am dat oare... peste un fanatic revanșard?

Don Miguel era tentat să-și revizuiască total părerea despre Doi Câini, și numai din motivul acesta. Dar păstră tăcerea și își mai tăie o felie

de brânză.

— După cum văd cu lucrurile, reluă administratorul minelor, voi vă închipuiți privind din centru spre exterior. Europa este inima lumii iar celelalte continente sunt – cum le-am putea numi? — periferia ei, poate. Bineînțeles, într-o anumită privință aceasta a devenit o profeție care se împlinește de la sine; cel puțin în ultimii cinci sute de ani, foarte multe ciorovăieli la nivel local în Europa au produs schimbări disproporționat de mari aici, în Africa și în Asia. Asta i-a învățat pe cei ca mine să fie recunoscători pentru micile acte de caritate. Fiindcă de cele mari se pare că n-am avut parte cam de mult.

Cuvintele se înfipseră în mintea lui Don Miguel ca o gheară de vultur. Simțind o ușoară mâncărime, prevestitoare de rele, pe ceafă, zise:

— Nu sunt foarte sigur că înțeleg ce vrei să spui.

— Nu? Ei bine, iată un exemplu de ceea ce aș numi eu un mic act de caritate. Să presupunem că Imperiul vostru nu a câștigat victoria lui cea mai importantă. Să presupunem că, în secolele XVII și XVIII, în vestul Europei nu a existat o mare putere și că – la fel ca în estul Europei – regiunea s-a împărțit în mici principate, fiindcă ați pierdut Țările de Jos înainte de a le putea folosi ca loc de lansare pentru invadarea

Angliei, și după ce maurii au recucerit Spania na-
ați mai avut unde merge. Atunci nu-i așa că noi,
indienii, am fi avut parte de patru sau mai multe
bande de europeni care să se încaiere pentru
câmpurile noastre de vânătoare precum câinii în
jurul unui os?

Don Miguel se convinsese de acum că Doi
Câini încerca să-l întărate. Într-un ultim efort
disperat de a dovedi că indianul nu-i bănuia
identitatea, spuse:

— E un argument interesant. E limpede că ai
studiat foarte bine istoria.

— Ca și tine de altfel, zise Doi Câini și îl privi
drept în ochi. Doar ești licențiat al Societății
Timpului, nu?

II

În următoarele câteva secunde Don Miguel
scoase un lung șir de înjurături colorate... dar
numai în gând. În cele din urmă, întinse mâna
după ulciorul cu vin și își umplu paharul fără a
mai cere voie. Neuitându-se la celălalt spuse:

— Nu pot să scap de asta *nicăieri*?

— Cum adică?

— Am venit în California ca să mă odihnesc.
Pur și simplu ca să mă odihnesc! Acasă m-am
săturat până peste cap să tot fiu purtat de colo-
colo ca un animal dresat... lume... lume, iată un
călător temporal, să-l punem să facă niște
giumbușlucuri ca să ne înveselească! Pentru

numele lui Dumnezeu, cum de-ai aflat?

Doi Câini chicoti sec.

— *Înțeleg.* În provincialismul tău tipic european ai crezut că aici e capătul lumii. Ei bine, e adevărat că suntem foarte departe de Londres, dar asta nu înseamnă că, până la urmă, veștile nu ajung și la noi. În drum spre California ai trecut prin New Madrid Prințul Noii Castilii, care este comandantul Societății voastre, se afla din întâmplare la palatul lui de acolo, într-una din rarele lui vizite pe teritoriul pe care-l guvernează în mod oficial. Ai trecut pe la el ca să-ți prezinți omagiile. Și... Doi Câini ridică din umeri, foarte expresiv. Nu pot exista prea mulți oameni în lumea asta care să răspundă la numele de Miguel Navarro.

— Pe focurile iadului, nu e niciun loc pe Pământ unde să pot scăpa de toate astea? Don Miguel, privind atât de încruntat încât creștătura lăsată de sabie pe obraz aproape că dispăru când mușchii de sub ea se încordară, bătu cu palma deschisă în masă, într-un acces de furie.

— Să scapi de ce?

— Ți-am spus doar? De acei amatori de senzații tari care par mereu că se reped asupra unui călător temporal ca muștele asupra unei hălci de carne putrede... și nu sunt mai puțin insalubri, asta s-o știi de la mine!

— Mda, de asta cel puțin îți pot promite că vei fi scutit, zise Doi Câini. Codul bunei cuviințe,

după care ne conducem noi, nu ne îngăduie să jignim vizitatorii în felul acesta. De fapt, din respect pentru dorința ta de a rămâne anonim, voi renunța la subiect, nu înainte însă de a lămuri un lucru.

— Anume...?

— De acum, Don Miguel, nu mai există niciun loc pe Pământ unde să puteți - mă refer la europeni în general - „scăpa de toate astea”. Ați zgâriat fața planetei mult prea adânc. Mi s-a spus că până și zăpada imaculată de la Polul Sud e plină acum de gunoaiele lăsate de exploratorii pe care i-ați trimis acolo.

Urmă o pauză și Don Miguel privi din nou dincolo de vale, către galerii. Onestitatea îl silea să accepte, uitându-se la muncitorii pe jumătate goi de acolo, a căror piele cafenie devenise aproape galbenă din pricina stratului de praf mineral ce îi acoperea, că pe căldura aceea îngrozitoare toți sufereau probabil de sete și de oboseală. Da, era regretabil, dar adevărat: lăcomia Europei făcuse mult rău unor oameni ce nu meritau această soartă.

Oftă și își goli paharul. De data asta, Doi Câini i-l umplu din nou.

— Există și un alt motiv, mai personal, pentru care nu mă port așa cum s-ar cuveni, continuă el meditativ. Așa cum ai dedus, mă interesează foarte mult istoria. A renunța la această șansă

de a discuta cu un expert din centrul politicii internaționale e un lucru pe care îl voi face numai dacă vei insista.

— Cum dorești, cedă Don Miguel, consolându-se cu gândul că – judecând după cele spuse de Doi Câini până acum – întrebările lui aveau să fie la un nivel superior celor puse de, să zicem, marquesa di Jorque.

— Ești foarte amabil, spuse Doi Câini ceremonios. În cazul acesta, dă-mi voie să te întreb dacă ești de acord cu supoziția pe care am avansat-o nu cu mult timp în urmă. Nu este oare probabil că, fără influența imperială asupra coastei mai apropiate a Europei și virtualul vostru monopol asupra comerțului transatlantic, v-am fi avut aici, pe voi, pe francezi, pe suedezi, pe olandezi și chiar pe englezi, aducându-și fiecare diferențele specifice pe acest continent și luptându-se pentru ele? Iar noi, sărmanii indieni, am fi putut fi prinși între ei și măcinați ca boabele de porumb între pietrele de moară.

Nu încăpea nicio îndoială că Doi Câini își lua ipoteza în serios; în umbra acoperișului de papură, fața lui era la fel de cruntă și prevestitoare de rău ca și unul din idoli ciopliți de verii lui din America Centrală. Don Miguel se miră de schimbarea pe care o simțea în el și regretă amarnic că nu abordase orice alt subiect în afară de cel la care ajunsese într-un mod atât de neașteptat începuse să-l

simpatizeze pe Doi Câini chiar de la prima lor întâlnire, cu trei zile în urmă, și așteptase cu nerăbdare ceasurile de flecăreală care să-i abată gândurile de la lucrurile ce nu-i dădeau pace.

Dar aici, acum, Doi Câini pătrunsese în esența temerilor lui la fel de sigur ca inginerul iscusit ce dă de un filon de aur din prima încercare.

Ei bine, asta era și nu avea ce-i face. Dar mâine sau altcândva, curând, avea să fie îndemnat să meargă într-un târgușor și mai îndepărtat, poate chiar să tragă la un han sub un nume fals.

Scoțând un nou oftat, cel mai adânc dintre toate, spuse:

— Hm... Da, cred că e posibil. Deși, personal, mă îndoiesc că vreun așa-zis cuceritor, cu baza economică atât de mică a unei singure țări membre a Imperiului – fie ea chiar Franța, care e relativ mare și îndeajuns de bogată – ar fi putut stabili aici un cap de pod permanent, dacă indienii s-ar fi unit pentru a i se opune.

— Ba eu cred c-ar fi putut, îl contrazise Doi Câini. Cred că voi v-ați fi folosit de mijloacele noastre precare de comunicație și de deosebirile lingvistice care ne despart. Unii dintre noi ar fi putut fi ispitiți să-și lege soarta de o tabără, unii de alta, până când am fi sfârșit la fel de sfâșiați de războaie și ostili unii altora ca și voi.

— Ai o atitudine excesiv de cinică față de europeni, obiectă Don Miguel pe un ton moderat.

— Cu asta nu sunt de acord. Revenind o clipă la rolul pe care nu l-ai atribuit și gândind în termeni mohawki: alegerea unui singur trib, redus ca număr, dintre atât de multe altele, și înzestrarea lui pentru a-l face să pornească într-o formidabilă cruciadă până la Pacific, nu a fost o faptă cinică? Iată cum am învățat noi să fim cinici, dacă e vreo urmă de adevăr în acuzația ta! Nu pentru că aș admite că termenul e justificat. Ci mai mult pentru că a fi aliat cu Imperiul e ca și cum ai fi fratele unui aventurier cu mintea înfierbântată. Oricând o vrajbă în care e direct amestecat poate exploda în fața alor săi, fără știrea și dorința lor.

Gândindu-se la relațiile încordate acum dintre Imperiu și superputerea contemporană lui, Confederația de Est – și, mult mai îngrijorător, la zvonurile recente potrivit cărora savanții occidentalizați din Cathay erau pe punctul de a concepe aparate temporale proprii, fapt care putea duce la cine știe ce consecințe, ținând seama de credința orientală larg răspândită că lumea materială e *maya*, iluzorie!

— Don Miguel se văzu silit să dea din cap aprobator.

— Din pricina asta mai ales, adăugă Doi Câini după o pauză, încalc eu codul bunelor maniere.

E neliniștitor să afli că un călător după toate aparențele obișnuit, sosit aici pentru a se odihni și destinde la lumina soarelui californian este, de fapt, un călător în timp. Mai cu seamă având în vedere...

— Ce? Don Miguel, alertat de o reacție nedefinită a subconștientului, își făcu întrebarea să răsună ca pocnetul unei săgeți de foc.

Un timp, Doi Câini păru că se chinuie să ia o hotărâre. Brusc, își goli paharul și îl trânti tare pe masă.

— Am să-ți arăt! Fiindcă - deși mi-e rușine s-o recunosc în fața unui străin - cunoașterea acestui lucru e o povară prea mare pentru un singur om!

Fără alte explicații, sări în picioare și începu să coboare coasta dealului cu pași mari, strigându-l din fundul rărunchilor pe Tomas, asprul său supraveghetor șef. Câțiva dintre muncitorii de pe partea cealaltă a văii auziră, lăsară lucrul și se uitară să vadă ce îl apucase pe stăpânul lor. Don Miguel îl urmă, mai încet, mijindu-și ochii din cauza luminii prea puternice. Până să-l ajungă pe Doi Câini, acesta îl găsise pe Tomas și acum îi dădea ordine în ininteligibilul dialect indian local. Îndrăzni să întrebe ce era cu toată această agitație neașteptată, dar „Așteaptă și-ai să vezi!” fu singurul răspuns pe care îl primi.

Foarte nedumerit, neliniștit la culme chiar, Don Miguel fu silit să se stăpânească, în timp ce

Tomas pleca în căutarea a doi măgari cu șei potrivite pentru cei din lumea bună. În minte îi apărea conturul vag al unei deducții și elementele ce o alcătuiau erau îngrijorătoare. Evident că accesul de furie al mohawkului fusese declanșat de faptul că își recunoscuse apartenența la Societatea Timpului – dar ce legătură putea exista între sosirea unui licențiat al Societății în această comunitate aflată la mama dracului și brusca transformare a unui administrator de mine într-un om parcă înnebunit de spaimă?

După o așteptare de numai câteva minute – care lui Don Miguel i se păru o anticipare în miniatură a eternității – Tomas se întoarse cu măgarii înșeuai. Apoi, înfășurându-se în vechiul dar viu coloratul lui *serape*¹¹ porni hotărât înaintea lor, pe un drum îngust și plin de praf, ajutându-se la mers cu un toiag.

Don Miguel hotărî, după primii douăzeci de yarzi, că ar face mai bine să meargă și el pe jos. Mersul hurducat al măgarului se deosebea atât de mult de mișcarea unui cal, încât statul în șa devenea un chin pentru el. În plus, se apropia miezul zilei și muștele erau din ce în ce mai supărătoare; ar fi preferat să aibă ambele mâini libere ca să le alunge. Dar o privire aruncată spre Doi Câini îl convinse să nu pomenească de aceste neajunsuri. Mohawkul avea expresia unui

---

¹¹ Șal sau pătură purtată de americanii de origine spaniolă. (n. trad.).

om mânat din urmă de diavoli.

Drumul șerpuia peste umărul dealului, prefăcându-se pe alocuri într-o simplă cărare, dar măgarii erau cel puțin siguri pe picioare, iar Tomas mărșăluia nepăsător înainte. Odată trecuți de creasta dealului, dincolo de limita atinsă până acum de mineri, dădură de o vale mai mică. Arsă de razele soarelui dogoritor. Doar drumul ce șerpuia de-a curmezișul lui amintea că oamenii îi tulburaseră liniștea cândva. Fără el, ar fi putut rămâne așa încă de la Facerea Lumii.

— Acolo! zise Doi Câini, făcându-și măgarul să dea înapoi pentru a veni în rând cu cel al lui Don Miguel. Ridică brațul și arată spre povârnișul stâncos din față.

După o cercetare atentă. Don Miguel spuse:

— Mă tem că nu văd nimic deosebit.

— Bine, atunci hai să ne uităm mai de aproape, mârâi Doi Câini și dădu pinteni măgarului, care porni la trap fără tragere de inimă.

Ce naiba ar fi putut zdruncina până-ntr-atât obișnuitul calm mohawk al acestui om?

Se părea că și Tomas știa încotro se îndreptau; acesta se abătu din drum, cățărându-se de-a dreptul pe o pantă abruptă, stâncoasă, în vreme ce Doi Câini, călare pe măgar, fu nevoit să facă un ocol. Lăsând animalul în voia lui, sări din șa alături de supraveghetor și

amândoi se rezemară de un bloc mare de piatră, rotunjit, înalt aproape cât un stat de om, la care Don Miguel, aruncând repede o privire, nu văzu nimic deosebit.

Apoi, pe măsură ce Doi Câini și Tomas se opinteau în el cu toată forța, blocul porni să se legene înainte și înapoi. Brusc, se urni din loc, rostogolindu-se pe jumătate și oprindu-se într-o scorbură de pământ ce îl cuprindea atât de bine, încât aproape sigur că nu era întâmplătoare. Deplasarea blocului de piatră dezvălui o deschizătură în povârnișul din spatele lui. O deschizătură întunecată, aproape pătrată. Gura unui tunel.

Gura galeriei unei mine!

Don Miguel simți un fior de groază când în mintea lui începu să se facă lumină. Grăbindu-se să se alăture celorlalți, privi în tunelul întunecat – nevăzând nimic din cauza contrastului cu soarele sclipitor – și întrebă:

— Ce-i asta? Nu credeam că ați început să faceți săpături și în valea asta!

— N-am început, confirmă Doi Câini. Părea să-și fi recăpătat obișnuitul sânge rece, iar tonul lui era sardonice. După câte se pare, nu există prea multe îndoieli că altcineva a început. În ultimii ani am fost deseori puși în încurcătură de faptul că așa-zisele filoane bogate în minereu, ce ar fi trebuit să se întindă pe distanțe însemnate, se opreau brusc, contrar previziunilor geologilor

noștri. Iar acum, cu vreo lună sau două în urmă, am dat de această galerie ascunsă. Și înăuntru am găsit...

Păși o clipă în deschizătura joasă, fiind nevoit să se aplece pentru a nu se lovi la cap, bâjbâi pe jos și se întoarse spre Don Miguel, ținând ceva în palma întinsă. Don Miguel luă obiectul, îl privi cu ochii mari și simți cum lumea se cutremură în jurul lui.

III

Înălțimea Sa prințul Noii Castilii, comandantul Societății Timpului, își trecu degetele prin barba scurtă și neagră. Privi îndelung obiectul de pe masa din dreptul său și, în cele din urmă, vorbi:

— Ei bine, Navarro, întrucât se pare că ai darul de a scoate la iveală tot felul de vechituri stânjenitoare, presupun că va trebui să te întreb ce crezi despre această... această bucată de fier vechi. Știu că o iei în serios destul pentru a-ți întrerupe vacanța în California, dar trebuie să-ți spun că, mie cel puțin, mi se pare un obiect destul de inofensiv... Hai, spune-mi: de ce atâta tevatură?

Don Miguel trase adânc aer în piept și își ținu răsuflarea timp de trei bătăi de inimă. Nu trebuia să-i spună nimeni că singur se băga în gura lupului, ar fi fost mult mai fericit dacă s-ar fi putut consulta cu unul din teoreticienii Societății - ideal cu însuși părintele Ramón -

înainte de a-și face publice suspiciunile. Dar părintele Ramón se afla de partea cealaltă a Oceanului Atlantic iar comandantul era aici, în New Madrid. Iar descoperirea făcută de Doi Câini avusese loc deja cu două luni în urmă...

Își umezi buzele, deplin conștient de ochii sfredelitori ai numeroaselor persoane de vază adunate aici, în sala de audiere a prințului, și în primul rând de privirea fixă a celorlalți licențiați din jurul său în timpul scurtului popas la New Madrid, *en route* spre California, făcuse neplăcuta descoperire că membrii Societății stabiliți aici se simțeau oarecum ofensați că i se acordase Ordinul Coasei și al Clepsidrei atât de timpuriu, și nu i-l puneau pe seama vreunei fapte deosebite care să fi meritat această onoare, ci influenței exagerate pe care o avea la sediul Societății din Londres.

Dacă această speculație riscantă se dovedea nefondată...

Dar izgoni din minte această posibilitate. Mult prea multe erau în joc pentru el ca să se mai gândească la riscul prejudiciilor personale ulterioare. Și, oricum, nu era mai rău să fii prinț decât om de rând în atât de multe privințe? Imaginează-ți că trăiești cu ochii tuturor ațintiți asupra ta douăzeci și patru de ore pe zi, că nu te poți scula din pat, nu-ți poți face toaleta, nu poți sta la masă, fără să fii înconjurat de atențiile a zeci de pisălogi! Nu te-ai mai putea

bucura cum trebuie nici de o aventură sentimentală, dacă mă gândesc bine, fără ca amănuntele cele mai obișnuite să ajungă, deformate, la bucătarii palatului!

Drept care își trase umerii înapoi, își privi comandantul drept în față și rosti curajos:

— Iată ce cred cu despre asta, domnule comandant... deși s-ar putea să greșesc. Cred că este o încălcare a Tratatului de la Praga.

Ei bine lansase bomba. Și explozia ei avu fără doar și poate un efect extraordinar. Prințul însuși se făcu alb ca varul și tresări pe scaun, în vreme ce toți ceilalți, fără excepție, pălră și scoaseră exclamații nedeslușite.

— De către cine? întrebă prințul cu asprime.

— De către cealaltă parte semnatară a Tratatului... presupun. Ori asta, ori avem de-a face cu primul caz consemnat de intervenție temporală a unui călător în timp venit dintr-un loc nelegat de obligațiile prevăzute în Tratat.

În sala de audiere se lăsă o liniște înspăimântătoare.

— Îți dai seama, spuse prințul într-un târziu, că aceasta este cea mai gravă afirmație pe care ai putea-o face?

Mai bine n-o făceam! Dar Don Miguel păstră gândul pentru sine și doar încuviință din cap.

— Ai argument?

— Cred că da, domnule comandant. Făcând aceste cercetări așa cum mi-a stat în putință, în

grabă și fără aparat temporal, n-am putut ajunge la o altă concluzie.

Prințul întinse o mână păroasă spre bucățița inofensivă de metal de pe masa din față. În ultimul moment, înainte de a-și duce gestul până la capăt, se trase înapoi, ferindu-se ca de un șarpe adormit.

— Părăsiți sala! Numaidecât! Iar dacă vreunul dintre voi suflă o vorbă despre asta, îi voi zbura capul de pe umeri înainte de căderea nopții... e clar? Călău! Știu că există cel puțin trei flecari incurabili ale căror limbi răpăie zi și noapte ca boabele de mazăre uscată-ntr-o bășică... pregătește trei țepe până după-amiază în care să le cocoțăm capetele!

Omul care stătea lângă ușă, cu o mască neagră și anonim, răspunse poruncii printr-o plecăciune, și nu puțini fură curtenii ce se cutremurară.

— Și-acum, dați-i drumul afară! urlă prințul. Toți, în afară de Don Miguel, hai, mișcați-vă!

Tratatul de la Praga, cugetase adesea Don Miguel, era cel mai fragil bastion ridicat vreodată între om și forțele haosului primar. Era ca un dop de hârtie udă în gura unui vulcan – era însă tot ce se putea realiza.

La început, când descoperise modul în care timpul putea fi transformat într-o direcție ca oricare altă direcție, astfel încât oamenii să

poată călători de-a lungul lui, Don Carlos Borromeo - pe care unii îl considerau foarte înțelept, iar alții trist și deziluzionat fără speranță - prevăzuse cu claritate utilizările pe care le-ar putea da acestui miracol cei egoiști și lacomi. Se spune chiar că intenționase să încerce suprimarea acestor cunoștințe pe de-a-ntregul dar, în cele din urmă, consultându-se cu confesorul său, fusese silit să accepte că același principiu ar putea fi descoperit de altcineva, mai puțin sceptic în privința capacității omenirii de a face față unor posibilități dincolo de orice închipuire.

Dar, privind lumea contemporană lui. Fusese confruntat cu acei intransigenți care doreau să recucerească Spania, vechea citadelă de unde civilizația creștină fusese izgonită de bravul ei rival islamic, și care nu s-ar fi dat în lături de la a trimite o armată în trecut, pentru a asigura acea schimbare a istoriei. Mai existau și cei din iritabila, instabila Confederație de Est, nemulțumiți că fac parte dintr-o alianță politică eterogenă, care ar fi preferat să vadă Lituania sau Polonia sau Prusia sau chiar Russ că devine o putere națională dominantă, de necontestat, fără a mai fi nevoită să ia în considerare pretențiile grupărilor locale aflate în rivalitate.

A da călătoria temporală pe mâna unor oameni cu asemenea intenții ar fi ca și cum ai fuma pipă într-o fabrică de muniții.

Singura soluție în care își putea pune speranțele, hotărâse el, era ca știința călătoriei temporale să fie încredințată unor oameni de o cinste ireproșabilă, conștienți de responsabilitatea pe care aceste cunoștințe o impuneau asupra lor și legați prin jurăminte să se supună instrucțiunilor celor mai înțelepți și clarvăzători reprezentanți ce se puteau găsi pentru a-i conduce.

În consecință, făcând apel la Papă pentru o împuternicire prin care să poată da ordine prinților, regilor și împăraților, sub amenințarea excomunicăm imediate, Borromeo înființase Societatea Timpului și îi obligase pe membrii fondatori să promită solemn că vor folosi călătoria în timp numai spre binele omenirii, că vor spori fondul cunoașterii umane și nu vor interveni în trecut.

Cu toate acestea, de ceea ce-i fusese frică nu scăpase: aproape imediat, un grup de smintiți începu să facă agitație pentru recucerirea Spaniei. O vreme, nebunia păru că va învinge înțelepciunea. Apoi, însă, balanța se înclină din nou în favoarea rațiunii. Țările membre ale Confederației făcură cunoscut cu discreție și delicatețe – că și ele aflaseră secretul călătoriei în timp. Dacă o armată imperială se întorcea în trecut pentru a se opune invaziei maure în Spania, avea să fie întâmpinată de forțe corespunzătoare, hotărâte să mențină *status*

quo-ul întrucât Confederația considera că Imperiul era și așa destul de puternic, fără a mai adăuga, retrospectiv, și peninsula iberică la teritoriul său.

Se șoptea, dar nu se dovedise niciodată, că însuși Borromeo dezvăluise acest secret Confederației. Oricum, totul se sfârși cu bine; Imperiul își veni în fire, propuse arbitrajul Papei și, cu ajutorul celor mai mari experți juridici ai Vaticanului, elaboră acordul care, în cele din urmă, fu semnat, în 1897, în frumosul și vechiul oraș Praga. Tratatul fu ultima moștenire lăsată de Borromeo. La trei săptămâni după semnarea lui muri, în urma unei răceli contractate în cețurile Poloniei, căci în anul acela era o iarnă cumplită.

Poate, gândi Don Miguel, murise mulțumit. Dar părea puțin probabil. Trebuie să fi bănuț că, mai curând sau mai târziu, Tratatul în sine se va dovedi insuficient, chiar dacă astupase un timp prăpastia. S-ar putea să nu fi prevăzut că lăcomia va corupe atât de repede până și pe licențiații presupuși a fi aleși pentru cinstea și integritatea lor – și totuși Don Miguel știa, mai bine decât oricare dintre colegii săi, cu excepția părintelui Ramón, cât de aproape ajunsese deja simpla lăcomie să tulbure însăși alcătuirea istoriei. Mai mult decât atât, exista și acel amănunt, chiar mai însemnat, de care Borromeo trebuie să fi fost conștient: aparatul temporal

era în sine atât de simplu încât, până la urmă, alți savanți, ai căror guverne nu erau semnatare ale Tratatului, aveau să descopere principiul de funcționare... sau să cumpere informațiile de la vreun ins venal, de la vreun ins dornic de răzbunare, de la vreun ins cu mintea șubredă.

Descoperirea făcută de Doi Câini era prima mărturie din secolul XX că o altă putere urma să perfecționeze călătoria în timp? Oare era vorba despre o expediție din Califatul Mediteranean sau – mai degrabă, luând în considerare așezarea geografică – despre niște exploratori temporali din Regatul de Mijloc al Cathay-ului? Sau despre niște intruși din Çipangu¹², insulele acelea din largul coastei de est a Asiei, al căror popor admira Imperiul atât de mult, și care se străduiau să-și transforme situarea lor geografică asemănătoare într-o independență politică asemănătoare față de cultura continentală a Cathay-ului, ce dominase practic întreaga lor istorie consemnată?

Don Miguel se îndoia de aceste ultime posibilități. El credea fără rezerve în principiul enunțat de William de Occam, „brițuț” ce te sfătuia să nu multiplici ipotezele mai mult decât e necesar. Și aici nu trebuia să avansezi ipoteze.

Trebuia doar să deduci...

---

¹² Veche denumire a Japoniei (n. trad.).

— Este oțel de calitate, zise Don Miguel, arătând spre obiectul de pe masa dintre el și prinț. Este vârful unui sfredel, rupt în două. Am stabilit, în afară de orice îndoială, că *noi* nu am făcut săpături în valea aceea niciodată. Iar istoria nu amintește de nimeni care să fi știut cum se face oțelul de calitate și care să fie trecut prin partea aceea a Californiei înainte ca noi să descoperim Lumea Nouă. În tovărășia lui Doi Câini, administratorul minelor, am cercetat zona pe o rază de câteva mile. Am descoperit urmele a cel puțin nouă galerii, toate fiind surpate, în afară de prima. Doi Câini are cunoștințe vaste de mineralogie; a putut estima că minele acelea au fost exploatate cu aproximativ o mie de ani în urmă. Am vorbit cu câțiva dintre supraveghetorii și șefii lui de echipă care m-au dus să văd galerii săpate și abandonate de ei, unde ceea ce ar fi trebuit să fie vine întinse de minereu se sfârșeau de fapt brusc, în loc să continue pe distanțele prevăzute. Tocmai aceasta m-a dus până la urmă la concluzia inevitabilă că aici ne confruntăm cu o intruziune ilegală în trecut.

Prințul dădu încet din cap a înțelegere, cu fața mai mohorâtă decât iarna în Norrovegia.

— A cui și în ce scop, Navarro? Care-i părerea ta? întrebă el.

— Domnule comandant, nu pot decât să interpretez ce am văzut cu ochii mei. Don

Miguel își umezi buzele. Eu înțeleg situația cam așa. Este un fapt binecunoscut că dealurile acelea conțin unele dintre cele mai bogate zăcămintele minerale din lume. Eu cred că intrușii au decis să le exploateze – poate pentru vreun metal anume, cum ar fi argintul, care este esențial pentru călătoria în timp. În prezent acest lucru era imposibil, din moment ce noi deja avem muncitori acolo, dar în trecut, desigur, regiunea era pustie, în afară de câțiva indieni despuiați cărora mineritul nu le stârnea niciun interes. Poate că intrușii nu aveau, sau nu au, o mare experiență în geologie și s-au bazat pe faptul că, după terminarea lucrului, factorii naturali vor șterge pur și simplu urmele lăsate de ei. Dacă stăm bine să ne gândim, California este un ținut bântuit de cutremure și într-o mie de ani e de așteptat ca minele să se prăbușească de la sine. Doar întâmplarea trebuie s-o fi păstrat pe cea în care Doi Câini a descoperit vârful de sfredel.

— Vasăzică obiectul ăsta – prințul ridică bucățica de metal – a stat îngropat timp de o mie de ani! Și totuși de-abia e atins de rugină, nu?

— Așa cum v-am spus, domnule comandant, intrarea în peșteră – în galerie mai degrabă – era astupată de un bloc de piatră bine echilibrat. Pământul și buruienile formaseră un strat izolator aproape perfect în jurul lui, iar

interiorul peșterii era uscat. Oricum, clima acolo e cam aceeași pe toată durata anului.

Preț de câteva clipe, prințul rămase tăcut. Ochii lui întunecați cercetară chipul lui Don Miguel. Într-un târziu spuse greoi:

— Tare aș vrea să fie altfel, Navarro, dar, după părerea mea, ai reușit să fii convingător. Vom trimite un aparat temporal în California cât mai curând posibil și vom vedea dacă putem găsi probe obiective. Se ridică în picioare. Între timp vom încunoștința și Londres și îi vom chema pe investigatorii noștri cei mai bine pregătiți. Nu pun la îndoială analiza făcută de tine situației, dar trebuie să recunoști că o acuzație nefondată, privind încălcarea Tratatului de la Praga, ar putea risipi atmosfera de încredere, și așa precară, pe care am reușit să o creăm între noi și Colegiul Temporal.

— Domnule comandant, zise Don Miguel cu pasiune, mă rog din toată inima să *nu* am dreptate. Căci va fi și mai cumplit dacă se va dovedi că am!

IV

Înainte de a se descoperi drogurile cantabile, menite să descuie porțile adevărului din mintea oamenilor, existase o tortură - folosită chiar de Sfântul Oficiu - ce consta din așezarea deasupra celui interogat a unei scânduri late, pe care se puneau pietre din ce în ce mai grele astfel încât,

până la urmă, un om încăpățânat era strivit ca o insectă sub talpa unei cizme.

Pentru Don Miguel următoarele săptămâni semănară cu o astfel de caznă. Și nu era singurul care suferea.

Prima piatră fu ușoară și nu adăugă la povara temerilor sale decât simpla confirmare a ceea ce bănuia deja. Se zvonise o vreme că în Confederație circula mai mult aur și argint decât puteau justifica resursele cunoscute. Concluzia logică era că se localizaseră filoane noi, ținute în secret până acum. Poate în pustietățile neexplorate, neospitaliere ale Siberiei.

Ultimele informații făceau mai probabilă înlocuirea „Siberiei” cu „California”.

A doua piatră fu mai grea și mai dureroasă. Un expert în metalurgie compară misteriosul vârf de sfredel cu eşantioane din alte oțeluri și raportă fără echivoc: fabricat în Augsburg! Era de un tip ce se folosea în mod obișnuit în Confederație, dar aproape de neîntâlnit în altă parte - cu siguranță nu în California, unde o seamă din elementele de bază erau imposibil de găsit.

A treia, și cea mai grea, fu un raport din partea unei echipe de muncitori pe care Doi Câini - la cererea urgentă a lui Don Miguel - o pusese să cerceteze drumul dintre mina transgresorilor și cel mai apropiat și mai

avantajos port de pe coastă. Una dintre primele probleme care se iviseră fusese, desigur, aceasta: cum au ajuns transgresorii la locul unde li se descoperiseră urmele? Acționarea unui aparat temporal pentru a-i lansa ocupantul în spațiu, cât și în timp, era, firește, posibilă – nu era nevoie decât de o ajustare a relațiilor dimensionale dictate de barele purtătoare de energie din carcasa lui. Atât timp cât potențialul gravitațional la punctul de sosire era aproximativ același cu cel de la bază, călătorul nu era afectat cu nimic... deși lansarea din vârful unui deal într-o vale ducea la dispersarea dezordonată a surplusului de energie potențială și la moartea sau rănirea călătorului.

Și totuși, părea improbabil ca, în aceste condiții, cineva să străbată orbește o mie de ani și să se și deplaseze la câteva mii de mile; ar fi fost un salt îngrozitor în întuneric, și exista și riscul schimbării reliefului prin eroziune sau cutremure de pământ, astfel încât călătorul se putea opri într-un deal sau chiar în înaltul cerului. Mai probabil părea ca transgresorii să se fi întors mai întâi în timp, într-un loc a cărui topografie o puteau stabili fără niciun dubiu, și apoi cel puțin un grup de cercetare să-și fi continuat drumul până la exploatarea minieră cu mijloace mai convenționale.

Iar oamenii trimiși de Doi Câini, urmând ruta cea mai plauzibilă spre mare, dădură de coasta

unei corăbii, îngropată în nisip, de o formă puțin folosită de băștinași și într-o stare ce sugera că zăcea acolo unde o găsiseră ei de nici mai mult nici mai puțin de o mie de ani...

Înnebuniți aproape de presiunea cumulată a acestor informații, experții trimiși din New Madrid și Londres de Societatea Timpului intensificară ritmul pregătirilor. Un aparat temporal transportabil fu adus în izolata vale californiană, ca de obicei în cel mai strict secret – puțini oameni din afara Societății văzuseră vreodată un aparat temporal adevărat, fiindcă era atât de periculos de simplu, alcătuit numai din bare de argint și fier magnetizat aflate în relații precis determinate. I-ar fi putut intra cuiva în cap să facă un model după ceea ce văzuse, cu consecința îngrijorătoare ca modelul să poată *funcționa*.

Drept care, la lumina soarelui înflori un orașel din corturi de pânză tare iar lucrătorii cu familiile lor treceau pe lângă el, cei mai mulți lipsiți de curiozitate, oprindu-se din când în când să privească, dar nu foarte des, la încă una din manifestările nebuniei acestor europeni veniți, fără a fi chemați de nimeni, în lumea lor tihnită.

În seara zilei în care bănuiala se transformă într-o crudă certitudine. Don Miguel se întâlnește din nou cu prietenul său Doi Câini cu capul plecat, urca anevoie dealul ce despărțea zona

actuală de extracție de cea exploatată de transgresori, simțindu-se de parcă lumea, șchiopătând, îl folosea ca pe o cârjă, când își auzi numele strigat. Ridicând ochii, îl văzu pe mohawk așteptând mai sus pe cărare, cu chipul enigmatic, gata să primească orice veste.

— Ei? făcu el când Don Miguel veni mai aproape.

— I-am găsit, zise Don Miguel. În vara anului 984, era noastră. Au ucis un licențiat mohawk care li s-a arătat. Și au folosit o armă de foc.

Doi Câini dădu încet din cap.

— Așadar pietrele voastre de moară vor măcina din nou, și de data asta noi vom fi prinși între ele.

— Cum adică? întrebă Don Miguel. Dar era prea ostenit ca să-l intereseze cu adevărat răspunsul.

— Credeam că e destul de clar. Nu mi-ai dat de înțeles că ați găsit ce-ați căutat... transgresori din Confederație?

— Da, nu e nicio îndoială. Au fost văzuți, cum am mai spus. Mai mult decât atât, au fost auziți vorbind.

— În cazul ăsta înseamnă că s-a încălcat Tratatul de la Praga... nu-i așa?

— Așa s-ar părea. Eu nu sunt, totuși, un expert, de aceea acum îl așteptăm pe însuși părintele Ramón, care trebuie să sosească de la Londres, așa că n-am să dau niciun verdict.

Urmă o pauză. În cele din urmă, mohawkul spuse gânditor:

— Sunteți un popor ciudat... să știi că sunteți! Când era vorba de onoare și dreptate, strămoșii mei nu așteptau să se consulte cu un expert de peste mări și țări. Luam singuri hotărârile și acționam potrivit principiilor în care credeam, fără a ne păsa de consecințe. Și întotdeauna mi s-a spus că acesta a fost și codul hidalgilor, motiv pentru care, dintre toți intrușii europeni rivali, tocmai spaniolii au reușit să încheie o alianță prosperă cu Pieile Roșii, mai degrabă decât cu francezii sau cu suedezii.

— Asta cam așa e. În pofida oboselii, Don Miguel simți că argumentul mohawkului îi stârnește interesul. Analiza culturală constituia, inevitabil, un subiect pe care fusese nevoit să-l studieze temeinic înainte de a-și desăvârși pregătirea de călător temporal.

— Atunci de ce nu acționați pentru a înlătura nedreptatea care vi s-a făcut?

— Pentru că nu trebuie să ne gândim numai la noi, accentuă Don Miguel. Aceasta este o problemă temporală. O singură acțiune necugetată ar putea denatura până-ntr-atât istoria încât noi înșine ne-am exclude din existență și pe voi o dată cu noi.

— Deși vă admir scrupulele, murmură Doi Câini, purtarea voastră încă mă mai nedumerește. În ultima vreme, de când s-a

creat situația asta, am citit cu atenție despre problemele legate de călătoria temporală, și mi se pare că i-ați putea desființa pe transgresori, nu-i așa, la sfârșitul șederii lor...? Mai precis, atunci când schimbările provocate de săpăturile lor asupra reliefului ar corespunde cu ceea ce se poate vedea în prezent.

— A, este posibil! De fapt, se prea poate ca aceasta să fie soluția pe care va trebui s-o adoptăm până la urmă. Dar... Don Miguel clătină din cap nefericit. Am risca să creăm o buclă cauzativă închisă, înțelegi, unde o acțiune viitoare ar atrage după sine consecințe în trecut, și acesta este un lucru atât de periculos încât nu te poți încumeta să-l faci înainte de a examina fiecare alternativă.

Deși dacă alternativa este moartea unui rege...

Dar alungă hotărât amintirea acelei nopți de Anul Nou. Când adevărul a ceea ce spunea el acum fusese demonstrat într-un mod atât de înspăimântător.

— Dacă sunt, totuși, lăsați să scape de pedeapsă, transgresorii aceștia sigur vor fi tentați să repete ce au făcut, nu? În altă parte, adică. Următorul loc în care veți da de ei s-ar putea să fie minele voastre de cărbuni, de acasă, sau minele de cositor din Cornwall, sau oricare alt loc unde nu prea vă dă mâna să pierdeți ceea ce aveți atât de aproape de inima

Imperiului.

— Dar nu vor fi lăsați să scape de pedeapsă. Dovada concretă a intervenției lor va fi urmată cu siguranță de un interdict papal și, dacă e necesar, întreaga Confederație ar putea fi pusă sub interdicție.

— Și crezi că asta este o armă îndeajuns de puternică pentru a schimba părerea unor oameni care și-au manifestat deja intenția de a modifica trecutul? Dacă ei nu se tem de consecințele materiale datorate amestecului în istorie, e oare posibil să fie impresionați de amenințarea cu unele neplăceri spirituale din partea unui moșneag ce șade pe un tron la Roma?

— Ei, dar ești un sceptic înverșunat! exclamă Don Miguel. Ești cumva...? Nu, iartă-mă: e o întrebare pe care n-am dreptul s-o pun.

— Întreabă ce vrei, zise Doi Câini ridicând din umeri. După tradiția noastră, omul pe care-l consideri prieten îți este și frate și un frate poate ști totul despre tine.

Don Miguel încă mai șovăia. În cele din urmă spuse:

— Păi, de fapt vroiam să te întreb dacă nu cumva ești credincios.

Doi Câini râse crispat.

— Tu presupun că ești, nu? contră el și, fără să mai aștepte răspunsul anticipat deja, continuă: Ca să spun drept, sunt, dar nu catolic.

Nici măcar ceea ce ai putea numi creștin, dacă mă gândesc bine. A, am fost crescut în spirit creștin – trimis pentru a primi obișnuita educație preoțească la școlile voastre misionare și am învățat o mulțime de lucruri despre lumea pe care tradiția noastră o ignora și o nesocotea. Dar erau atât de multe contradicții încât, până la urmă, propria mea conștiință m-a izgonit din turma credincioșilor.

Don Miguel auzise vag că o seamă din credințele ce precedaseră contactul cu europenii renășteau acum printre mohawkii – rectificare, repetând întocmai cuvintele rostite de Doi Câini cu multe săptămâni în urmă printre indienii pe care imperialii îi includeau, de-a valma și cu nepăsare, sub singura denumire tribală de „mohawk”. Dar aceasta era prima aluzie că Doi Câini însuși ar putea aparține vreuneia din ele. Întrebă, foarte curios:

— Care erau acele acele contradicții?

— A! Nu am putut împăca angajarea voastră față de un Propovăduitor al Păcii cu felul în care mi-ați masacrat strămoșii... și nu am putut împăca nici capacitatea voastră de a călători în timp cu lipsa voastră de dorință de a vă întoarce și a vedea cu ochii voștri adevărata fire a Mântuitorului căruia vă închinați.

Asta îl neliniștise, nu o dată, și pe Don Miguel. Spuse cu o siguranță simulată, de data aceasta parcă auzindu-l pe părintele Ramón:

— Dar noi am fost în vremea când Iisus își propovăduia credința. Fiecărui Papă de pildă, imediat după numire, îi este îngăduit să-l audă pe Hristos vorbind, și timp de aproape o sută de ani Biserica a supraviețuit oricăror consecințe. Orice ai crede despre Hristos ca Fiu al Domnului, nu poți tăgădui că a fost un om cu totul și cu totul excepțional.

— Poate. Dar excepțional în vremea și locul în care a trăit. Adesea mi s-a spus că stră-străbunicul meu a fost cel mai iscusit vânător de bizoni din câți văzuse tribul lui vreodată. Frumos! Minunat! Dar de când ați adus arme de foc în țara asta, cine mai poate trăi din uciderea bizonilor? De admirat, pot să-l admir... dar e nevoie oare să-l imit, acum că bizonii sunt atât de rari încât se impune să fie protejați?

Don Miguel descoperi că nu are replică imediată la această întrebare. Ridică din umeri și își șterse fața și numaidecât Doi Câini se lăsă cuprins de remușcare. Apropiindu-se și luându-și prietenul pe după umeri, zise:

— Dar nu am niciun pic de milă dacă te țin aici. În soarele ăsta dogoritor, ca să discutăm tot felul de abstracțiuni! Hai mai bine să stăm pe veranda mea puțin, să bem câteva pahare din vinul nostru de aici, care se pare că îți place așa de mult, și să vorbim despre lucruri ce nu au nicio legătură cu soarta universului!

Don Miguel zâmbi șters.

— Asta, spuse el cu sentiment, să știi că ar fi o destindere binevenită.

V

În valea izolată sosi Don Arturo Cortés, care încă mai avea privirea unui om bântuit de propria nălucă și care nu fusese prieten cu Don Miguel până nu văzuse acea nălucă; sosi și Don Felipe Basso, care spuse că lady Kristina era tristă că nu-l revăzuse pe Don Miguel, dar fusese nevoită să părăsească Londres pe neașteptate, tatăl ei fiind numit ambasador în Confederația de Est; sosi și părintele Ramón care, spre deosebire de ceilalți doi, nu dădea niciun semn de istovire după groaznica lui călătorie, zi și noapte, de la New Madrid, în uriașa diligență rapidă transcontinentală, cu roți amortizoare, care oprea numai pentru a schimba caii și a lua provizii.

Don Miguel văzu ultimul schimb de cai cum era deshămat de la diligență. Bietele animale păreau gata de tăiere.

Aceștia trei, în noaptea sosirii lor, se adunară cu Don Miguel și cei doi experți din New Madrid care răspundeau, provizoriu, de cercetări până când superiorii lor din Londres aveau să ajungă la fața locului, dintre aceștia, unul era inchizitor. Se întâlniră într-unul din uriașele corturi înălțate de tehnicienii Societății chiar pe dealul pe care se aflau minele administrate de Doi Câini.

Înainte de căderea nopții se stârnise o boare de vânt și umbrele lor aruncate de felinarele aprinse pe pânza albă – se mișcau misterios. În timp ce ei ședeau în jurul mesei.

Don Rodrigo Juarez condusesese personal expediția către anul 984, în cursul căreia existența transgresorilor fusese dovedită. Deși se născuse în Noua Castilie și primise educație mai mult acolo decât în Europa, se bucura de o reputație deosebită și, de la întâmplarea cu Don Arturo Cortés din noaptea de Anul Nou, oamenii începuseră să vorbească mai degrabă despre el decât despre Don Arturo ca probabil succesor al lui Urs Roșu în postul cheie de șef al cercetării. Don Rodrigo era conștient de ceea ce spunea lumea, mai mult decât atât, era satisfăcut să afle că Don Arturo spunea și el la fel: aceasta după părerea lui Don Miguel – adăuga felului lui de a fi o dezagreabilă automulțumire, aproape tot atât de dăunătoare ca și trecuta aroganță insuportabilă a lui Don Arturo.

Dar acum nu mai era timp de simpatii și antipatii personale. Acum însăși structura istoriei se cerea consolidată.

— Ceea ce am descoperit noi, zise Don Rodrigo, nu a lăsat loc pentru niciun fel de dubiu. I-am văzut pe transgresori în timpul lucrului și i-am auzit vorbind între ei, pentru a evita orice anacronism, am fost îmbrăcați – *dezbrăcați* mai degrabă, ha-ha! — ca indienii

despre care știm că erau des întâlniți în California în zilele acelea. Am solicitat un voluntar care să se înfățișeze la tabăra lor și cel care s-a oferit a fost un licențiat mohawk din Noua Castilie, pe nume Cal Dereș. Fără a-i pune vreo întrebare, transgresorii l-au împușcat mortal. Sunt de acord cu Don Miguel Navarro: avem de-a face cu un delict mult mai grav decât simpla crimă, oricât de mârșavă ar fi aceasta. Avem de-a face, indiscutabil, cu o încălcare a Tratatului de la Praga!

Se sprijini de spătarul scaunului, scoțându-și bărbia în afară. Era un bărbat ciolănos, a cărui mamă fusese scoțiană, părul său roșcat și obrajii supti provenind din familia ei.

Toți ochii se întoarseră spre părintele Ramón, care ascultase cu o concentrare maximă rezumatul lui Don Rodrigo. Cel mai nerăbdător să audă părerea iezuitului era Don Miguel; dorința aproape că-i producea o durere fizică.

— Nedovedită, spuse părintele Ramón într-un târziu.

— Cum? Toți puseră întrebarea, cu excepția lui Don Felipe, care se ținea deoparte într-o companie atât de distinsă.

— Nedovedită! Părintele Ramón își întoarse capul de pasăre ca să-i privească pe rând. Din diferite motive. Nici cele mai puțin convingătoare argumente în favoarea acestei opinii nu pot fi găsite aici o încălcare a

Tratatului este, prin însăși natura ei, un dezastru iremediabil, care trebuie evitat cu orice preț. Din fericire, așa ceva nu s-a întâmplat.

— Dar! obiectă Don Rodrigo.

Mâna subțire a părintelui Ramón se ridică pentru a-l întrerupe.

— Nu, ascultă-mă până la sfârșit, dacă nu ți-e cu supărare, înainte de a părăsi Londres, am verificat documentele ce îți atestă competența. Sunt impresionante. Dar omit un lucru foarte important. Nu ai urmat niciodată Școala de Cazuistică din Roma; dacă ai fi urmat-o, ai fi trecut printr-un curs istovitor de artă a argumentării privind tocmai acest subiect – eventuala încălcare a Tratatului de la Praga. Fii sigur că, atunci când experții Vaticanului au elaborat acest Tratat, nu au făcut-o în grabă și nici ca să lase vreo porțiță de scăpare.

— Eu nu vorbesc despre posibilitatea de a te furișa printr-o astfel de porțiță! se înfurie Don Rodrigo. Eu vorbesc despre niște transgresori care au rupt Tratatul în bucăți și au scuipat pe fiecare bucată în parte!

Calm, părintele Ramón îl privi fix până îl făcu să-și plece ochii.

— Ar trebui să fii mai prevăzător când faci asemenea afirmații, zise el în cele din urmă. Mai ales în funcția pe care o deții. Reacția lui Don Miguel este scuzabilă, în mod normal, lui îi va

veni rândul să urmeze Școala de Cazuistică de-abia peste vreo cinci ani. Dar și colegul tău mă surprinde. Își îndreptă privirea încruntată spre inchișitor. Tu, frate Vasco, ce gândești?

Cel întrebat se foi pe banca tare.

— Eu îmi rezerv părerea până am să consult un text pe care nu e nevoie să-l numesc. Copii ale acestui text sunt doar la New Madrid și mărturisesc că am uitat aproape tot ce conține.

Iezuitul își țuguie buzele. După o clipă ridică din umeri.

— Ei bine, cred că nu mai e nevoie să prelungim discuția, nu? Don Arturo, dacă îmi aduc bine aminte, a *urmat* Școala și acum probabil că de-abia așteaptă să ne ofere soluția corectă.

Priviră spre Don Arturo, mișcându-și capetele ca niște marionete, și îl văzură cum își trece mâna. Tremurând, peste față.

— La problema aceasta nu am nicio soluție, părinte, zise el. Dar de un lucru sunt aproape sigur.

— Anume...? îl îndemnă părintele Ramón.

— Nu a existat o încălcare a Tratatului de la Praga, fiindcă așa ceva este practic de neconceput.

Don Miguel se uită la prietenul său Don Felipe și primi drept răspuns o privire ce spunea: „Habar n-am despre ce se vorbește aici”. Se întoarse din nou spre iezuit.

— Se... se pare că m-am cam pripit, începu el, dar nu reuși să continue.

Zâmbind și semănând, ca de obicei, cu o tigvă învelită în pergament, părintele Ramón clătină din cap.

— Păstrează-ți scuzele, fiule. Nu sunt justificate. Intenția de a încălca Tratatul este perfect imaginabilă și se pare că tocmai peste asta ai dat tu. Dar să vă explic situația în termenii pe care cred că i-ar folosi judecătorul unei curți papale. Ridică un deget numai piele și os. *Imprimis*: moartea lui Cal Dereș. Mohawkul era un extemporat, nu? Fiind împușcat de un alt extemporat, moartea lui în trecut s-a datorat unor cauze a căror origine se află în prezent, iar efectele au început să se manifeste într-un moment din prezent ulterior momentului plecării lui, fapt ce poate fi demonstrat. Ulterior poate și momentului în care... *transgresorii*, cum îi numiți voi atât de elocvent, au plecat în trecut. Acest lucru nu este sigur, dar dovezile pe care le avem acum sunt în favoarea lui.

— Dar Cal Dereș a fost unul dintre cei mai buni oameni ai mei! izbucni din Rodrigo. Și l-au împușcat fără să clipească!

— Pentru crimă există pedepse, spuse părintele Ramón. Acesta nu este, totuși, un delict care să aibă vreo legătură cu Tratatul de la Praga iar noi tocmai asta discutăm aici. Mai ridică un deget. *Secundo*: există o clauză

anumită în Tratat pe baza căreia, mai mult ca sigur, Don Rodrigo, arzi de nerăbdare să formulezi o acuzație. Clauza prevede, în rezumat, ca niciuna dintre părțile semnatare ale acordului să nu acționeze în timpurile trecute astfel încât cealaltă parte să sufere prejudicii detectabile în prezent. Clauza însă nu face nicio referință la prejudicii viitoare, ipotetice, și întrucât operațiunile de extracție deocamdată nu s-au extins din valea aceasta spre cea alăturată, unde transgresorii și-au săpat puțurile, în discuție intră numai prejudiciile viitoare.

— Ridicol! răbufni Don Rodrigo. Să admitem că și-au scos minereul din puțurile săpate în valea de alături și nu din cea pe care o exploatăm noi acum cu toate acestea, administratorul minelor declară că oamenii lui au descoperit frecvent filoane de minereu ce se sfârșeau mai repede decât ar fi trebuit, făcându-i să se întoarcă și să sape alte galerii, când s-ar fi convenit să le extindă și mai mult pe cele existente. Dacă acesta nu este „prejudiciu”, să-mi spuneți dumneavoastră ce este! Se lăsă pe speteaza scaunului și încheie necuviincios: Oricât m-ar mâhni să contrazic un expert de calibrul dumneavoastră, mă tem că vă scapă totuși ceva.

— Nimic, murmură iezuitul. Sau poate nu mie, ci experților în arta argumentării, care au

petrecut cea mai mare parte din veac dezbătând posibilele interpretări ale Tratatului. Ridică al treilea deget. Afirm mai departe că, *tertio*, nu ni s-au adus niciun fel de prejudicii detectabile în prezent, fiindcă Don Miguel Navarro nu a interpretat faptele, ce indicau o intervenție anterioară, în timpul prezent al descoperirii acestor filoane de minereu.

Până și Don Felipe căscă gura de uimire la înspăimântătoarea subtilitate a acestui argument. Cât despre Don Miguel, acesta nu se putu abține de la o reacție explozivă – dar, din fericire, neexprimată în cuvinte. Părintele Ramón se întoarse spre el.

— Știu ce gândești, fiule, zise el. Te întrebi de ce, dacă așa stau lucrurile, nu mergem și noi să jefuim, sistematic, vremurile preistorice ale teritoriului ocupat acum de Confederație, pentru a-i sărăci și prăpădi pământurile. Și îți pot răspunde imediat. Așa ceva nu s-a făcut. De ce s-ar face? La ce bun? Dacă noi le-am face așa ceva, ei ne-ar face același lucru, și am sfârși fiecare cu resursele celuilalt, dar cu prețul unui efort infinit mai mare.

Își fixă din nou privirea pătrunzătoare asupra lui Don Rodrigo.

— Ceea ce ori ai uitat, ori nu ai realizat niciodată, fiule, este că Tratatul de la Praga e unic în felul lui. Singur printre acordurile și învoielile încheiate între oameni sau națiuni de-

a lungul istoriei, pedeapsa pentru încălcarea lui este stabilită nu de cei care l-au conceput, ci de Dumnezeu, Cel care a creat universul. Și din acest motiv este mai mult decât o nerozie să-ți irosești eforturile pentru a demonstra că s-a încălcat Tratatul. Este aproape un păcat. Ca să spunem lucrurilor pe nume: Tratatul de la Praga poate fi încălcat, dar – nu – trebuie – încălcat!

Își sublinie ultimele cuvinte bătând în masă cu pumnul lui osos și, cu fiecare bătaie, roșul din obrajii lui Don Rodrigo se accentuă până ajunse strălucitor ca un apus de soare. Văzându-l cum roșește, Don Arturo zâmbi, după câte își aducea aminte Don Miguel, pentru prima oară de la groaznica noapte de Anul Nou.

Pentru a nu mai fi nevoit să cugete asupra propriilor amintiri legate de noaptea aceea înfricoșătoare, Don Miguel spuse tare:

— Și totuși, trebuie să se acționeze într-un fel!

— Indiscutabil, încuviință iezuitul. Ți-am putea auzi propunerile în legătură cu aceasta?

Lui Don Miguel i se împletici limba în gură:

— Păi... păi, n-am niciun plan anume. Dimpotrivă, m-am gândit dacă nu cumva acțiunea noastră e hotărâtă dinainte! Doi Câini a propus să-i alungăm pe transgresori în momentul în care lucrul lor a lăsat exact urmele pe care le-au descoperit el și oamenii lui, și reflectând la această idee am început să bănuiesc că trebuie să existe o buclă cauzativă

închisă care determină tocmai apariția acelor urme găsite de noi în prezent.

— Asta-i foarte probabil, încuviință părintele Ramón. Evident că ceva i-a împiedicat pe transgresori să epuizeze toate resursele minerale ale regiunii și explicația cea mai verosimilă este că au fost întrerupți și siliți să abandoneze lucrul.

— În cazul acesta, spuse Don Rodrigo, linia noastră de acțiune este clară. Trebuie să trimitem numaidecât în trecut un grup înarmat care să provoace acest... acest abandon obligatoriu al minelor.

— Nici gând de așa ceva, îl contrazise părintele Ramón. Trebuie să mergem în trecut, desigur dar ca să vorbim cu ei, să aflăm cine sunt și să-i sfătuim să plece.

— Să vorbim cu ei? repetă Don Rodrigo disprețuitor. Dar l-au împușcat de moarte pe Cal Dereș doar pentru că a apărut în fața lor!

Mă îndoiesc că vor deschide focul asupra unui extemporat care se recunoaște de departe. Mai ales dacă face parte din tagma preoțească.

Ultimele cuvinte își făcură efectul cu întârziere. Fratele Vasco reacționează primul.

Părinte, doar nu vă gândiți să mergeți singur! exclamă el.

— Nu chiar. Cu intenția de a întipări o mică lecție în mintea unei anumite persoane care - nu pentru prima dată - a acționat prea impulsiv,

voi merge în compania lui... Don Miguel Navarro.

Nu își mută privirea spre Don Miguel decât după ce sfârși de vorbit. Acesta, nesurâzându-i prea mult perspectiva înfruntări transgresorilor în împrejurările cunoscute, dar împăcat cu ideea, fiindcă venea din partea părintelui Ramón, dădu din umeri.

— Cum ordonați, părinte. Se pare că am stârnit o panică nejustificată de aspectele juridice ale problemei.

— Foarte bine. Părintele Ramón se uită la ceas și se ridică în picioare. E târziu și după călătoria asta mă simt cam obosit. Mâine vă voi solicita aparatul temporal și vom rezolva problema - cu ajutorul Celui de Sus - o dată pentru totdeauna.

— Ce s-a hotărât, Don Miguel? se auzi întrebarea aproape șoptită a lui Doi Câini. Indianul rămăsese afară, pe verandă, până noaptea târziu: pe jos, la picioarele lui, Conchita, servitoarea și ibovnica lui, scotea acorduri diafane din cuatro-ul ei, o mică chitară cu patru strune.

Doi Câini îi oferise fata de câteva ori, în primele zile ale șederii lui aici, dar obiceiul acesta era atât de deosebit de cele de acasă, încât Don Miguel refuzase în mod automat și oferta nu mai fusese repetată. După aceea o privise mai îndeaproape pe Conchita, care era

zveltă, arămie și grațioasă ca o dansatoare, și regretase refuzul. Acum ar fi întâmpinat simpla destindere fizică provocată de compania ei ca pe o poartă deschisă spre somnul atât de des respins de starea de neliniște încercată în ultimele săptămâni.

Se așază istovit pe scaunul pentru oaspeți și așteaptă până ce Doi Câini îi făcu semn Conchitei să plece; fata dispăru ca o nălucă, în tăcere. Apoi zise:

— Tratatul n-a fost încălcat în niciun fel.

Câteva clipe Doi Câini nu scoase nicio vorbă. În cele din urmă spuse cu o voce fermă, stăpânită:

— Cum e posibil așa ceva? Doar nu se îndoiesc că s-a produs o intervenție în trecut!

— Ești un om prea practic ca să-i înțelegi cazuistica. Don Miguel se frecă la ochi pentru a le alunga oboseala. De-abia dacă o pricep eu. Dar concluzia e că, în loc să ne întoarcem în trecut și să-i gonim pe transgresori, le vom face, pur și simplu, un... un fel de vizită de curtoazie. Eu și cu părintele Ramón.

Cât folos o să aducă asta, numai Dumnezeu știe.

Doi Câini râse strident.

— Într-adevăr, ciudățenia voastră depășește orice putere de înțelegere. Purtarea voastră e lipsită de orice logică! Ați străbătut o jumătate de lume, v-ați riscat viața, mi-ați izgonit

strămoșii de pe câmpurile lor de vânătoare, de dragul aurului și al argintului iar acum, când cineva vă fură ceea ce ați dobândit cu atâta vărsare de sânge, spui că veți purta o mică discuție amicală cu hoții!

Don Miguel era prea obosit pentru a mai putea formula un răspuns. Urmă o scurtă tăcere într-un târziu. Doi Câini se ridică în picioare.

— Ei, cred că este, oricum, o consolare că pietrele voastre de moară n-or să ne macine până la urmă. Îți urez, deci, noapte bună și o limbă ascuțită în discuția voastră cu transgresorii. Deși, dacă ar fi după mine, aș recomanda niște arme mai substanțiale.

VI

După cum se așteptase Don Miguel, valea se schimbase atât de puțin într-o mie de ani încât nu i se păru absurd să găsească acolo o tabără minieră, când trecură de marginea dealului în spatele căruia, pentru a scăpa observației imediate, hotărâseră să sosească. Fuseseră, fără îndoială, și cutremure de pământ, existau diferențe abia perceptibile în contururile câtorva povârnișuri din apropiere. Dar identitatea reliefului în cele două puncte temporale era cât se poate de clară.

Simți un fior de admirație față de punerea în scenă, magnific de simplă, a planului părintelui Ramón. Când apărură pe creasta dealului și se

lăsară văzuți de transgresori, efectul fu instantaneu. Paznicii vigilenți își duseră armele la umăr - se răzgândiră - și, încet, lăsară iar țevile jos, în răstimpul a zece bătăi de inimă. Asupra indienilor, singurii pe care te-ai fi așteptat să-i vezi în vremea aceea, sigur s-ar fi tras, pentru a-i izgoni de acolo, așa cum i se întâmplase lui Cal Dereș. Dar apariția părintelui Ramón, în sumbra lui sutană, și a lui Don Miguel purtând - la insistența iezuitului - colanul cu pietre prețioase și steaua Ordinului Coasei și al Clepsidrei ce strălucea puternic pe cămașa lui simplă: acesta era un mesaj care îi informa pe transgresori, fără cuvinte, că prezența și planurile lor erau cunoscute.

Așteptară, cu fețele atinse de adierea vântului, în timp ce vestea sosirii lor se răspândea în tabără. Don Miguel avea pentru prima oară ocazia să cerceteze corturile, gurile galeriilor, stavilele și jgheaburile de sedimentare și toate celelalte instalații, atât de asemănătoare cu exploatarea minieră administrată de Doi Câini, încât fu nevoit să-și amintească mereu că se afla la mai bine de o mie de ani depărtare de casă.

Lucrul încetă. Ordine aspre, tăioase scoaseră oamenii din galerii, orbiți aproape de lumina soarelui. Supraveghetorii - dintre care nu puțini, spre disperarea lui Don Miguel, purtau uniforma Colegiului Temporal se răsteau unii la alții și la

subordonații lor.

Și totuși, nou-veniții așteptară pe creasta dealului cel puțin cinci minute. În soarele torid al sfârșitului de vară, până când, într-un târziu, un bărbat înalt și voinic se desprinsese din grămada de oameni ce se vânzoleau de colo-colo și se apropie de ei, însoțit de doi dintre supraveghetorii în uniformă.

— Bună ziua, domnilor spuse el, într-o spaniolă foarte sacadată. Nu e nevoie să vă întreb care e motivul prezenței dumneavoastră aici. Permiteți-mi să mă prezint: margraful Friedrich von Feuerstein, frate superior al Colegiului Temporal și locțiitorul comandantului Brigăzii Wenceslas. Presupun că Înălțimea Voastră este părintele Ramón, membru al Societății Timpului, nu?

Iezuitul înclină din cap.

— Ne-am întâlnit și altădată. Deși se pare că ați uitat. La Roma, acum douăzeci și șapte de ani, la Școala de Cazuistică. Clasa mea pleca tocmai când sosea a dumneavoastră.

— Așa e, sigur că da! exclamă margraful și întinse mâna. Ce ciudat, cunoștința noastră să fie reînnoită chiar aici și acum!

Părintele Ramón ignoră mâna oferită.

— Nu, e departe de a fi ciudat, zise el. Dumneavoastră răspundeți de această, această *aventură*?

Margraful își încrucișă brațele pe piept și făcu

un pas înapoi, încruntându-se.

— Da, eu răspund. De ce?

Părintele Ramón vârî mâna în sutană și scoase un sul din pergament. Cu degetele lui ca o gheară de pasăre desfăcu legătura și, printr-o mișcare bruscă, derulă pergamentul; de capătul de jos atârna, pe o panglică, un sigiliu roșu, masiv. Iezuitul păru deodată că vorbește cu o altă voce decât a sa, ținând hârtia sus, de parcă ar fi vrut să citească, dar privindu-l tot timpul pe margraf.

— Aceasta, spuse el, este o copie a unei bule papale. Mai e nevoie să vă spun că este bula *De tenebris temporalibus*?

Margraful zâmbi. Avea părul cărunt și fălcile mari; zâmbetul îi prefăcu obrajii în niște mameloane dolofane; deasupra fiecăruia apăru o rețea roșie de vine sparte.

— Încercați, dacă puteți, să dați justificarea invocării acestei bule, zise el.

— Nu sunt obligat să dau nicio justificare. Părintele Ramón privi lung, fără să clipească. Aveți douăsprezece ore, din timpul acesta, în care să vă transferați oamenii și utilajele și să ștergeți toate urmele prezenței voastre aici până în momentul pe care îl hotărâm noi, sub amenințarea excomunicării sumare prin autoritatea investită în noi, în conformitate cu bula mai sus amintită. Citesc! își plesni unghia degetului arătător de pergamentul tare, scoțând

un sunet ca de tobă lovită, și, tot fără a-și lua ochii de pe margraf, începu să recite: *De tenebris temporalibus et de itineribus per tempus leges instituendae sunt. In nomine Deo Patri Filio et Spiritu Sancto dicimus et affirmamus...*

Pământul întreg păru să-și încetinească mișcarea pentru a asculta rostogolirea silabelor latinești răsunând în aerul fierbinte, liniștit. *Se vor institui legi privind umbrele timpului trecut și călătoriile în timp în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh spunem și afirmăm.* Don Miguel își simți buzele mimând cuvintele familiare pe care nu le auzise invocate niciodată până atunci.

„Spunem și afirmăm că mijlocul de a călători în timp este un dar conferit prin hotărâre divină, prin urmare trebuie folosit numai în concordanță cu legea divină, supus reglementării de către grupuri de oameni cumpătați, dreți și integri, potrivit condițiilor stabilite, acum sau în viitor, prin edict papal, și judecății rapide a acelor reprezentanți numiți de noi, acum sau în viitor, pentru impunerea acelor condiții. Să se încheie acorduri între națiuni și în fața Domnului pentru a utiliza mijlocul călătoriei în timp spre binele umanității și îmbogățirea cunoașterii umane, astfel încât să-l înțelegem și să-l admirăm și mai mult pe Creatorul nostru, și să se instituie pedepse pentru cei care, în

scopuri nefaste, pervertesc și întrebuițează greșit acest mister”.

Margraful așteptă răbdător până când părintele Ramón înfășură la loc pergamentul, cu un foșnet sec, apoi zise doar atât:

— Spuneți-mi, părinte... unde este acest „scop nefast” la care vă referiți dumneavoastră?

— La o mie de ani depărtare, iar dumneavoastră sunteți victima lui, domnule margraf.

Cuvintele în sine nu însemnau nimic pentru Don Miguel – și destul de puțin, se pare, pentru margraf – dar tonul pe care erau rostite conținea o amenințare nedefinită și, la auzul lor, se cutremură. Observându-i reacția, părintele Ramón schiță un zâmbet.

— Fii pe pace, fiule, murmură el. Se limpezesc lucrurile în curând. Și adăugă către margraf: Putem vorbi undeva între patru ochi?

— Sigur! Sigur, în cortul meu din vale. Mă voi îngriji să nu fim deranjați și să nu ne audă nimeni.

Margraful dădu să se întoarcă, dar mai zăbovi câteva clipe, încercând să descifreze expresia de pe chipul iezuitului. Nereușind, începu să coboare povârnișul. Cei doi supraveghetori întrebară ce să le spună oamenilor, iar el le porunci scurt să înceteze lucrul până la noi ordine. Se vedea clar că supraveghetorii erau nedumeriți, dar bucuroși de o pauză, căci

soarele pârjolea pământul.

— Și acum, explicați-vă! spuse margraful lăsând să cadă plasa cortului, împodobit cu dungi drepte și în zigzag, ce purta blazonul Colegiului Temporal: cadranul unui ceas argintiu pe fond negru, cu cifrele scrise în ordine inversă.

— Mi se pare că dumneavoastră aveți mai multe de explicat decât mine, contracară părintele Ramón.

Margraful clătină energic din cap și se trânti într-un fotoliu.

— Dumneavoastră ați invocat bula. Eu pot coopera sau mă pot împotrivi. Convingeți-mă!

— Cum doriți. Părintele Ramón își sprijini coatele ascuțite pe masa dintre ei. Pentru început, contrar a ceea ce-mi închipui că gândiți, noi nu ne aflăm aici ca să vă acuzăm de furtul câtorva tone de minereu din pământul ce urmează să devină teritoriu imperial, prin tratatul cu națiunea mohawkă de peste câteva secole. În clipa de față probabil că mai îndreptățite sunt pretențiile la minereu ale unor jefuitori decât ale mohawkilor, care nu au existat nicăieri în această parte a lumii... rectific: care nu *există* nicăieri în acest colț de lume, și chiar mă îndoiesc că ar putea exista ca primă unitate tribală.

Margraful era acum de-a dreptul uluit. Dădu

să vorbească, dar iezuitul ridică mâna.

— Ascultați-mă până la capăt! Despre mohawki, prin urmare: nu e niciun secret că ei sunt cei mai nestatornici aliați ai Imperiului. Dar asta nu presupune că, automat, sunt și prietenii dumneavoastră, nu?

Margraful își îndreaptă cât putu spinarea, iar fața lui se transformă într-o mască impasibilă. Don Miguel încercă să dea impresia că știe despre ce vorbea părintele Ramón, dar acum era la fel de încurcat pe cât fusese margraful cu o clipă înainte. Ce legătură avea alianța dintre Imperiu și mohawki cu această nerușinată transgresare temporală?

— Acum este adevărat că sunteți primejdios de aproape de încălcarea Tratatului de la Praga. Dacă acesta n-ar fi fost dinadins conceput să fie invulnerabil în toate situațiile previzibile, l-ați fi încălcat deja. Noi vrem să păstrăm Tratatul intact.

— Vorbe cu două înțelesuri, remarcă margraful tăios, iar Don Miguel se pomeni dispus să-i dea dreptate.

— Sunteți hotărât să acționați în direcția violării Tratatului de la Praga? Întrebă răstit părintele Ramón.

— Firește că nu! Cum tocmai ați spus și dumneavoastră, e conceput în așa fel încât să fie practic invulnerabil.

— Dar credeți că alianța dintre Imperiu și

mohawki nu este invulnerabilă, zise părintele Ramón.

Se lăsă o tăcere lungă, înghețată. În cele din urmă margraful se ridică în picioare. Vocea lui era complet schimbată când vorbi din nou. Devenise mai greoaie și parcă suna nefiresc, ca o monedă falsă.

— Bine, atunci. Voi elibera locul și voi anula operațiunea.

Ceva se întâmplase, ceva ce avusese un efect imediat, dar Don Miguel încă nu înțelesese cauza, când părintele Ramón îl însărcină să supravegheze transferul din această zi și epocă a întregului utilaj folosit de transgresori, un ordin la care margraful subscrise în silă, arătând de parcă i-ar fi căzut cerul în cap. Secretarii îi puseră la dispoziție copii exacte după declarațiile de expediție, pentru ca Don Miguel să poată confirma că luau înapoi orice lucru a cărui prezență ar fi putut dăinui o mie de ani, și el le bifa până simți că îl apucă amețeala: târnăcoape, sfredele, site, lopeți, cuțite, răngi, ferăstraie, securi, topoare, arme de foc, explozivi, conuri de praf de pușcă...

Echipe de oameni tăiară în bucăți stavilele și jgheburile de sedimentare și le aruncară pe foc, formând un rug imens: ridicară și împachetară corturile, traseră afară, cu frânghiile, stâlpii de susținere din galerii, scoțând până și cuiele pentru a le înapoia

secolului XX. Privind furioși, înjurând, dar siliți să se supună, transgresorii trudiră din greu și, în cele din urmă, dispărură în umbrele înserării, întorcându-se acolo de unde veniseră, lăsând valea din nou pustie, așa cum fusese la început.

În afară de părintele Ramón și de Don Miguel, care acum avea, în sfârșit, prilejul să rostească întrebarea ce îl chinase toată ziua.

— Părinte, cum Dumnezeu l-ați convins pe margraf? Pur și simplu nu înțeleg nimic din asta nici ce aveau ei de gând să facă aici, nici ce au însemnat aluziile dumneavoastră la alianța cu mohawkii, nici supunerea cu care și-au făcut bagajele și au plecat acasă, când noi eram doar doi iar ei mai bine de două sute!

— Nu mă surprinde câtuși de puțin, spuse părintele Ramón echivoc. Mărturisesc că nu mă așteptasem să mi se demonstreze că am avut dreptate, într-un mod atât de spectaculos. Mai mult bănuiam, decât eram sigur, motivul acestei ridicole aventuri din partea Confederației.

Ultimul dintre transgresori pieri în amurg, urmă inevitabilul val de căldură, ca atunci când deschizi un cuptor încins, ce însoțea transferurile temporale. Părintele Ramón așteptă ca o statuie, clipe îndelungate. Apoi zise:

— Ai cu ce să faci lumină?

— Da.

— Atunci vino cu mine.

Porni de-a curmezișul văii părăsite acum, către gura galeriei pe care Doi Câini urma să i-o arate lui Don Miguel peste o mie de ani. Era. Firește, astupată de blocul de piatră, dar acesta fusese cumpănit acolo de curând, iar alunecarea de pământ, ce mai târziu avea să facă necesară puterea a doi oameni pentru a-l rostogoli, încă nu se produsese. Părintele Ramón se propti cu umărul în el și împinse ușor; înainte ca Don Miguel să-i poată veni în ajutor, blocul se lăsă în adâncitura de alături, care îl cuprinse ca-ntr-o cupă.

— Fă lumină, spuse iezuitul aspru.

Don Miguel se supuse, ridicând sus mâna în care ținea fitilele ce ardeau cu un fâsâit sinistru.

— Acum intră în galerie. Caută cu grijă de-a lungul pereților și pe jos până la capătul ei.

Foarte intrigat, Don Miguel făcu întocmai. Nu găsi nimic, în afară de urme diferite de pași, lăsate de lucrători, și semnele uneltelor lor de săpat. Și, în timp ce se întorcea, își dădu seama de ce îl trimisese părintele Ramón acolo.

— Nu-i aici! exclamă el ieșind afară și azvârlind fitilele.
arse.

— Te referi la asta? Părintele Ramón scormoni într-o pungă de la brâu și scoase vârful de sfredel rupt pe care Doi Câini i-l dăduse lui Don Miguel, cheia întregii probleme. Nu, nici nu

credeam să fie. Înaintea plecării mele din Londra, am strâns unele informații de la... mda, de la anumiți agenți de încredere. Sunt gata să declar că acest vârf de sfredel a fost achiziționat în Augsburg, la tejgheaua unei prăvălii obișnuite, acum două ierni, adică în timpul nostru, firește. Și a fost achiziționat de un mohawk.

Îl aruncă în aer și îl prinse din nou. Ultimele raze de lumină se reflectau de marginile rupte, lucioase.

— Pune piatra la loc, fiule, te rog. Cred că trebuie să ne întoarcem și să punem câteva întrebări binevoitoarei tale cunoștințe, administratorul minelor... Doi Câini, parcă așa îl cheamă, nu? După părerea mea vom descoperi că nu este doar ceea ce pretinde el, ci o persoană de o valoare mult superioară și cu mult mai periculoasă.

Aplecându-se ca să împingă blocul la loc. Don Miguel zise exploziv:

— Dar știam deja! Am avut declarațiile de expediție în mână și m-am îngrijit ca numărul vârfurilor de sfredel trimise înapoi în prezent să fie același cum suma celor aduse aici!

— Da, am urmărit acea fază a operației cu mare atenție. Ai multe calități, extraordinare chiar, inclusiv capacitatea de a vedea întregul din numai câteva sugestii și puncte de reper, dar nu pot afirma că atenția față de micile

amănunte este punctul tău forte... nu-i așa? Dar ochii îi scânteiau în timp ce rostea reproșul formal. Hai acum, grăbește-te. Am avut deja o zi lungă aici, iar acum trebuie să ne întoarcem ca să ne confruntăm cu alta.

VII

Cea mai mare ciudățenie a călătoriei temporale era, întotdeauna, ca un om să meargă în trecut cu o mie de ani, să ajungă la o oră mai târzie decât cea la care plecase și să simtă, sub nivelul conștient al minții lui, că a călătorit în viitor, în timp ce, întorcându-se de la o oră târzie la una de dimineață, să simtă că a călătorit în trecut. Era, ca de obicei, năucitor să apari din amurgul anului 984 în după-amiaza orbitoare a anului 1989.

Câțiva licențiați ai Societății se strânseseră pentru a-i saluta, în frunte cu Don Rodrigo care – având, poate, remușcări pentru lipsa de politețe de noaptea trecută, față de părintele Ramón – nu începu imediat să-l agaseze cu întrebările, ci îi îndemnă să se așeze la umbra unui cort și porunci să se aducă vin și merinde.

Invitația era binevenită. După ce dădu pe gât o dușcă lungă, înviorătoare, dintr-un vin ținut la rece în apa unui râu de munte, Don Miguel se simți pregătit să dea din nou piept cu lumea. Respingând, cu un cuvânt de mulțumire, propunerea îndatoritoare a lui Don Rodrigo de a

fuma o pipă, aruncă o privire în jur ca să vadă cine anume se adunase pentru a auzi relatarea părintelui Ramón. Don Arturo era aici, firește, și, de asemenea, Don Felipe: la fel și inchizitorul, fratele Vasco. Și, în plus, câțiva, chiar toți, – dacă memoria nu-l înșela – licențiații mohawki prezenți la exploatarea minieră veniseră laolaltă și chipurile lor erau ca niște măști de piatră.

Sigur că da. Cal Dereș fusese ucis și el era unul dintre ai lor.

Don Miguel tresări când își dădu seama că episcopul acela nici măcar nu fusese amintit în cursul confruntării lor cu margraful.

Acesta era un lucru ce nu avea să bucure auzul mohawkilor de aici.

— Ei, părinte Ramón! spuse Don Rodrigo, dându-și importanță. Ce vești ați adus?

— Problema s-a rezolvat, zise iezuitul. Transgresorii au încetat operațiile și cazul e închis.

Se făcu liniște. Toți așteptau ca părintele Ramón să mai spună ceva, chiar și Don Miguel. Când, într-un târziu, deveni clar că nici vorbă nu era de așa ceva. Don Rodrigo zise pierit:

— Dar...

— Dar nimic, fiule. Ți-am spus: cazul este închis.

Cei din jur schimbă priviri uimite. În marginea grupului. Don Miguel îl văzu pe unul dintre licențiați mohawki șoptind ceva unui

prieten, apoi plecând pe furiș. Preț de o clipă îl urmări cu privirea, apoi, o izbucnire a fratelui Vasco îi atrase din nou atenția spre ceea ce se petrecea lângă el.

— Dar... părinte! Nici măcar nu ne-ați spus cine erau!

— Un grup de aventurieri nesăbuiți din Confederație. Demascați, s-au întors acasă ca niște javre gonite de bici, cu coada între picioare și sigur n-or să ne mai deranjeze din nou.

Don Miguel observa că părintele Ramón se silea să nu-și piardă răbdarea dar, în egală măsură, manifesta înțelegere față de cei ce-l ascultau, dornici de informații mai precise.

Același mohawk, căruia prietenul său îi șoptise ceva la ureche, își făcu acum loc printre licențiați și îl înfruntă pe părintele Ramón.

— Asta nu-i de-ajuns! se răsti el. Ce-i cu moartea lui Cal Dereș?

— Identitatea celui răspunzător de moartea lui este cunoscută. Vom solicita Confederației despăgubirile corespunzătoare.

Zumzetul comentariilor din grupul de licențiați semăna cu bâzâitul muștelor la lumina dogoritoare a soarelui. Mohawkul vorbi din nou:

— Asta-i o rușine! Ce despăgubire se poate plăti pentru viața unui prieten de nădejde și a unui om curajos?

Licențiații îl aprobă în cor. Don Felipe

intervenii și el:

— Și, oricum, părinte, fapta rămâne faptă: aducerea în prezent a minereului furat înseamnă contrabandă temporală!

— În focurile iadului cu aurul și argintul vostru! strigă mohawkul. Pe noi ne preocupă soarta unui om care a fost ucis în mod brutal!

De-abia atunci faptele se puseră de acord în mintea lui Don Miguel. Singura scuză pe care și-o putea oferi pentru a fi trecut cu vederea, de două ori într-o singură zi, un lucru atât de evident, era că oboseala îl buimăcise prea mult.

— Felipe! spuse el scurt, gata de fugă, și Don Felipe Basso se răsuci cu fața spre el. Sabia, repede! Și să urcăm dealul!

Își croi drum, fără formalități prin cercul de licențiați, iar Felipe - neștiind de ce, dar impresionat de graba prietenului său - se luă după el.

— Așteptați! strigă mohawkul și se apropie cu pași mari, ca să-i taie drumul lui Don Miguel. Vrem să aflăm de la tine tot ce s-a-ntâmplat, ca și de la părintele Ramón!

Don Miguel fu cât pe-acum să scoată sabia din teacă, dar deocamdată nu se putea bizui decât pe bănuiele. Renunță deci și puse o palmă în pieptul mohawkului, agățându-i în același timp glezna cu piciorul, și îl trânti la pământ. Ciocnirea neașteptată îi uluise pe toți, dar Don Miguel sesiză că Don Arturo, după toate

aparențele, nu-și pierduse capul și răcni la el:

— Oprește-l pe omul ăsta cere ajutor și reține-i tovarășii! Nu-i lăsa să ne urmărească peste deal! Unul dintre ei a reușit s-o șteargă, totuși, și s-ar putea deja să ajungem prea târziu:

Nemaiășteptând să vadă cât de bine îi erau îndeplinite instrucțiunile, îi făcu semn lui Don Felipe și începu să urce dealul în fugă, spre casa lui Doi Câini. În spatele lui se auziră strigăte și zgomote de pași, dar nu îndrăzni să întoarcă privirea de teamă să nu se împiedice de pietrele și bolovanii din cale.

Trecând de vârful dealului, după o mică eternitate, descoperi că ajunsese, într-adevăr, prea târziu.

Lângă casa de lut unde își petrecuse atâtea nopți ca musafir, îl văzu pe Tomas stând enigmatic în *serape*-ul său viu colorat. Își pusese mâna streășină la ochi ca să privească spre un nor de praf de pe drumul ce ducea la mare... și în norul acela de praf se puteau zări doi cai, nu măgarii împiedicați din partea locului, ci niște cai din cea mai aleasă și mai rapidă stirpe, mânați de parcă s-ar fi luat la întrecere cu însuși diavolul.

— Miguel! găfâi Don Felipe, ajungându-și prietenul din urmă. Ce-i cu tot tăărăboiul ăsta?

— Păsărelele au zburat și-ntreg continentul și oceanul le stau la dispoziție ca să se ascundă! accentuă Don Miguel. Strânge câțiva oameni,

dă-le cei mai buni cai pe care-i avem și trimite-i în urmărire. Unul dintre fugarii aceia este Doi Câini, probabil cel mai periculos om din lume!

Consternat, fără speranță, Don Felipe își puse mâinile în cap, dar se întoarse. Numaidecât scoase o exclamație nedeslușită și atunci Don Miguel se răsuci și el în loc. I se tăiaseră picioarele; văzu jos, în cealaltă vale, străfulgerări de oțel, o parte din ele pătate cu roșu. Tot roșie era și culoarea ce se întindea pe sutana întunecată a siluetei de pasăre, așezate la umbra cortului.

— Părintele Ramón! strigă Don Miguel scoțându-și sabia. Împreună cu Don Felipe țâșni înapoi pe coasta dealului.

— Mi-a spus chiar el! exclamă Don Miguel cu jale, în timp ce puneă de o parte burduful cu apă din care își potolise setea îngrozitoare. Mi-a spus cât se poate de clar, dar prostul de mine n-a înțeles!

— Ți-a spus ce? întrebă Don Arturo nerăbdător. El și toți ceilalți licențiați care nu erau mohawki se agățau de Don Miguel ca și cum vorbele lui ar fi fost perle de o desăvârșită înțelepciune. Se bizuiau pe el, așa cum fuseseră obișnuiți să se bizuie pe părintele Ramón.

Dar părintele Ramón era mort. Și nu era singurul.

Dacă ar ști cât de puțin am aflat de fapt, cât de mult e doar o bănuială...

Don Miguel nu îndrăzni, totuși, să dea glas acestui gând. De bine, de rău, el era omul asupra căruia se îndreptase această criză. Istovit, zise:

— Mi-a spus că a-l numi pe el mohawk e ca și cum m-aș numi pe mine spaniol. Există sânge spaniol în vinele mele, desigur, vorbesc spaniola și port un nume spaniol, dar nu sunt spaniol. Sunt un cetățean al Imperiului și e foarte posibil să nu pun piciorul în Spania până la sfârșitul vieții. La fel și cu un mohawk cum e Doi Câini; un accident al istoriei ne face să-i dăm numele unui trib ale cărui câmpuri de vânătoare sunt la trei mii de mile depărtare, iar în vinele lui curge mai mult sânge de-al altor triburi tot atât de mândre, jignite de moarte că, datorită nouă, intrușilor din Europa, identitatea lor națională a fost distrusă. Noi spunem *mohawk* fiindcă tocmai alianța noastră cu națiunea mohawkă a permis acelui trib să devină puterea dominantă pe continent, subjuguându-i pe creezi, pe cherokeezi, pe apași, pe siouxi. O, zeci și zeci de popoare distincte! Dar nu superioritatea lor intrinsecă le-a hotărât supremația. Ci armele de foc primite de la noi, caii arabi ce puteau întrece ușor poneii celorlalte triburi, căruțele ce le purtau butoaiele cu praf de pușcă și ghiulelele pe drumurile spre vest! Presupunând că noi am fi devenit puterea majoră în Europa nu datorită calităților și stăruinței noastre, ci sprijinului

acordat de mauri... v-ați aștepta ca francezii, englezii și olandezii să aibă vreo urmă de simpatic pentru noi, ei?

Privi crunt în jur, pentru a vedea dacă licențiații înțelegeau ce spune.

Don Rodrigo, cu brațul legat într-o eșarfă, urmare a unei lovituri violente din partea unuia dintre licențiații mohawki pe care fuseseră nevoiți să-l aresteze, mormăi nesigur:

— Spui că ne urăsc pentru că nu sunt toți de origine pur mohawkă. Dar eu am lucrat ani întregi cu... cu licențiați *băştinaşi* la New Madrid. Sigur, unii dintre ei erau mai degrabă mohicani decât mohawki, alții erau oneidani, senecani, algonquini. Și asta nu mi s-a părut niciodată că are vreo importanță; ne-am înțeles cu toții foarte bine.

— Indienii ăștia sunt oameni foarte mândri, zise Don Miguel cu un oftat. Nu arată că sunt umiliți... asta e împotriva codului lor moral. Dar își aduc aminte că sunt umiliți și, mai curând sau mai târziu, sosește ziua când plătesc cu aceeași monedă. Privind în stânga, zări apropiindu-se silueta încovoiată, ostenită, a fratelui Vasco. Dar cuvintele mele, neconfirmate, nu sunt de ajuns. Peste o clipă s-ar putea să auzim fapte concrete în locul unor simple deducții. Aplecându-se, strigă spre inchiizitor: *Trăiește?*

— Cel care a încercat să te oprească să pleci

în urmărirea lui Doi Câini? Prăbușindu-se pe un scaun, fratele Vasco dădu afirmativ din cap. Da, nu e chiar atât de grav rănit încât să nu poată vorbi. Și ce-am aflat e... Ei bine, Don Miguel, trebuie să recunosc că mă îngrozește!

— Explicați!

— Mi s-a spus, înainte de a-l vedea, că numele lui e Nor Roșu. Dar după ce i-am dat să bea din doctoria mea liniștitoare și l-am întrebat, cum e obiceiul, care-i este numele, pentru a afla dacă drogul îi dezlegase deja limba, a zis că-l cheamă Secure Însângerată.

— Și acum vorbește nesilit?

— Da, asta am venit ca să vă spun.

— Atunci să mergem la el, repede, și să aflăm adevărul din spatele acestei grozăvii!

Don Miguel sări în picioare și se îndreptă cu pași mari spre cortul unde era interogată mohawkul rănit. Furios că trebuie să-și lase scaunul când de-abia se așezase, fratele Vasco îl urmă anevoie.

Tehnicile moderne aflate în uzul Sfântului Oficiu erau, așa cum descoperise și Don Miguel în timpul cercetărilor legate de masca aztecă de contrabandă, extrem de rafinate, extrem de subtile și aproape incredibil de eficiente. Cunoașterea acestui fapt nu micșoră însă aproape deloc efectul straniu al urmăririi și ascultării unui om care, lucid fiind, ar fi preferat să moară decât să-și divulge secretele, dar care

acum oferea răspunsuri complete și amănunțite la fiecare din întrebările fratelui Vasco.

Doi Câini? Era un nume fals, zise rănitul fără a fi în stare să se oprească: numele lui tribal era O Sută de Scalpuri, dar cel mai bine fusese cunoscut drept Copac Frânt. Auzind aceasta, unul dintre licențiații lui Don Rodrigo – născuți în Lumea Nouă, dar nemohawki – răsuflă adânc și identifică numele drept cel al unui strălucit student la Institutul de Mexicologie cu câțiva ani în urmă.

Asta se potrivea...

Informațiile obținute de la Secure Însângerată se legau cu indiciile date, ca din întâmplare, de părintele Ramón înainte de a fi ucis, alcătuind un tot unitar înspăimântător în mintea lui Don Miguel. Ca de atâtea ori în cazul problemelor umane, criza se dovedea că își are rădăcinile în putredul gunoi al lăcomiei.

Confederația de Est era numai „de Est” în sensul că aceea era direcția în care se situa față de Imperiu. De fapt, expansiunea ei acolo era împiedicată, în parte, de expansiunea contrară a Cathay-ului, cu civilizația ei veche, stabilă și foarte avansată, în parte de iernile ostile care, an de an, blocau atât de mult din teritoriul pe care îl controla oficial. Era o slabă consolare să crezi că în Siberia ar putea fi descoperită o mare bogăție de minereuri, dincolo de cele mai optimiste vise zămislite de lăcomie, când ele

stăteau îngropate în pământul înghețat, mai tare decât stânca. În contrast, alianța imperialilor cu națiunea mohawkă le oferea accesul la un continent pe care clima era, în cea mai mare parte aceeași și ale cărui resurse fuseseră consemnate pe îndelete în cursul ultimelor o sută cincizeci de ani.

Dar – întocmai cum Doi Câini îi atrăsese corect atenția lui Don Miguel – așa cum în Anglia mai existau o mână de revanșarzi care protestau împotriva dominației spaniole din insula lor, tot așa existau indieni care nu suportau să fie amestecați într-o singură categorie tribală. A fi un mohawk autentic, ca Urs Roșu, însemna a fi moștenitorul unei mândre și mărețe tradiții: a fi un mohawk de complezență însemna a fi lipsit și de tradiții și de identitate națională.

În ultimii zece ani și ceva, un grup de indieni fanatici de aici, din vestul cel mai îndepărtat al Americii de Nord, căutaseră un mijloc de a arunca mărul discordiei între aliații și așa nesiguri. Un prim, și evident, pas a fost abordarea Confederației, căreia i se dădu de înțeles că ei și susținătorii lor îi vor jura credință. În schimbul unui ajutor substanțial împotriva Imperiului. Dar Confederația nu se arătă doritoare de așa ceva, nevăzând un avantaj prea mare în a avea prieteni pe coasta de vest a Americii, când ea însăși nu avea acces la această coastă; cathayanii judecaseră corect

din punct de vedere strategic și blocaseră toate rutele existente.

Argumentul care o convinsese până la urmă fu cedarea datelor secrete ale unor prospecțiuni, culese în numele Imperiului de către mineralogi indieni ca Doi Câini, ce indicau filoane bogate în minereu de aur, argint și cupru, neexploatate încă de minerii imperiali. Munca unui singur sezon în trecut putea aduce sute de tone de metal prețios. Merita să intri în jocul acesta riscant, mai ales că indienii promiteau să ascundă toate urmele intervenției lor. Chiar dacă, susțineau ei, printr-o întâmplare nefericită, unele dintre ele ieșeau, totuși, la lumină, aceasta nu putea decât să arate lumii adevărul despre fragilitatea alianței dintre Imperiu și mohawki, care avea să se facă tăndări. Confederația fund în stare să culeagă cel puțin câteva din ele.

În compensație, indienilor urma să li se furnizeze arme și bani care să le permită declararea unui stat nou, independent – Shasklapima, cu granița pe Sierra Maestra, întinzându-se de la Nootka Sound, în nord, până la extremitatea de sud a peninsulei California.

Cel puțin acesta era scopul aparent al operației. De fapt, așa cum era cunoscut numai de grupul restrâns de conducători ai conspirației, nu exista nicio intenție de a ascunde furtul de minereu din trecut al

Confederației. Planul real prevedea demascarea, cât mai curând posibil, a făptașilor, iar sosirea lui Don Miguel la New Madrid, în drum spre o vacanță californiană, sugera o ocazie ideală.

Dacă agenții părintelui Ramón nu ar fi dat de locul achiziționării vârfului de sfredel rupt și nu ar fi raportat că acesta fusese cumpărat de un mohawk – de un supus mohawk, mai degrabă – rezultatul ar fi fost exact cel așteptat de indieni, ținând seama mai ales de împușcarea nejustificată a lui Cal Dereș. S-ar fi adus o acuzație oficială de contrabandă temporală, supusă apoi judecății unui tribunal al Vaticanului. Singurul verdict posibil trebuia să fie cel de vinovat, iar Confederației i s-ar fi poruncit să promită oficial că nu va mai încerca niciodată o operațiune asemănătoare.

După care indienii aveau să aducă dovezi peste dovezi, potrivit cărora Confederația își încălca făgăduiala. Pe întregul continent existau exploatări miniere simulate cu viclenie de călătorii temporali indieni, presărate cu probe incontestabile ale vinovăției Confederației, ca de pildă cuțite din oțel de Augsburg, sticle de bere uitate într-o grămadă de rocă sterilă, moneda răzleață căzută din buzunarul unui lucrător...

În ciuda freneticelor dezmințiri ale Confederației, aveau să fie găsite din ce în ce

mai multe dovezi ale unui jaf în masă. Neîncrederea ar fi crescut, acuzațiile ar fi zburat încolo și înapoi, poate chiar Vaticanul ar fi putut fi înșelat și îndemnat să sprijine Imperiul în disputa lor. Până la urmă, inocența rănită a Confederației s-ar fi transformat, fără îndoială, în cinism, în hotărârea de a da un motiv temeinic acuzațiilor primite.

Așa că rezultatul cel mai probabil ar fi fost războiul. Pietrele de moară de peste ocean ar fi fost puse să macine din nou, și dintre ele – se credea în grandioasa viziune căreia i se dedicase Doi Câini – îndărătnicii membri ai națiunii mohawke ar fi țâșnit spre libertatea dorită cu atâta înfocare. Și nu pentru o nouă republică mică și neînsemnată, silită să îngenuncheze, în pofida independenței ei oficiale, în fața celor mai puternice națiuni ale lumii – intenția lor era să vadă Imperiul și Confederația distrugându-se reciproc, lăsându-i astfel pe indieni stăpânii propriului lor continent.

Copleșit de ingeniozitatea planului și de pericolul din care scăpaseră ca prin urechile acului, Don Miguel îi puse o ultimă întrebare lui Secure Însângerată. Dar dacă planul era descoperit și zădărnicit, cum de fapt se și întâmplase?

Răspunsul lovi impasibil și dureros ca lama aceea de tăiat al cărei nume îl purta:

— Am jurat solemn pe toba de război în acest

caz... decât să îndurăm răzbunarea Imperiului... ne-am legat să-l prăbușim peste voi, și cu el întreaga istorie dacă va fi nevoie!

VIII

— Dar avem de-a face cu un nebun! strigă prințul.

Don Miguel înghiți în sec și încuviință din cap.

— În privința asta nu există aproape nicio îndoială, domnule comandant. Doi Câini este un megaloman, ale cărui ambiții au șters toate urmele de empatie din cugetul lui.

— Dar de ce Sfântul Oficiu nu a constatat asta pe vremea când Doi Câini era student la Institutul de Mexicologie? O nebunie de proporțiile astea trebuie să se fi văzut ca focul de pe vârful unui deal! Frate Vasco, ce poți să spui despre asta?

Așezat lângă Don Miguel, dominicanul se foi neliniștit pe scaun și spuse pe un ton defensiv:

— Se pare că accesul acesta de nebunie e de dată mai recentă. Cercetările noastre arată că Doi Câini și-a acoperit urmele cu multă inteligență, folosind numeroase nume false, alese potrivit vechiului obicei indian prin care copilul este numit după primul lucru prevestitor de rău văzut de tatăl său la ieșirea din cortul în care a avut loc nașterea. A fost cunoscut în fel și chip, ca O Sută de Scalpuri, Copac Frânt, Ploaie cu Fulgere, Gheară de Pumă și... o, lista e

mai lungă decât mi-o pot aminti eu. Cât despre Secure Însângerată, care trecea drept Nor Roșu când a devenit licențiat al Societății, cariera lui este aproape la fel de pestriță. Mai rău chiar, s-a dovedit că aproape șaiszeci dintre licențiații care au primit licențele temporale în Noua Castilie au întreținut legături amicale cu unul sau cu celălalt.

— Atunci n-avem de-a face numai cu un nebun, ci cu o conspirație de smintiți! zise repede Urs Roșu. Fața lui prelungă, arămie, strălucea de sudoare iar pletele îi atârnavă moi și întunecate, de parcă ar fi fost roase de neliniște și încordare. Nimeni nu-i putea pune la îndoială loialitatea față de Imperiu și de națiunea mohawkă în vinele lui curgea sângele a zece generații de mohawki autentici dar era limpede că lua această criză ca pe un afront personal. Mai mult decât atât, se pare că există smintiți și în afara conspirației: adică în Confederație! Acesta-i și motivul care m-a-ndemnat să iau o hotărâre independent de Consiliul Absolut al Societății și să autorizez crearea unor bucle cauzative locale pentru a ne aduna prin intermediul aparatelor temporale, ca să nu mai așteptăm trecerea înceată a Atlanticului la bordul unei corăbii.

Don Miguel tresări. Deși prezența reprezentanților generali aici, în New Madrid, îl uimise, nu realizase că așa își făcuseră ei

călătoria; crezuse că prințul îi chemase cu câțva timp în urmă, poate cu o lună, și că ei tocmai ajunseseră în oraș. Borromeo interzisese cu strășnicie utilizarea aparatului temporal pentru călătorii în prezent și până acum regula fusese respectată, fiindcă reacția călătorilor ce soseau la câteva fracțiuni de secundă înainte de a pleca nu putea fi calculată.

Dar criza aceasta, se înțelege, era fără precedent...

— Cred că e bine să aflați și dumneavoastră, continuă Urs Roșu, că am transmis, cât am putut de repede, informații despre această calamitate, prin contacte diplomatice, și Confederației iar câțiva... câțiva *neghiobi* de acolo întârzie cooperarea Colegiului Temporal cu noi, argumentând că prăbușirea Imperiului peste capetele noastre n-ar fi un lucru prea rău pentru Confederație.

— Și-au ieșit complet din minți! gemu prințul. Fața lui era cenușie de spaimă o spaimă totală, primară; pentru prima oară când Don Miguel vedea fața unui om pierzându-și pur și simplu culoarea.

Nu peste multă vreme, anticipă el, după una din nopțile fără somn, ar putea vedea și el, uitându-se în oglindă, același cenușiu pe pielea lui arsă de soare.

Și expresii la fel de îngrozite puteau fi văzute în toate părțile. Această adunare nu era deloc o

simplă întrunire confidențială în sala de audiere a prințului, aceasta era prima întrunire la New Madrid a Consiliului Absolut al Societății de la cea chemată să întemeieze, cu șaizeci de ani în urmă, filiala Societății din Noua Castilie. Și, așa cum Urs Roșu tocmai îi anunțase pe cei ce nu știau secretul, mulți dintre ei sosiseră aici înainte de a părăsi Londres. *Atât* de mare era urgența. Și nu mai existase niciodată una la fel. Și se putea să nu mai existe alta asemănătoare niciodată, până la Judecata de Apoi.

Aceștia erau oamenii cumpătați, dreپți și integri, numiți în conformitate cu bula *De tenebris temporalibus...* și ei tremurau din creștet și până-n tălpi... În închipuirea lui Don Miguel, sferile universului se frecau una de alta ca roțile unui orologiu după ce s-a răsturnat o căldare de nisip în el.

Încercând să se stăpânească, prințul își ascunse mâinile tremurânde sub masă și vorbi din nou:

— Părinte Terence! exclamă el. Trebuie să apelăm acum la dumneata, așa cum, altădată, apelam la răposatul dumitale, predecesor, părintele Ramón odihnească în pace. Ce părere ai despre această criză?

Cel de lângă Urs Roșu ridică din umeri în multe privințe era exact opusul părintelui Ramón – înalt, trupeș, cu o claie de păr blond și vorbea cu un puternic accent irlandez. Acesta

era un om al cărui nume îi era cunoscut de mult lui Don Miguel, dar pe care nu îl întâlnise până acum: părintele Terence O'Dubhlainn, devenit de curând șeful teoreticienilor Societății.

— Fără îndoială că părintele Ramón a schițat niște planuri înainte de a fi ucis, replică el. Și probabil că acele planuri se potriveau cu situația de față. Văduviți de perspicacitatea lui fără egal, trebuie să ne descurcăm și noi cum putem. Lucrul absolut sigur este următorul: orice încercare de a-l elimina pe indian, pe Doi Câini, printr-o intervenție din prezent – prin asasinare, de pildă – va crea o buclă închisă cu efecte incalculabile, și nu putem recurge la asta decât în ultima instanță. Nu există niciun precedent pentru arestare și execuție în trecut, soluția fiind o violare a celor mai prețuite reguli ale Societății. De aceea trebuie să optăm pentru o alternativă mai puțin primejdioasă.

— Dar nu există precedent pentru un lucru până când îl faci întâia oară! zise Don Miguel pe un ton răstit. Câteva clipe se temu că întrecuse măsura rostind această cinică platitudine; părintele Terence se înroși de mânie, pe câtă vreme părintele Ramón ar fi înclinat din cap și l-ar fi dojenit cu blândețe.

— Îți permiți prea mult! strigă părintele Terence. Am zis că trebuie să alegem o alternativă mai puțin primejdioasă! înainte de a striga mai tare decât mine, de ce nu ai răbdare

să auzi dacă am descoperit vreuna până acum?

Amintirea acelei nopți de Anul Nou. Când părintele Ramón se condamnase de bună voie la o tortură spirituală de un rafinament ce întrecea orice închipuire – fiind răspunzător pentru niște fapte pe care nu le săvârșise – aduse cuvinte usturătoare pe buzele lui Don Miguel. Licențiatul însă își mușcă limba și tăcu. Era, la urma urmelor, mai tânăr cu douăzeci de ani decât părintele Terence și decât marea majoritate a celor din sală.

După o ultimă privire feroce aruncată celui care îl întrerupsese, părintele Terence reluă:

— Trebuie să acceptăm ca o probabilitate de prim ordin hotărârea lui Doi Câini de a-și transpune în faptă intenția, declarată cu atâta fală, de a distruge Imperiul. Drept care, analizând studiile făcute de el, sub numele de Copac Frânt, la Institutul de Mexicologie și la Universitatea din Noua Castilie, și luând în considerare tot ce ne-a spus Navarro despre discuțiile lor recente pe subiecte înrudite, am alcătuit o listă a punctelor probabile în care el ar putea conchide că istoria Imperiului este vulnerabilă în mod deosebit. Nu excludem riscul intervenției în Europa mai curând decât în Lumea Nouă.

— N-ai altceva mai concret pe care să te bazezi decât deducțiile astea vagi? întrebă nervos prințul.

— Avem noroc că am dat de existența acestui grup secret, restrâns, de fanatici legați prin jurământ. După spusele lui Secure Însângerată, n-au fost niciodată mai mulți de opt sau zece cu totul: restul conspiratorilor au fost păcăliți cu povestea asta despre fondarea unei republici independente, pe care se pare că au crezut-o cu adevărat. Părintele Terence duse mâna la gură și tuși. Acum, se știe bine că un singur eveniment crucial a stat între noi și uitare în secolul XVI. Dacă n-am fi cucerit Anglia, dacă Armada n-ar fi apărat dinspre mare forțele noastre invadatoare pornite din Țările de Jos, se poate susține logic că niciodată nu ar fi existat un Imperiu. Reînnoirea atacurilor maure în Spania ne-ar fi redus la o simplă satrapie a Califatului Mediteranean.

În jurul mesei se schimbă priviri mânioase, nerăbdătoare. Orice novice știa ce anume declama acum, cu atâta minuțiozitate, părintele Terence, momentul vital al cuceririi Angliei constituia, invariabil, subiectul a zeci de ore de discuții, precum și al câtorva întrebări de examen la un curs aplicativ din anul întâi, fiind studiat de aproape un secol, în întreaga lui complexitate, de călătorii temporali.

Conștient de nerăbdarea celor care îl ascultau, părintele Terence își scurtă discursul, vorbind fără ocolișuri:

— De aceea recomandăm ca toți licențiații pe

care-i putem aduna să fie puși să supravegheze evenimentele ce au pregătit cucerirea. Dacă nu reușim să identificăm intervenția lui Doi Câini acolo, trebuie să examinăm în detaliu alternativele mai puțin probabile până îl descoperim. Și numai dacă vom stabili că într-adevăr s-a produs o schimbare în istoria cunoscută de noi, va trebui să încercăm o acțiune mai directă, arestându-l sau asasinându-l.

— Dar dacă a intervenit deja în istorie... încep prințul.

— Cum vom avea noi timp să-i contracărăm fapta? îi încheie fraza părintele Terence. E o problemă legată de relația oblică dintre timpul trecut și timpul prezent, domnule comandant. Există o componentă diagonală a timpului paralel care va asigura o toleranță dependentă factorial de timpul dintre sosirea lui Doi Câini în trecut și comiterea actului fatal. Va fi vorba, probabil, de doar câteva ore, ceea ce ar trebui să fie de ajuns.

— Iar noi ne repezim și-i sabotăm șarlatania?

— Ideal, așa ar trebui, fiindcă aceasta ar face ca trecutul să rămână neafectat.

— Hmm! Prințul arăta și se exprima destul de neîncrezător, dar știa foarte bine că își datora statutul de comandant al Societății mai degrabă sângelui său regal decât vreunei reputații deosebite în domeniul științei temporale. Se

întoarce spre Urs Roșu și aduse în discuție un alt subiect. Ce măsuri ai luat ca să-l împiedici pe Doi Câini să ajungă în trecut?

— Oameni loiali păzesc toate aparatele noastre temporale dar... Urs Roșu se încruntă. Mașinile sunt atât de simplu de construit! Și chiar dacă ortacii lui nu au materialele trebuitoare asamblării unui aparat propriu, nu cred că idioții ăia din Confederație s-ar da în lături de la a-l ajuta să călătorească în trecut. Noi trebuie să presupunem că a și plecat, mai sunt doar câteva fire de nisip în clepsidra noastră, și coasa va cădea.

Se lăsă o tăcere sumbră. Prințul o întrerupse bătând cu pumnul în masă.

— Destul cu vorbele! izbucni el. Găsiți-l pe omul acesta, pentru numele lui Dumnezeu, înainte de a ne desființa pe toți din univers?

Și se putea întâmpla. Toți știau asta în teorie; reprezentanții generali și cei mai importanți dintre licențiați, ca de pildă Don Arturo și Don Rodrigo, știau asta datorită expedițiilor în ramificațiile paralele ale timpului, pe care Societatea le condusesse în ultimii patruzeci de ani - dar numai Don Miguel o cunoscuse pe propria-i piele, din experiența reală, personală, în această lume contemporană lui. Acum că părintele Ramón era mort, nimeni nu mai împărtășea cu el amintirea acelei nopți de

groază și măcel pe care, printr-o singură lovitură îndrăzneată, iezuitul o ștersese din realitate.

O asemenea acțiune reclama această criză, așa era convingerea lui: promptă, directă, tăioasă! Nu prudența asta exagerată, de parcă un grup de prieteni s-ar consulta în privința unei partide de șah prin corespondență! Discutase cu Doi Câini ore întregi, departe, în California, își formulase o părere despre el, ca individ, ca personalitate, și *știa* că nu era un om care să amenințe în deșert, ci un om a cărui mândrie îl mâna spre cea mai mare dintre blasfemii – credința că numai el are dreptate.

Dar nu avea nicio speranță, își dădu el seama neputincios, de a-i face pe reprezentanții generali să gândească la fel ca el. Cel mai bun lucru pe care îl putea aștepta era supraviețuirea lumii prin ceea ce ar fi fost egal cu un miracol, și reluarea vieții lui normale de licențiat, cu puțin mai multă experiență și o faimă mult mai mare decât colegii lui de rând.

Atât de șubred era zidul pe care îl înălța în mintea lui împotriva măcinării funeste a sferelor cerești care, noapte de noapte, îi făcea țeasta să sune așa de tare că nu-și putea găsi odihna – ci doar visa, coșmaruri groaznice, înspăimântătoare.

Trecură numai două zile – deși lui i se păru o eternitate – până primi ordinele care îl priveau

pe el și pe prietenul său Don Felipe. Ca marea majoritate a licențiaților mai tineri, misiunea lor era să supravegheze, deghizați și cu identități false, mersul evenimentelor ce precedau plecarea Armadei din Cadiz. Protejarea tocmai a acelei corelații istorice împotriva intervenției reprezenta o idee excelentă – și totuși, într-un fel, nu putea crede că Doi Câini avea să fie atât de ostentativ în atacul său...

Motiv pentru care cu o seară înainte de plecare, se întâlnește cu Don Felipe în cârciuma cea mai populară printre membrii mai tineri ai Societății din New Madrid și-i spuse că a scris o scrisoare.

— Kristinei? Întrebă Don Felipe, aruncându-și ochii negri când la hârtia împăturită când la fața lui Don Miguel. Am scris și eu una, desigur. Scotocind în punga de la cingătoare, scoase o scrisoare ce ar fi putut fi perechea celei din mâna lui Don Miguel, doar că pe ea stătea scris numele lui lady Ingeborg. Dar crezi că are vreun sens să le expediem?

Don Miguel se gândi la transatlanticele elegante, cu catarge înalte, ce părăseau zilnic portul de aici pentru a pătrunde în ținuturile nemiloase ale furtunii oceanice, și ridică din umeri.

— Nu știu. Dar m-am simțit ușurat după ce mi-am așternut gândurile pe hârtie, chiar dacă s-ar putea să nu fie citite niciodată. Cum îți

imaginezi că se va întâmpla, dacă se va întâmpla? Ne vom stinge treptat sau ne vom pulveriza pur și simplu?

Don Felipe se întunecă la față.

— Sper, zise el stăpânit, că nu vom ști nimic... Presupun că există, totuși, un mic avantaj.

— Care-anume?

— Păi, după spusele confesorului meu, sufletul dintr-o lume potențială se oprește în pragul iadului. Ceea ce înseamnă că, dacă planul lui Doi Câini reușește, nu va trebui să ne facem griji din pricina micilor noastre căderi în păcat. Dimpotrivă, ne vom trage o mulțime de palme că nu ne-am distrat și mai bine.

— Găsești că asta-i amuzant? întrebă Don Miguel.

— Nu. Nu, pe cuvânt că nu. Dar cred că după câteva pahare aş putea... la urma urmelor, ce leac e mai bun decât râsul?

Așa că cerură vin și coniac și își petrecură ultima seară împreună născocind tot felul de toasturi hazlii în cinstea sfârșitului lumii.

IX

Limitele între care aparatele temporale manifestau o precizie remarcabilă - în jur de două mii cinci sute de ani - cuprindeau trei perioade ale istoriei ce exercitau o fascinație obsedantă asupra exploratorilor temporali, încă de la fondarea Societății. Una, inevitabil, era

începutul erei creștine... iar accesul în Palestina acelor zile era extrem de redus, de teamă că până și prezența observatorilor pasivi ar putea atrage atenția autorităților romane asupra interesului extraordinar stârnit de un sfânt necunoscut, determinându-l pe Pilat să acționeze mai devreme decât ar fi dorit, potrivit documentelor, sinedriul¹³.

Următoarea era căderea Romei în fața invaziilor barbare; după momentul de maximă înflorire a Romei. Imperiul constituia, practic, cea mai mare putere de pe Pământ, și existase întotdeauna bănuiala sâcâitoare că și el ar putea fi nimicit. Dacă prin studierea soartei predecesorilor lor se puteau descoperi unele indicii și sugestii favorabile supraviețuirii, membrii conducerii Imperiului vroiau neapărat să le audă.

În sfârșit, a treia era anul 1588, când Britania fusese cucerită, făcând astfel posibilă însăși existența Imperiului. Acest lanț de evenimente reprezenta, de departe, perioada cea mai riguros cercetată din întregul timp explorabil. Tocmai de aceea, când Don Miguel sosi între coloanele de cristal, odată cu carcasa de fier și argint care îl retransportase cu patru sute unu ani în trecut, putu să zică în sinea lui „Acum Armada se adună! În ciuda eforturilor curajoase ale englezilor, care i-au atacat porturile și au

---

¹³ Tribunal suprem la evrei (n. trad.).

încercat să-i ardă galioanele, pregătirile se desfășoară cu cea mai mare iuțeală. Ducele de Parma va avea o flotă de mai bine de o sută de corăbii; va comanda șase mii de marinari și douăzeci de mii de soldați, un număr la fel de mare așteptând în Țările de Jos să înceapă invadarea Angliei”.

În fața acestor termeni atât de concreți, primejdia pe care fusese trimis aici s-o neutralizeze deveni brusc ireală. Privi de jur-împrejur curtea în stil maur, spațioasă și cochetă, a casei în care Societatea instalase o bază provizorie, pe toată durata operațiunii – pentru a masca, pur și simplu, sosirea unui număr atât de mare de străini, aveau nevoie de un adăpost convingător, neputându-se bizui pe izolarea, departe de orice sat sau târg, care de obicei le era de ajuns și încercă sentimentul a ceea ce s-ar putea numi trăinicie în lume. La urma urmelor, cum ar putea distruge un singur om întreaga istorie a patru secole în șir? Era puțin probabil ca Doi Câini să poată manipula vremea astfel încât furtuna ce se apropia în momentul invaziei să favorizeze mai curând flota engleză decât cea spaniolă! Acesta era răspunsul pe care îl dăduse el însuși cuiva, nu cu multe luni în urmă când? Chipul i se încruntă o clipă; apoi își aminti că întrebarea îi fusese pusă la serata marquesei di Jorque.

Și, pe neașteptate teama îl cuprinse din nou.

Societatea aproape că intrase în panica din cauza măștii de contrabandă; un om de contrabandă, ca să zicem așa, putea pricinui un rău infinit mai mare răspândind ciuma printre soldați, de pildă, otrăvindându-le butoaiele cu apă, scufundând o corabie pentru a bloca portul și a da englezilor șansa de a mai ataca o dată.

Da, într-adevăr, aveau de înfruntat riscuri înspăimântătoare. Dar era absolut necesar să nu dispere. Plecând de lângă aparatul temporal, se adresă avangardei de licențiați care deja se afla aici de trei zile, după timpul local, strângând informații și pregătind echipamentul, și primi răspunsuri liniștitoare la toate întrebările lui.

— Da, lucrurile se desfășoară normal. Nu, nu s-a raportat nicio epidemie. Uite, ai aici hainele și sabia de epocă, o hârtie cu instrucțiunile care te privesc și o hartă.

Grilajul fin de fier forjat ce proteja vila închiriată de Societate se închise zăngănind în urma lui și Don Miguel porni la drum, îndreptându-se spre port. Cadiz era un oraș destul de mare, chiar și acum, atât de departe în trecut, și trebuia să meargă mult până la destinație, mai ales că străzile erau înțesate de trecători, animale de povară și trăsurile prea mari pentru lățimea drumului, dar cu cât vedea mai mult din ceea ce îl înconjura, cu atât se simțea

mai bine. Nu exista absolut nicio diferență între acest oraș agitat și ceea ce arătau documentele istorice, acesta era locul din care pornise Armada. În ciuda amenințărilor lui Doi Câini. De altfel, aceasta era o porțiune a istoriei mai sigură de vizitat decât celelalte în care fusese trimis până acum. Roma imperială, Macedonia sub Alexandru, Texcoco, pentru a înlocui masca furată. Vorbea un fel de spaniolă, deși trebuia să aibă grijă să-și adapteze accentul dacă se adresa vreunui băștinaș și să evite anacronismele; pășea pe pământul pe care, fără îndoială, călcaseră și unii dintre strămoșii lui, și asta pentru prima oară începu să creadă că ar putea să-și amintească iar cum te simți când ești vesel.

Instrucțiunile primite fuseseră scurte și la obiect: trebuia să meargă în port și să-l cutreiere de la un cap la celălalt, căutând cea mai mică nepotrivire ce ar putea trăda intervenția. Ceea ce și făcu, în pofida valului de căldură al amiezii, fără a stârni vreo bănuială, fiindcă era înveșmântat ca un mic nobil, vizibil înstărit, și purta o sabie destinată mai curând folosinței decât pentru a face impresie, cu câteva urme de lovituri aproape de mâner. Protejat de privirile mult prea iscoditoare prin înfățișarea lui voit arogantă, păstră o expresie ușor plictisită în timp ce mergea, dar de fapt se minuna de spectacolul din jur. Galioanele acelea

cu catargele înalte și mândre, sabordurile gata să împrăstie moartea, soldații atât de bine instruiți ce își urcau ranițele la bord pe plutoane, toate butoaiele acelea, mai mari sau mai mici, cu carne sărată, cu apă, cu pesmeți, sumedenia de căruțe încărcate cu praf de pușcă și ghiulele... adevărate! Trainice! Așa cum ar fi trebuit să fie!

Trecuseră trei ore când, în sfârșit, îndrăzni și el să spere. Aici cel puțin, efectul a ceea ce ar fi putut încerca Doi Câini nu putea fi văzut nicăieri. Poate că strădaniile lui dăduseră greș; pentru călătorii neantrenați era riscant să rătăcească prin trecut – destul de periculos chiar pentru licențiații aleși pe sprânceană de către Societate. Dar asta însemna să fii prea optimist. Mai curând își dăduse seama că Societatea se va grăbi să supravegheze cel mai vulnerabil moment din istoria Imperiului și alesese un al doilea punct ideal de atac. Dar nu mai exista alt loc capabil să ofere o alternativă satisfăcătoare. Asigurând protecția acestui episod hotărâtor, Imperiul semăna cu un luptător îmbrăcat într-o armură zdravănă, rezistentă; imun la loviturile date în inimă, burtă sau plămâni, trebuia să se teamă doar de răni, nu și de moarte sigură.

Concluzia aceasta îl mai învioră pe Don Miguel care, foarte însetat după cele trei ore de plimbare prin port, intră într-o cârciumă

sărăcăcioasă al cărei stăpân aproape că leșină la vederea unui mușteriu atât de frumos îmbrăcat și începu să se gudure, greșos, pe lângă el, jurându-se mereu în privința calității vinului și a curățeniei localului. În realitate, vinul era o poșircă iar murdăria domnea peste tot, dar acum Don Miguel nu avea chef să-și bată capul cu fleacuri.

— Firește, Înălțimea Voastră, ați fost atât de ocupat în ultima vreme, mormăi cârciumarul, în timp ce se silea, zadarnic, să curețe îndeajuns praful de pe un scaun, pentru a nu mânji prea mult pantalonii lui Don Miguel. Toată ziua și toată noaptea au venit marinarii și soldați, și nu puțini dintre ofițeri la fel... Vin, Înălțimea Voastră! Pofțiți... lăsați că vi-l tom eu... Îi turnă vinul fluturând prostește din mâini N-ați dori niște *tapas*?

Avem niște raci foarte buni azi, ca să nu mai vorbim de midii!

Gândindu-se la toată mizeria ce se vărsa în mare acolo unde creșteau racii și scoicile, Don Miguel refuză, dar dădu vinul pe gât recunoscător: sucul de lămâie i-ar fi potolit setea, iar vinul acesta nu era *chiar* atât de amar.

— Așadar, Înălțimea Voastră este unul dintre ofițerii ce vor ieși cu flota-n larg? se interesă Cârciumarul. Tăcerea pusese stăpânire pe ceilalți trei mușterii – cu toții negustori mărunți,

după înfățișare, probabil furnizori veniți aici să încheie contracte pentru aprovizionarea Armadei – iar Cârциumarul părea puțin nervos.

— Nu, dar am venit să văd și eu pregătirile și să beau pentru reușita lor. Don Miguel își înălță cana vesel în direcția celorlalți mușterii. Voi ce spuneți de asta, prieteni?

— Păi, Înălțimea Voastră, niciun spaniol loial sau bun catolic n-ar face decât să zică la fel ca dumneavoastră! răspunse cel mai apropiat dintre ei, un ins cu sprâncenele stufoase și cu un umăr mai înalt decât celălalt. Dar mai întâi să-mi îngăduie Înălțimea Voastră s-o întreb ceva! Cu toate că, firește, credința adevărată trebuie să triumfe, sunteți sincer convins de reușita acestei aventuri?

Don Miguel simți cum, de teamă, i se zbârlește părul de pe ceafă.

— Sigur că sunt! spuse el. De ce Dumnezeu n-am prevedea o mare victorie a Armadei?

— Cu un comandant căruia i se face rău la cea mai mică înclinare a corabiei? Insul cu sprâncenele stufoase își sorbi lacom vinul și se șterse la gură cu dosul mâinii. Și eu fac parte dintr-o familie de marinari, Înălțimea Voastră, deși acum sunt silit să lucrez pe uscat din pricina spatelui ăstuia bolnav. Își smuci umărul mai înalt înainte și înapoi. Și toată viața tatăl meu și tatăl tatălui meu, înaintea lui, mi-au spus: echipajul unei corăbii e la fel de bun ca și

căpitanul ei. Nu e valabil același lucru și despre o flotă întreagă?

Don Miguel zise cu glas pierit:

— Alteța Sa ducele de Parma...

— Parma? Ce tot vorbiți acolo? Numaidecât, toți cei din jur deveniră foarte atenți, insul cu sprâncenele stufoase, cei doi tovarăși ai lui. Cârciumarul și chiar băiețelul înarmat cu un ulcior și o cârpă unsuroasă ce stătea ascuns în umbra butoaielor de vin înșiruite în celălalt capăt al cârciumii. Parma este în Țările de Jos, Înălțimea Voastră. Medina Sidonia răspunde de flota asta și nu știu dacă s-ar fi putut găsi un comandant mai prost în toată Spania!

Cu aceste cuvinte, Don Miguel fu primul om care își dădu seama că în jurul lui se năruia un univers, în afară de Doi Câini, ca întotdeauna, fiindcă Doi Câini dorise să se întâmple așa.

Ducele de Parma în Țările de Jos? Aceasta nu făcea parte din istorie! Ducele de Parma, cel mai iscusit comandant militar al Spaniei acestui secol, a scos Armada în largul mării! Medina Sidonia – cine era? O nulitate, un nume apărut în notele de subsol ale istoriei! Iar Țările de Jos erau pentru totdeauna ale Spaniei și ale moștenitorului ei, Imperiul, prin grija acelui strălucit și neconformist maestru al strategiei, contele de Barton, catolic scoțian, care, atunci când Armada a înfrânt rezistența englezilor pe

mare, a fost gata, cu sutele lui de bărci, să aducă în Kent o armată de cincisprezece mii de oameni pentru a zdrobi rezistența dușmanilor și pe uscat.

De ce, în numele a tot ce era sfânt, fuseseră convinși să irosească geniul lui Parma într-o bătălie neînsemnată, pe uscat?

După o pauză atât de lungă încât i se păruse că aude Pământul scrâșnind în jurul axei lui, Don Miguel întrebă:

— Dar contele de Barton este și el alături de Parma, în Țările de Jos?

Cei din cârciumă schimbau de acum priviri nedumerite, neînțelegând nici în ruptul capului cum un domn atât de frumos îmbrăcat nu era la curent cu niște lucruri cunoscute de toată lumea. Nesigur, Cârciumarul spuse:

— Poate, poate! Nu e un nume pe care să-l cunosc.

— Mie-mi pare că-i un nume englezesc! Insul cu sprâncenele stufoase se ridică în picioare. Îndepărtându-se de masă, continuă: Cine ești dumneata de pui niște întrebări atât de ciudate? Renunțase la protocolarul „Înălțimea Voastră”.

— Ăă... Încercând să pară calm, Don Miguel își goli cana de vin și se ridică și el. Am călătorit. Mult timp. Tocmai am sosit în Cadiz și m-am bucurat de prilejul de a vedea flota înainte de plecare. Dar acum am o treabă care nu așteaptă. Plata, cârciumare!

— Nici chiar așa de repede, se răsti insul cu sprâncenele stufoase. Cârциumare, după socoteala mea, ar trebui să chemăm straja. Pe cât îmi dau eu seama, individul ăsta s-ar putea să fie o iscoadă engleză.

— Absurd! Don Miguel aruncă o monedă de aur către cârciumar. Dar...

— Vorbești ciudat. Nu-i așa că vorbești ciudat? Întrebă insul cu sprâncenele stufoase căutând sprijinul celorlalți! Cred c-ar trebui să-l ținem aici până o să fie interogat!

În clipa aceea Don Miguel își pierdu răbdarea și se repezi spre ușă. Insul cu sprâncenele stufoase încercă să-l oprească, alergând șontâc să-i blocheze drumul, dar pe lângă faptul că era diform, mai și șchiopăta, și era prea încet – Don Miguel trecu pe lângă el și ieși în stradă, alergând cât îl țineau picioarele.

Deși rațiunea îi spunea că fuga nu îl putea ajuta prea mult ca să-și atingă ținta.

X

Cu mintea lucrându-i mai repede decât picioarele, depăși până și strigătele pe care grupul de spanioli bănuitori din cârciumă le scoteau în urma lui, înapoindu-se cu toată viteza pe drumul ce ducea la vila aleasă de către Societate drept baza sa locală. Asta dorise el să le spună reprezentanților generali și nu putuse îmbrăca în niște cuvinte care să le

câștigate atenția: că Doi Câini era viclean și extrem de inteligent, că el *va* lovi acolo unde Imperiul era cel mai vulnerabil – dar nu în modul pe care Societatea îl considera cel mai probabil. Nu brutalitatea ciomagului era pe gustul lui. El prefera delicatețea unui scalpel.

Și găsisese unul. Dumnezeule mare, găsisese unul atât de ascuțit încât tăietura lui putea ucide înainte chiar de a simți atingerea ușoară a lamei!

Scosese din istorie un om despre care nu se cunoștea aproape nimic.

Sau, mai exact, despre care se cunoștea prea puțin în afară de legendă...

Așa cum învățau povestea lui El Cid sau a lui Roland și Oliver, toți școlarii din Imperiu puteau spune pe de rost cum își făcuse contele de Barton prima apariție pe scena lumii: un tânăr de douăzeci de ani, având drept siguranță avuție doar hainele de pe el, un cal și o sabie, ce pretindea că se înrudește, nelegitim, cu Casa de Stuart – ca atâția alții – și hotărâse să răzbune exterminarea rudelor sale catolice din Scoția de către trupele reginei protestante Elisabeta. Moartea generalului său, în cursul unei bătălii în care regroupase și însuflețise forțele catolice, salvându-le de la o înfrângere aproape sigură, îi oferise prilejul să se dovedească, în scurt timp, strategul cel mai iscusit al vremii, trupele sale ajungând să manifeste o loialitate aproape

superstițioasă față de el. Când Parma a fost rechemat ca să comande Armada, toate preferințele pentru funcția de locțiitor se îndreptară spre el și contele îngenunche pentru totdeauna Țările de Jos, în șaisprezece săptămâni de campanie furtunoasă, care culcă dușmanul la pământ ca grâul în fața coasei.

Să-l îndepărteze și... cine-i rămăsese în loc?

Acela *trebuia* să fie punctul în care lovise Doi Câini – nu aici, și nu rudimentar ca otrăvirea butoaielor cu apă.

Și totuși, un om care exercitase o asemenea influență asupra întemeierii Imperiului sigur trebuie să fi constituit subiectul unui studiu complet din partea Societății...? Probabil că mișcările lui, de la naștere și până la moarte, fuseseră consemnate în secret. Nu era nevoie decât de o cercetare de o jumătate de oră și licențiații desfășurați aici, în Cadiz, și dincolo, în Anglia, ar fi putut fi trimiși să păzească...

...un om care deja nu existase niciodată.

Preț de o clipă, înțelegerea acestui fapt îl făcu să se oprească în loc, ca după o lovitură. Deveni repede conștient că trecătorii se uitau lung la el, întrebându-se de ce un domn atât de frumos îmbrăcat gonia pe străzi ca urmărit de diavol, și îi ignoră. Rupând-o iar la fugă, se strădui să-și antreneze din nou mintea în tehnicile, dobândite cu atâta trudă, ale gândirii

cvadridimensional în care fusese instruit ca novice al Societății.

Doi Câini aproape sigur îl ucisese pe contele de Barton; dorise probabil să-și ia toate măsurile de prevedere. Poate că îl reperase pe conte pe când acesta era copil sau se afla în drum spre trupele spaniole din Țările de Jos. Nu avea importanță. În acest moment, în luna iunie a anului 1588, urmările faptei lui se făceau deja simțite. Probabil că veneau rostogolindu-se prin ani în fața lui, ca valurile la ceasul fluxului, de-a lungul ciudatei axe oblice a timpului speculativ sau ipotetic – mediul în care existau acele lumi alternative improbabile de care îi povestise părintele Ramón. Procesul implica un fel de inerție; modificarea istoriei era un eveniment inert fiindcă *nu* era un eveniment – nu avea loc în timpul obișnuit.

Departe, înainte, în secolul XX, încă mai puteau exista aparate temporale, sub controlul lui Urs Roșu și al părintelui Terence, așteptând să-i aducă înapoi pe licențiații din Cadiz-ul secolului XVI. Dacă aceasta era situația, dacă măcar ecoul asasinării lordului Burton nu ajunsese „până acum” să distrugă în întregime Societatea, încă mai avea infima șansă de a avertiza la timp și a decide astfel uciderea lui Doi Câini, înainte de a putea pleca în trecut la nevoie punând să fie împușcat chiar atunci când fugise călare de la minele lui din California. Și

asta ar schimba istoria, dar cel puțin ar aduce-o înapoi la versiunea nemodificată.

După care ar exista din nou un conte de Barton și totul ar reveni la normal.

Poate!

Se năpusti ca o furtună pe ultima porțiune de drum ce urca spre vila închiriată de Societate și tipă la strajă să-i deschidă grabnic poarta. Nemaiavând timp de formalități, împinse straja cât colo și strigă cât îl ținu gura către toți cei ce îl puteau auzi:

— În lumea asta nu există un conte de Barton!

Efectul fu imediat. Prinși cu multe alte treburi, licențiații și tinerii novici, foarte tulburați se repeziră în mijlocul curții, unde se afla aparatul temporal, și ascultară relatarea fragmentată a lui Don Miguel, în vreme ce tehnicienii își reversau în grabă instalația, pregătindu-i întoarcerea în viitor. Nu avea niciun rost să se trimită un mesaj; un om putea ajunge acolo tot atât de iute, oferind în schimb mai multe informații.

Don Miguel aproape că plângea de nerăbdare când, în sfârșit, reglajele se dovediră corecte și, pe neașteptate, tot ce îl înconjura păru că se topește, semn că era prins în vârtejul materiei, că timpul devenea o direcție de-a lungul căreia forțele constrânseser în carcasa de fier și argint îl împingeau ca pe o vergea de metal între lamele aproape închise ale unui foarfece. Însuși

conturul deformat al cuștii în care se afla devenea mai vizibil mai *convingător*, pe măsură ce era azvârlit înainte.

Niciun aparat temporal nu putea trece mai departe, în viitor, de momentul în care era acționat, și niciun obiect sau persoană transportată de el. Simplul fapt al părăsirii Cadiz-ului însemna că departe, înainte, în momentul „acesta” încă mai trebuia să existe o Societate a Timpului, fiindcă aparatul ocupat de el era tot cel de la oficiul Societății din New Madrid; el doar îl ocupa într-un alt moment.

Se lăsă cuprins de o mare ușurare care, însă, nu-i risipi îngrijorarea pe de-a-ntregul. Lungimea călătoriei îl făcu să spumege de mânie și regretă că nu avea destul loc pentru a păși de colo-colo; până la sosire avea să treacă destul timp, căci el se deplasa atât prin spațiu, spre Noua Castilie, cât și spre viitor, iar în interiorul cuștii spațiul se percepea ca timp obișnuit.

Și totuși, aceasta îi dădu posibilitatea de a se calma și a-și pune ordine în gânduri. La reparația lui în secolul XX trebuia să vorbească limpede, scurt și convingător reprezentanților generali, fiindcă s-ar fi putut să depășească suvoiul consecințelor aceluia act înfiorător – asasinarea lordului Barton – cu doar foarte puțin, poate numai o oră sau doua! Totul depindea de cât timp (față de acest transfer al lui din 1588) își ucisese Doi Câini victima. Era

posibil ca mohawkul nici să nu fi plecat în trecut când Don Miguel se întorcea în prezent, caz în care paradoxurile ar fi năucitoare!

Aproape că nu-și mai simțea picioarele după goana nebună din port și până la vila Societății. Se ghemui pe podeaua cuștii și încercă să înțeleagă, cât de cât, psihologia unuia ca Doi Câini, căruia nu-i păsa dacă întregul edificiu al istoriei se prăbușea, fiindcă ambițiile îi fuseseră zădărnicate. Nu se potrivea aproape deloc cu poveștile și legendele despre Pieile Roșu pe care le studiasse atât la școală, cât și, mai recent, ca adult, pe când era instruit pentru călătoria spre Texcoco, în cursul căreia restituise masca furată. Se potrivea mai curând cu legendele teutonice și scandinave despre *Ragna Rökr*. Amurgul zeilor, unde toate cele nouă lumi se prefăceau în haos și zămisleau un nou univers.

Dar gândurile acestea îl făcură să-și aducă aminte, melancolic, de Kristina, de timpul îndelungat ce avea să treacă până la reîntâlnirea lor. Se strădui să cugete din nou la ce se petrecea în mintea lui Doi Câini și ajunse la concluzia că, în cazul când Societatea se vedea silită să pună capăt vieții lui, fapta nu avea să fie nici omor, și nici măcar asasinat. Avea să fie execuție. Avea să fie motivată pentru că el, Don Miguel, fusese cu adevărat în lumea în care Doi Câini își comisese crima, și

putea jura pe cruce că văzuse... ceea ce văzuse.

Și pentru că tocmai își amintea de ceea ce văzuse: ce se întâmpla cu barele din jurul său? În timpul deplasării erau întotdeauna nedeslușite și diforme, dar s-ar fi convenit să fie din ce în ce mai clare, mai precise, pe măsură ce se apropia de prezent. Și ele păreau chiar mai întunecate decât înainte.

Își zise că ochii îi jucau o festă și se întoarce cu gândul la raportul pe care vroia să-l prezinte reprezentanților generali. Nu îndrăzni să atingă barele semisolide pentru a-și confirma ce-i arăta vederea: aceasta era o cale iute de-a muri, căci în configurația lor stăteau prinse, ea într-o capcană, enorme cantități de energic.

Nu, totul se va termina cu bine. Doi Câini va fi oprit la momentul potrivit, înainte de a putea porni în căutarea lordului Barton, lumea își va reveni la normal, Colegiul Temporal va fi abordat dintr-o perspectivă nouă iar ideea asta de a rupe alianța cu mohawkii...

— O, Dumnezeu! strigă el tare.

Cușca se răsucise din toate încheieturile. Mișcarea acționase direct asupra creierului său, de aceea o percepu ca pe o durere, ca pe o lumină orbitoare, ca pe un zgomot ce-i făcu țeasta să răsunе: ca pe un foc strălucitor, ca pe un plonjon în ape arctice, ca pe o cădere cu capul înainte în abisurile nemărginite, unul după altul, fără număr și fără sfârșit.

Acesta era cel mai groaznic lucru dintre toate că nu avea un capăt și, totuși, după o eternitate, se sfârșea.

Vedea, auzea, pipăia și era conștient de corpul său. Privea, asculta, simțea aerul și lumina caldă a soarelui, știa că, fizic, era întreg, știa că avea greutate și substanță. Și în timp ce în minte încă îi mai răsună țipătul de moarte al unui univers, dorea mai mult decât orice să cadă la pământ și să izbucnească în plâns ca un copil.

Dar asta, șopti o voce din cel mai îndepărtat ungher al conștiinței lui. Este o neghiobie. Se poate înțelege ce s-a întâmplat Gândește-te! Gândește-te că. La mai puțin de un singur secol după Borromeo, lumea pe care o credeai profund reală l-a zămislit nu numai pe Doi Câini, ci și pe alții care au luat călătoria în timp drept o nevinovată jucărie de copii. Gândește-te la ajunul Anului Nou, când un rege a fost ucis din pricina unei certe protesti. Gândește-te la lăcomia ce a dus la furtul măștii aztece și la tot ce a trebuit să se facă pentru a îndrepta lucrurile. Gândește-te de ce, în lumea pe care ți-ai închipuit-o a fi reală, nimeni nu s-a întors din viitor spre a investiga trecutul acelui viitor...

Limpede! Dumnezeu mare, limpede ca lumina zilei și niciodată înțeles decât poate de mahnitul și descurajatul Borromeo, care spunea

odată cât de dezamăgit era că niciun om din viitor nu a venit spre a-l felicita pentru descoperirea lui. Dacă o perioadă mai scurtă de un veac prilejuise atât de multe intervenții neizbutite în trecut, de ce nu și viitorul, cu incalculabilul tic-tac al anilor, în cursul căruia călătoria temporală avea să fie posibilă?

Fiindcă *nu exista* niciun viitor. Cu rădăcini în lumea lui. Don Miguel trase adânc aer în piept și șopti cuvintele pentru a se convinge să accepte faptele.

Putea vedea cu ochii minții mersul istoriei în fiecare din acele nenumărate lumi potențiale unde omul dobândise puterea de a călători prin timp. (Poate că toate erau potențiale, niciuna mai „reală” decât celelalte?) Se întorcea mereu asupra sa, ca un șarpe ce își înghite propria coadă. Omul fiind ceea ce era, mai curând sau mai târziu sosea momentul în care ideea de a îndrepta trecutul ispitea pe cineva să schimbe cursul evenimentelor, ducând astfel la descoperirea efectivă a aparatului temporal. După care lua naștere un nou univers.

Dar în cazul acesta, ce se întâmplase cu el? Aproape că înțelegea explicația, dar parcă nu întru totul. Probabil că în timpul călătoriei, judecă el, fusese prins între „real” și „potențial”; probabil că „după ce părăsise Cadiz-ul, în 1588, și „înainte” de a ajunge în New Madrid în 1989, efectele intervenției lui Doi Câini deveniseră

perceptibile în 1989. Cu alte cuvinte, traversase curgerea timpului pe creasta unui val... iar acum se afla de partea cealaltă.

Atunci ce se întâmplase cu toți oamenii pe care îi cunoscuse? Felipe, cu care băuse noaptea trecută după cate se părea, Kristina, din pricina căreia devenise, fără voie, jucăria acestei bucle în timp la care tocmai reflecta - și alături de care ar fi putut trăi până la sfârșitul vieții regele, prinții, reprezentanții generali, margraful von Feuerstein, chiar și Doi Câini? De ce să fie îndepărtați din ordinea firească a naturii când lui, printr-un capriciu doar îi rămâneau și viața și cunoașterea?

Numai un om ca părintele Ramón putea găsi răspunsul - și tocmai în universul sfârâmat de mohawkul Doi Câini părintele Ramón era mort.

Apatic, începu să cerceteze împrejurimile. Se afla într-un fel de parc, după câte își putea da seama. Oamenii veneau spre el atrași, fără îndoială, de înfățișarea lui ce pentru ei părea ieșită din comun, căci toți purtau veșmânt străin, pe care nu știa să-l mai fi întâlnit vreodată. Printre ei văzu femei tinere, cât și bărbați, fără pălării și cu picioarele dezgolite până la genunchi, agățându-se fără rușine de brațele goale ale însoțitorilor lor. Dincolo de ei văzu un oraș: turnuri de o înălțime la care nu visase niciodată. Și auzea niște zgomote pe care nu le putea recunoaște, ce parcă veneau

din cer.

Privi în sus. Deasupra lui zbura ceva, cu aripile înțepenite, și mult mai iute decât păsările. Un mister!

Acum oamenii se strângeau în junii său, la doar un pas sau doi de el. Un bărbat cam de vârsta lui i se adresă, punând probabil o întrebare, dar cuvintele nu-i spuseră nimic lui Don Miguel. Contracara întrebarea tot cu o întrebare:

— Donde estoy?

Nu fiindcă ar fi avut nevoie să i se spună poziția lui geografică: acesta trebuia să fie locul corespunzător orașului New Madrid, în anul 1988 sau 1989, căci dacă nu ar fi ajuns la timpul convenit, nu ar fi ajuns nici în spațiul convenit, și aproape sigur s-ar fi înecat în ocean. Dar cum își numeau ei orașul?

Omul se încruntă.

— Espanol! Aha! Te afli în New York! Vorbea rar și clar, ca unui idiot, și Don Miguel dădu solemn din cap.

Nu „New Madrid” ci „Nueva Jorque” – și vorbeau un soi de engleză, limba coruptă care, în lumea lui, de-abia mai supraviețuia printre țărani.

Ei bine, la ce altceva te-ai putea aștepta de la înfrângerea Armadei?

Acum, ajungând la concluzia că nu era periculos, ceilalți privitori se relaxau,

comentând întâmplarea plini de însuflețire. Agitația lor dădea de înțeles că în lumea aceasta călătoria temporală poate nu era cunoscută - dacă ar fi fost, ar fi explicat dinainte apariția ca din senin a unui om atât de straniu înveșmântat. Ideea aduse cu sine o senzație de liniște, un sentiment de siguranță pe care nu-și amintea să-l mai fi încercat de când părintele Ramón recunoscuse prima oară în fața lui cât de periculoasă devenise moștenirea lăsată lor de Borromeo.

În cazul ăsta, să-și explice prezența lui cum or putea; să-l creadă nebun, nătâng, spion străin! Nu le va oferi nicicând - jură el abia șoptit - nici cea mai mică fărâmbă de adevăr. Putea descrie ușor principiul de funcționare al aparatului temporal; cu o tonă de fier și o jumătate de tonă de argint la dispoziție, putea construi unul, cu propriile sale mâini, doar într-o săptămână. Dar n-o va face. Oricare ar fi cusururile acestei lumi, nu se cădea ca oamenii să încalce privilegiul divin și să schimbe ordinea statornicită de ceea ce fusese înainte.

Omul care i se adresase prunul îi făcea semne acum, invitându-l să meargă împreună. Don Miguel surâse ușor. De bine, de rău, fără șansa vreunei schimbări, aceasta era realitatea lui acum.

Don Miguel Navarro, cândva licențiat în serviciul permanent al Societății Timpului, cel

mai izolat acum dintre toți proscrișii pe care
speța umană îi cunoscuse vreodată, păși
înainte, în lumea reală.